

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Bondesen, Ingvor.

Skovstruphistorier.

København : C. A. Reitzels Forlag, 1892

236 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

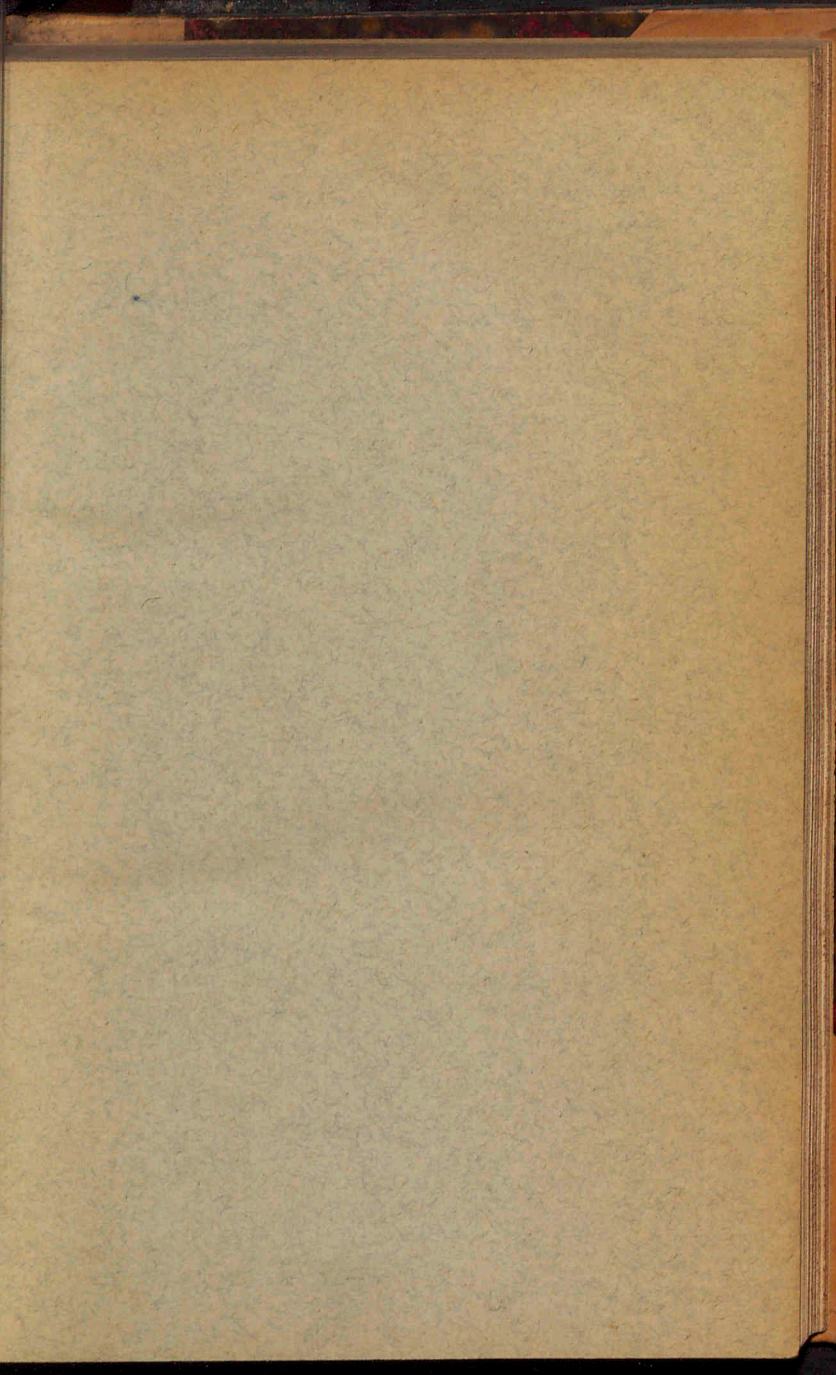
57 - 96
1

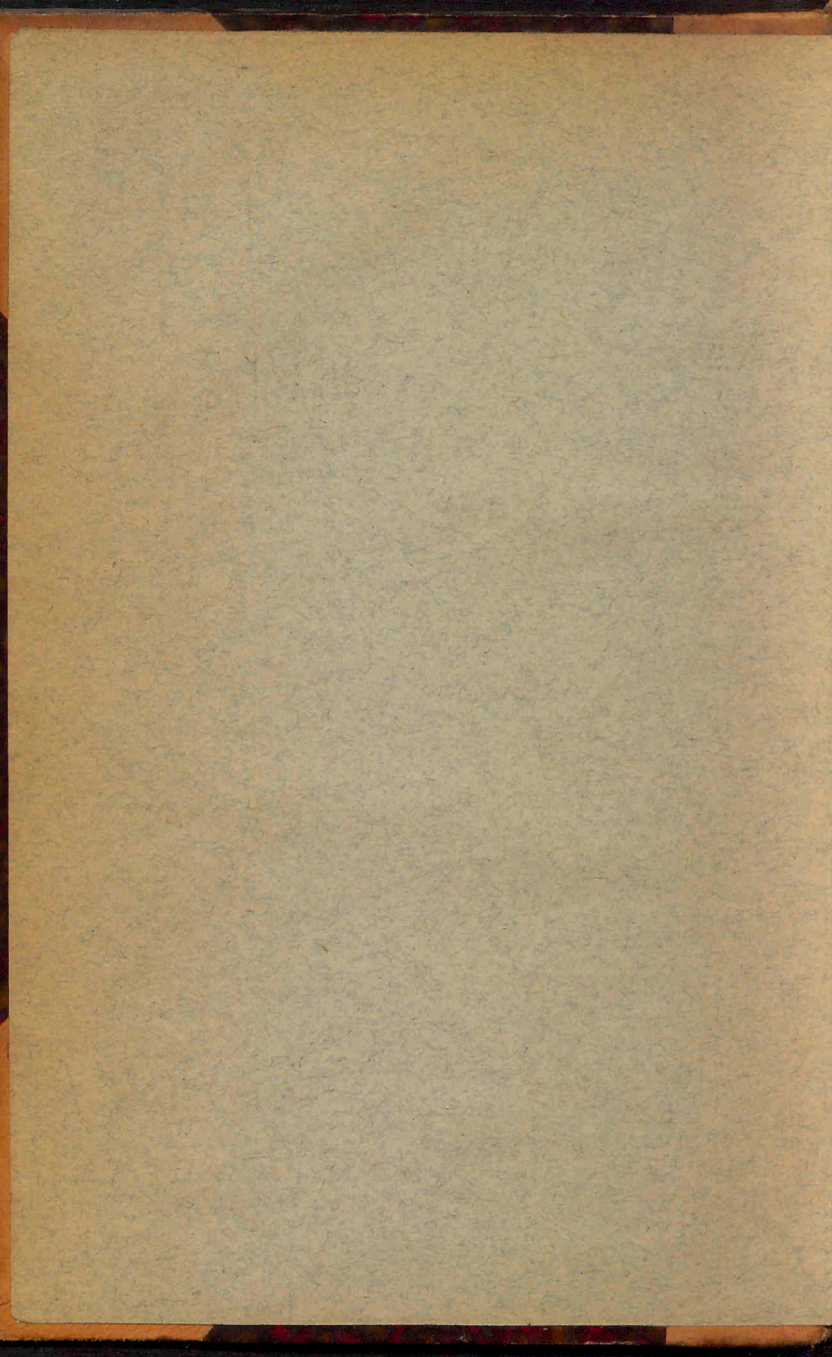
DET KONGELIGE BIBLIOTEK

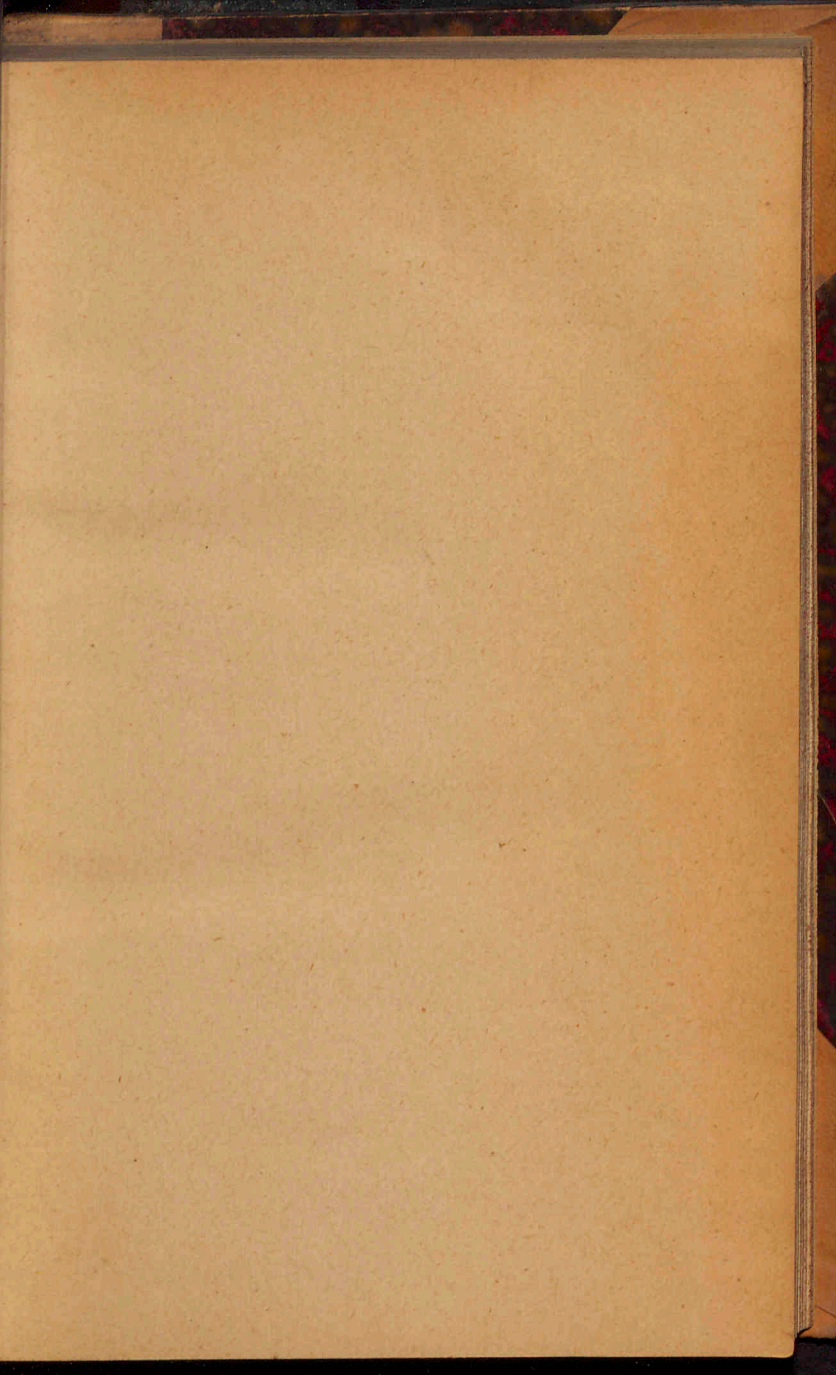

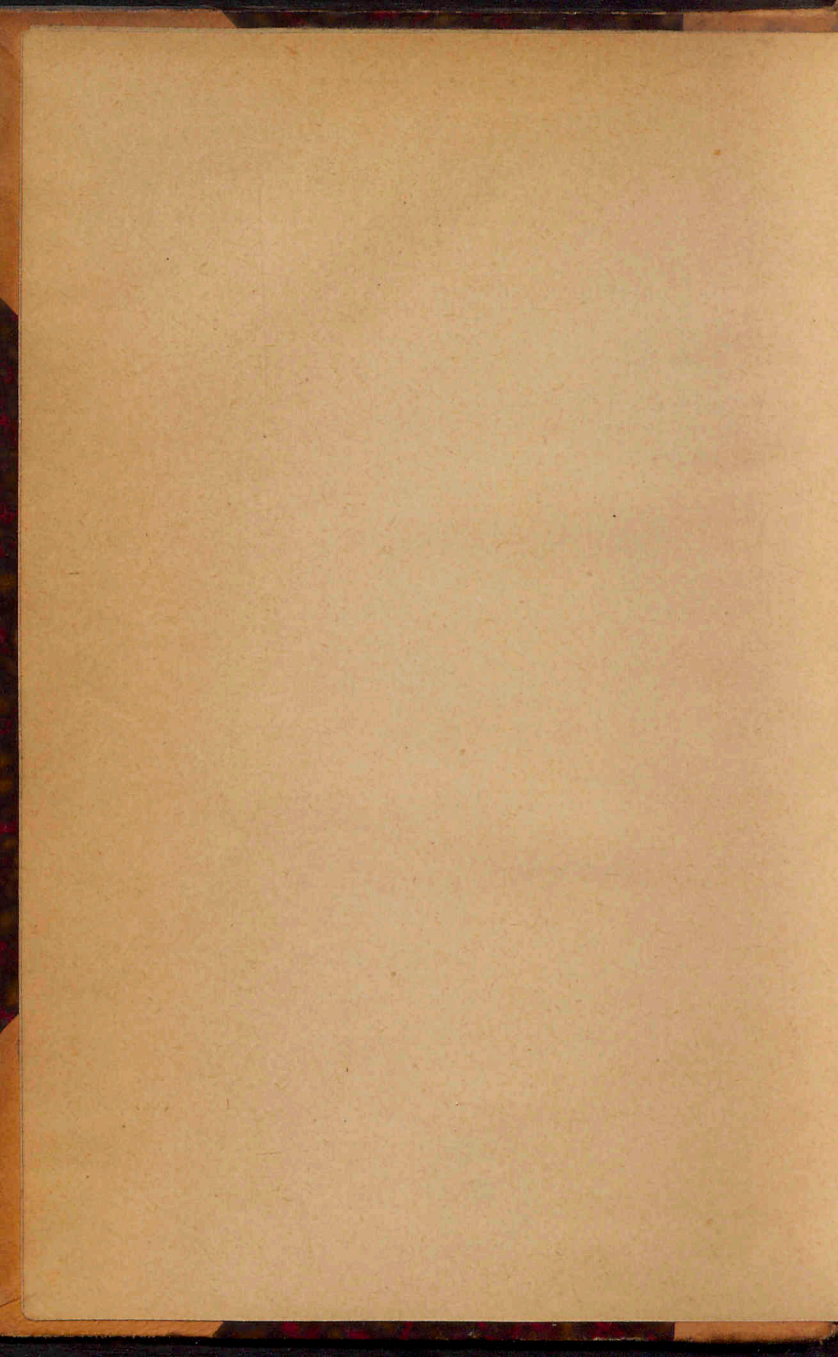
130023295122

Ingvor Bondesen.

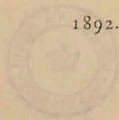
SKOVSTRUPHISTORIER.

KØBENHAVN.

C. A. REITZELS FORLAG.

1892.

Kobenhavn. — Bianco Lunos Kgl. Hof-Bogtrykkeri (F. Dreyer).

INDHOLD.

	Side
Ridepysken	I
I Kupé sammen	91
Der er noget ved os alle	113
Da Fru Kjær gik tilbage	133
Den store og den lille Flaske	149
En Københavnsrejse	191
Røverens Lod	203
Svinerygsuppen	223

RIDEPISKEN.

RIDERSKEN

I.

Jens Nielsen havde en lille Fæstegaard ude paa Frøbjærg Mark. Han holdt to Heste og en seks, syv Køer; desuden holdt han Kone og fire Børn, af hvilke sidste de to vare Sønner.

Ifølge Naturens Love skulde den ældste af disse Sønner have Gaarden efter Faderen, og Døtrene kunde forhaabentlig faa sig hver en Mand; men hvad den yngste Søn skulde faa til Livets Ophold, var det ikke muligt for noget Menneske at indse, og det var saa meget mere uheldigt, som Morten ikke var tilbøielig til at stille visse Krav til Livet, Krav, der vanskeligt skulde kunne tilfredsstilles, selv om Skæbnen maatte være ham saa gunstig at spille ham i Hænde et eller andet Fad moderne Linser, for hvilke Førstefødselsretten lod sig erhverve. Morten Jensen kunde selvfølgelig som andre „yngste Sønner“ være bleven Træskomand, Væver eller simpel Tjenestekar, men man vil forstaa, at slige Metiers ikke i nogen særlig Grad var Gjenstand for hans Sympati.

Allerede i Skolen havde Morten udmærket sig ved sin smukke Skrift, sin Færdighed i Regning og sin Evne til at huske Aarstal og Retskrivningsregler. Dette syntes med Bestemthed at pege i Retning af fremtidigt bogligt Erhverv, og havde Jens Nielsen kunnet ofre blot et Par Tusind Kroner, vilde det have været det eneste naturlige at sætte Morten paa Seminariet; men dette Par Tusind Kroner kunde Jens Nielsen ikke afse. Altsaa gik Morten efter sin Konfirmation nogen Tid og drev om hjemme; derefter forsøgte han sig i Dræningsfaget, men kom med sin sædvanlige hurtige Opfattelseseyne, inden endnu den første Sommer var til Ende, til klar Erkendelse af, at ihvad hans Livskald end maatte være, saa var det ham ikke givet at dræne sig frem i Verden, og han tyede da atter tilbage til den fædrene Arne. Han søgte nu foreløbig, i Mangel af bedre, at erhverve sig nogen Berømmelse i sin Hjemstavn som Danser ved Skovballeerne og som Skytte ved de landlige Skiveskydninger — ogsaa øvede han sig lejlighedsvis i at drikke Bajere og Romtoddyer, og kunde allerede som tyveaarig Ungersvend med Stolthed fortælle om adskillige smukke Sejre over Skovfogden i Spjellinge, Mølleren i Bellinge og Prangeren i Ellinge. Men i hvor høj Grad Hæderen end er skikket til at styrke Selvbevidstheden, som Levevej stod den

snarere under end over de alt forkastede Livsstillinger, og det er uvist, hvad den haarde Nødvendighed omsider kunde have drevet Morten til, hvis ikke i yderste Øjeblik et lykkeligt Tilfælde havde meldt sig.

Den frelsende Engel kom i Skikkelse af et Avertissement i Stiftstidenden. Det meddeltes, at Pladsen som Andentjener hos Baronens paa Aagaard var ledig og kunde søges af unge Mænd med gode anbefalinger og et fordelagtigt Ydre. Hos Morten herskede ikke Skygge af Tvivl om, at han i langt højere Grad egnede sig til at være Herre end Tjener, men ud fra den rigtige Forudsætning, at hvo, som vil byde, først maa lære at lyde, besluttede han sig alligevel til at søge Pladsen. Hvad det mulig kunde skorte ham paa i Henseende til anbefalinger, lod sig fuldelig opveje, forekom det ham, ved det fordelagtige Ydre. Altsaa iførte han sig sin bedste Søndagspudd og begav sig op til Herskabet. Og hans Anelse bedrog ham ikke. Baronens fandt Behag i Personen; Morten blev antagen.

Stillingen viste sig tiltalende: Udkommet var overdaadigt, Arbejdet forsvindende og Kostumet glimrende. Han havde rigelig Tid og Lejlighed til at pleje sine forrige smaa Lysthaverier, fortsatte altsaa Øvelserne i Dans og Skiveskydning, og hvad Bajere og Toddyer angik, var der ingen

tænkelig Grund for Morten i hans nuværende Kald til at blive Afholdsmand. Pigerne begyndte at se mildt til ham; det var saa naturligt, at de fandt Behag i hans lille, vævre Person, hans røde Kinder, dristige Øjne og den mørke Skygge af det fremtonende Overskæg. Her var et nyt og udstrakt Felt for spændende og behagelig Underholdning. Paa samme Tid gik det op for ham som en Pligt, at han ikke længer turde forsømme at genopfriske sin tidligere erhvervede Færdighed i Skrivekunsten, og han genoptog med Iver nævnte Sysse. Den bekvemmeste og naturligste Form for denne Øvelse var snart funden; Morten gaves det instinktmaessigt, hvad store Mænd først gennem Reflektion og Erfaring have forstaaet, at intet er saa forædlende og udviklende som at pleje Brevveksling med rigtfølende Kvinder. Morten skrev sit første Kærestebrev. Men da han havde megen Tid til sin Raadighed og ikke fandt sig tilstrækkelig optagen af Korrespondancen med en enkelt, oven i Købet temmelig ubevandret Brevskriverinde, saa lykkedes det ham, understøttet af sine personlige Fuldkommenheder i Forbindelse med sine sølvbroderede Opslag, uimodstaaelige Gamasker og de mange Embedsture til alle Egnens Herregaarde, samtidig at indlede flere intime Forbindelser, og Følgen deraf var, at der til Tider gaves baade fire og fem unge, rigtfølende Kvinder, for hvilke

han ugentlig paa Papiret tolkede sit Hjertes Termometerstand.

Hvad nu Hjertet angaar, saa blev det, efter i flere Aar at have været udsat for denne mægtige Lueild, i høj Grad indskrumpet, rent fysisk set at ligne ved ovntørret Æblebidling; men samtidig dermed udviklede Mortens lille Forfængelighed sig til en virkelig Ærgerrighed og tog højere Sigte. Det tilfredsstillede ikke længer Baronens Tjener at have Sølv paa Frakken, han higede efter at faa det i Lommen; ej heller var den Hyldest, Landsbydrengene og Tjenestepigerne viste hans Galalivré, ham længer nok; han vilde hyldes af Mændene, selv være Mand. Og endelig, hvad der var det vigtigste, han vilde nu en Gang selv være Herre, ikke blot sin egen, men andres med.

Om den Vej, han for at naa Maalet havde at vandre, var Morten ikke i noget Øjeblik i Tvivl. Han gennemgik Listen over sine tidligere og nuværende Forbindelser, om der ikke lod sig udpille en velhavende Gaardmandsdatter, der sukkede af Længsel efter at tilskøde ham nogle Tønder Hartkorn; havde han først det med Skødet i Orden, vilde Resten nok komme af sig selv. Men Listen var paafaldende sparsomt forsynet med Hartkorn. Altsaa vendte Morten sig fra Pigerne til Enkerne; ja her havde han det: en ikke altfor gammel Enke med ikke altfor mange Børn, men med en

gældfri, velbygget Gaard, paa en seks, otte Tønder Hartkorn, — det var Maalet.

I Løbet af det følgende Par Aar gjorde Morten forskellige Tilløb, uden dog at vove sig længere ud, end at han stedse med Ære kunde trække sig tilbage. Og det endte regelmæssig med Tilbagetog. Morten kunde erobre Hjerter; Hartkornet var uindtageligt. Saa hændte det, at Maren Konrads ovre i Skovstrup skulde skifte Avlskarl, hvad der nok for Resten ikke var nogen ualmindelig Begivenhed, og saa tænkte Morten: „Nu skal det enten briste eller bære.“

Maren Konrads var en lille, graasmudset Kone, der ejede en gammel, faldefærdig Gaard i Nabo-sognet, en Mils Vej fra Herregaarden, hvor Morten tjente. Hun var af et mistænksomt og gerrigt Sindelag, alt skulde gaa igennem hendes egne brungraa Fingre, enten det kunde overkommes eller ej. Kosten var slet og knap, derfor havde hun Vanskelighed ved at holde Folk. Morten var ikke uden Betænkeligheder. Paa den anden Side var der en Gaard paa ti Tønder Hartkorn, ingen Børn og en Enke paa tre og halvtreds. Mere kunde man med Billighed ikke forlange.

Tarveligt, men net rustede Morten sig til at gæste Enkens Gaard for at tilbyde sin Tjeneste som Avlskarl. Han blev ført ind i Mellemstuen og havde Tid nok til at se sig om. Der var

smaa, uigennemsigtige Vinduer med blaamalede Karme, et rødmalet Klappbord foran Pillen med et Ølkrus uden Laag og dovent Øl med døde Fluer. Der var Alkoveseng med blaastribet Bomuldsforhæng, gamle og ny Skørter og Tørklæder paa Stole og Vægge, Medicin- og Trepægelflasker i Vinduerne og paa Dragkisten, et falmet, plettet Tapet, et Fjællegulv, der sjælden blev fejtet og aldrig havde kendt til Skuring. Morten tænkte allerede for Alvor paa at trække sig tilbage, da Køkkendøren gik op, og Maren Konrads viste sig.

Hun var lille, buttet, graa og kom ind med smaa, tøvende Trin; paa Snippen af det fedtede Hvergarns Forklæde tørrede hun sig om Næsen, medens et sky, mistænksomt Blik rettedes mod Herskabstjeneren.

Morten tog Mod til sig og gik hende rask i Møde.

„Jeg hører, du har Brug for en Avlskarl, Maren,“ sagde han frejdig. „Jeg ved ikke, om jeg maa byde mig til?“

„Værs god og sid ned!“ sagde Maren og blev staaende midt paa Gulvet med Forklædesnippen i Fingrene.

„Tak. Ja du kjender mig vel nok? Jeg er Tjener paa Aagaard og har været det nu i elleve Aar, saa jeg løber ikke saadan just fra Sted til

Sted. Men for Resten er jeg da Søn af Jens Nielsen paa Frøbjærg Mark.“

„Naa, ja saamænd,“ sagde Maren og vedblev at skule og stirre. „Ja her har jo været adskillige.“

„Jeg ved ikke, om jeg maa vise dig mit Vidnesbyrd?“

„Aa det kan være sig. Men er du vant noget til Bondearbejde? Er du ikke for fin paa det? Vi er kun daglige Folk her.“

„Bondearbejde!“ udbrød Morten. „Ja du kender da nok Jens Nielsen, min Fader. Du kan stole paa, at den Mands Sønner ved, hvad Bondearbejde er. Og naar det ikke var, fordi det er mig en Plage at skifte Tjeneste, saa havde jeg heller ikke holdt ud hos Baronens saa længe, som jeg har. For det er jo ligodt saadan, at hvad vi vænnes til som Børn, det bliver vor anden Natur. Men nu kan jeg heller ikke mer med det Driverliv. Jeg trænger til at røre Lemmerne rigtig igen og til en god, ordentlig Bondekost. Finmad er ikke noget for mig.“

„Værs god og sid ned!“ gentog Maren ligesom lidt mindre sky. „Jeg maa vel skære dig en Bid Brød.“

„Tak, jeg trænger ikke til Mad. Du maa ikke have Ulejlighed for min Skyld.“

„Ja saa skal du da drikke en Gang.“

Maren tog Kruset og forlod Stuen for at tappe friskt Øl. Morten sendte en Grimace efter hende, spyttede halvvejs ned til Alkoven og mumlede et velment:

„Føj for Satan!“

Han var lige bleven sat ned ved Bordet, da Maren kom tilbage med Øllet. Medens han drak, luntede hun hen til Kakkellovnen og satte sig paa et Stolehjørne, saa vidt det lod sig gjøre for den Bunke Klæder, der forud optog Pladsen.

„Hvad skal du have om Halvaaret?“ spurgte Maren uden at vende Øjnene fra Morten. „Jeg giver nu ikke den store Løn.“

„Det ser jeg ikke paa,“ sagde Morten rask og slog ud med Haanden. „Du kan give, hvad du vil. Jeg er ikke egennyttig, Maren.“

„Nej saamænd, men en Bestemmelse skal der jo ligodt være. Hvor gammel er du?“

„To og tredive til November. Ja der er nok ikke stor Forskel paa din og min Alder, Maren,“ sagde Morten og saa troskyldig paa sin Enke; „for du er da nok ogsaa over de tredive.“

„Hehehe,“ gryntede Maren. „Sitte nøve Pjank!“

„Hvad! Er du —?“

„Jeg er over de halvtreds.“

„Halv — nej hør! Du maa ikke gjøre Nar af mig.“

„To og halvtreds, om du vil have det bestemt.“

„Nu har jeg den onde — —. Ja naar du siger det, maa jeg vel tro det, for de Øjne, du har, er lige saa gode som to Mænds Underskrift. Men alligevel — — du holder dig da ogsaa svært godt, Maren.“

„Ja jeg er vist køn,“ sagde Maren med en forlegen Smaagrynten, og det saa næsten ud, som om hun rødmede. „Især naar jeg er i Smøle-tøjet som i Dag. Naa, men det var ikke det, vi skulde tale om.“

„Nej, men ligodt, mens vi nu er ved det: Naar vi er unge, er der een Slags Kønhed, vi ser paa; naar vi bliver ældre og fornuftigere — —.“

„Nu holder vi op med det Pjank,“ sagde Maren saa afvisende, at Morten følte, han var ved Grænsen. „Og saa ved jeg ikke, hvad Lønnen angaar — — skal vi sætte fyrrer om Halvaaret?“

„Det er jeg godt nøjet med,“ sagde Morten til Enkens store Overraskelse. „Og saa er der det, Maren, at skal du have skrevet et Andragende eller noget saadan officielt, som det kaldes, saa har du hverken nødig at gaa til Degn eller Prokurator, for naar jeg selv skal sige det, er jeg temmelig dygtig til at skrive.“

„Er du det?“ sagde Maren opmærksomt.
„Ja det kan være meget godt til Tider.“

„Desuden, ser du, har jeg jo bevæget mig en Del i Verden og de højere Krese. Min Stilling har ført det med sig. Jeg er ikke forknytt for at sige, hvad der skal siges, til Amtmanden og Fuldmægtigen og den Slags store Herrer.“

„Ja, da er det noget, jeg tykkes svært godt om,“ sagde Maren. „Vi ligger jo netop for Tiden og kævles om det Vand.“

„Hvad er der med det?“

„Det er et Hovedløb, der gaar ned over den søndre Løkke og ind paa Jakob Mikkelsens. Og nu dæmmer han op for Vandet, fordi han vil have Engbund indenfor.“

„Det kan han aldrig slippe vel fra, naar Loven skal følges.“

„Ja, da lader det ligodt til, at Vandsynsmændene holder med ham. Men en enlig Enke som mig kan de jo gøre med, hvad de vil.“

„Naturligvis, naturligvis. Men ser du, mig render de ikke med, Maren.“

„Du kunde vel ikke have Lyst til at se Dokumenterne med det samme?“ spurgte Maren og rejste sig.

„Lad os kun se dem,“ sagde Morten og knappede to Knapper i sin Frakke for ligesom at antyde, at han samlede sig.

Maren trak den øverste Dragkisteskuuffe ud og fremtog en Pakke ikke synderligt propre Aktstykker. „Her er hele Redeligheden.“

Morten paatog sig en juridisk Mine og begyndte at blade i Papirerne. Maren stod ved Siden og saa vekselvis paa Mortens Overskæg, paa hans fine Fingre og paa de smudsige Indlæg.

Han begyndte at læse op: „Jeg undertegnede Konrad Petersen, Gaardejer i Skovstrup By, Heringe Sogn, Odense Herred — —.“

„Det gaar skrappt nok,“ tænkte Maren. „Er han lige saa dygtig til sin Næve som i sin Kæve, saa har jeg ikke taget fejl.“

„Ja, men hvad er dette for noget?“ udbrød Morten med smertelig Overraskelse efter at have faaet fat paa et nyt Folioark. „Her har du jo skrevet under paa et Forlig, hvorved du giver ham Ret til at sætte Sluse nedenfor Stenkisten.“

„Det sagde de, jeg var nødt til.“

„Gu' var du da ej!“

„Ja hvad ved jeg, og hvem har jeg, at jeg kan stole paa?“

Morten lagde Arket fra sig og saa' lige op paa Maren.

„Hvorfor sidder du ogsaa Enke her, Maren?“ sagde han, halvt bebrejdende, halvt fortroligt.

„Ja du maa undskylde, at jeg siger det lige ud, for det er noget, der ikke kommer mig ved, men

jeg tykkes allerede, forstaar du, at det ligesom er min Pligt at se paa dit bedste. Og du risikerer jo, Gud hjælpe mig, at de faar dig til at skrive dig fra Gaard og Grund en Gang.“

„Ja ija! du gjør mig helt ræd. Kan de det, tror du? Jeg passer dog ellers paa, alt hvad det staar i min Magt,“ tilføjede hun næsten grædende, „og er saa angest for alt, hvad jeg gør af den Slags. Og lige saadan med Folkene. Jeg er den første oppe hver evigste Morgen og den sidste i Seng om Aftenen. Og hvor jeg opdager den mindste Utroskab . . .“

„Hør, Maren! maa jeg sige dig en Ting?“ sagde han varmt og lagde sin Haand paa hendes Underarm, hvorpaa han langsomt og kærtegnende lod den glide ned over Ærmet lige til Haandlinningen, og denne mystiske Manøvre gentog han flere Gange. „Hvad var det, jeg kaldte dig før? Jeg kaldte dig en ung Kone og en køn Kone, og jeg siger, du kunde spare dig mange Bryderier og Besværligheder, naar du selv vilde.“

Maren Konrads blev højrrød helt ned paa sin Hals, og hendes Hjerte gav sig til at slaa paa en egen behagelig Maade, som hun ikke selv kunde begribe. Hun stod ganske hjælpeløs og tillod denne fremmede Karl med den fine, bløde Haand at stryge sin Arm og sit Haanded. Hun vidste lige saa lidt Rede paa sine Fornæmmelser som

paa Vandløbet, og om Morten Tjener i dette Øjeblik havde trukket hende ned paa sit Skød, havde hun ikke kunnet gøre Modstand. Men det gjorde Morten Tjener ikke; maaske følte han sig ikke synderlig fristet, maaske var han for klog til at udsætte sig for at forspilde de vundne Fordele.

Maren stod nogle Sekunder som en Støtte og lod sig stryge — disse Strygninger har nu altid gjort Underværker — derpaa kom der saa meget Liv i hendes venstre Arm, og det var den, hun havde fri, at hun kunde føre Forklædesnippen op til Næsen, en Forholdsregel hun i vanskelige og indviklede Tilfælde aldrig undlod at tage.

Morten rejste sig.

„Nu vil jeg stikke Papirerne til mig og studere dem igennem,“ sagde han betryggende. „Saa skal jeg se, om jeg kan løbe herover en Aftenstund med det første og sige dig, hvad du helst har at gøre.“

Det bleve de enige om. Morten bød Farvel og gik med Enkens Dokumenter og — Hjerter.

II.

De følgende Dage var Maren Konrads Sjæl en Verden under Omskabelse, hvor Følelser, Oplevelser, Anelser og Tankerækker kastedes saa vanvittigt om mellem hverandre, at den stakkels Enke de hundrede Gange om Dagen maatte spørge med Jeppe: „Mon det er jeg? Mig synes ja, mig synes ogsaa nej.“ — Og hvor kunde det være anderledes? Maren Konrads havde i sit forudgaaende Liv ikke haft nogen rig Anledning til at delikater sig med mandlige Kærtegn, og hvad hun havde nydt i saa Henseende, laa saa langt tilbage i Tiden, at hun kun mindedes det som en uklar Pige drøm. Og saa pludselig, uden at hun aner det mindste, er det, som om hele Ungdommen vender tilbage med hede Fornæmmelser, med Strygninger og Hjertebanken, som om et længst udslukt Krater paa ny har aabnet sig efter at have gennembrudt en hel Menneskealder med dens Aflejringer af kedsommeligt sammenkittede Dage. Paa den anden Side var hendes kolde

Fornuft og medfødte Mistænksomhed paa sin Post og vidnede indtrængende, at det var Gaarden og ikke hende, den snu Tjener elskede; hun satte sig alvorlig i Rette, og det lykkedes hende til sidst at blive saa vidt afkølet, at hun kunde le ad det hele og hviske til sig selv: „Bild mig noget ind, min gode Morten! Jeg ung og køn! Hehehe! Nei, jeg er for gammel til at bide paa Krogen.“

Men i de samme Dage gik Gaardens Folk, Tjenestedrengen og Husmanden indbefattede, omkring og gned sig i Øjnene og vidste ikke, om de turde tro deres egne Sanser. Hver Morgen, længe før Davretid, skinnede Maren Konrads af Sæbevand og Haarolie; en hel Menneskealders Aflejringer syntes fjernede fra de Dele af hendes Person, som vare synlige, Kinderne vare røde i Stedet for graa, og røde vare hendes Hagebaand. Og naar hun saa i Enrum stod foran Spejlet, var hun alligevel ikke langt fra at tilstaa, at hun dog maaske gjorde Morten Uret.

Men lige meget: gifte sig igen, saa gal var hun ikke. Hun vidste, hvordan hun havde det, ikke hvordan hun fik det. Ja, hvordan havde hun det? Med Slid og Slæb, værre end nogen af Tjenestefolkene. Alle stode de imod hende, alle vilde de ud over hende, om det kunde lykkes dem. Og hvad kendte hun til af Glæder? Stillingen var ikke videre misundelsesværdig.

Fik hun sig en god Mand, slap hun, som Morten sagde, for mange Bryderier, og saa stod hun dog heller ikke ene om alt, baade inde og ude. Og hvorfor skulde Morten ikke være god? Saa kønne og skælmske Øjne, han havde, og saa blødt, han kunde stryge! — Nej, nej! Hun skulde dog ikke gøre sig til Nar paa sine gamle Dage. Det havde man tit nok hørt, at ældre Koner og Piger havde baaret sig saadan ad; men der var nok ikke mange, uden at de havde fortrudt det. Havde hun bare aldrig ladet ham faa sine Papirer! Hun kunde da heller ikke begribe, at hun kunde være bleven saa tummelumsk.

Lørdag Aften bragte Posten en hel Pakke i blaat Papir med Segl og med Udskrift som fra en Prokurator. Maren gik ind i Mellemstuen for at se, hvad det kunde være.

Alle hendes Dokumenter! Der gik ligesom et Knivstik igennem hende. Hvad var Meningen med dette? Hvorfor sendte han dem med Posten i Stedet for at komme selv?

Ih, men dér var et Brev! en lang Skrivelse paa blegrødt, duftende Papir med syvtakket Krone og et Begyndelsesbogstav, der fyldte den halve Forside. Alt, hvad der ellers stod, var lige, smaat og tæt, næsten som trykt. Var det virkelig Morten, der kunde skrive saadan.

Til

den højtærede, velagtede Maren Hansdatter,
Enke efter Gaardejer Konrad Pedersen

i

Skovstrup.

Saaledes begyndte Brevet. Maren satte sig og læste videre med bankende Hjerte:

„Hermed har jeg indlagt den Ære at fremsende de mig betroede Dokumenter angaaende det Vandløb, hvorom Strid er rejst mellem fornævnte og Nabo, Gaardejer Jakob Mikkelsen sammesteds. Om disse Dokumenter og denne Sag betræffende skal jeg ikke nærmere udtale mig, ihvorvel det er indlysende, at den ene af Parterne har den juridiske Ret paa sin Side, men derimod om en anden Gjenstand, som tidlig og sent ligger mig paa Hjerte, og som jeg ikke skal undlade at publikacere. Næmlig hvad den Plads er angaaende som Avlskarl hos dig. Jeg vil ikke fordølge, at jeg efter en alvorlig Selvprøvelse og Sindets Ransagelse er kommen til den Erkendelses Indsigt, at jeg ikke egner mig for Pladsen. Fordi jeg har befundet mig for svag over for de Hjertets Indtryk, som mit korte Besøg har efterladt. Hvad vil der da ikke ske, naar jeg for bestandig skal være udsat for den Fristelse! Og vil hun, hvis Billede jeg siden hint Møde bærer

uudslettelig indgraveret i mit Hjertes Blomsterhave, tro paa min Oprigtighed, paa min heftige Kærlighed? Vil hun tro, at ved det første Syn af hende, var det, som om Lynet slog ned i mig? Nej, hun vil tænke, at det er Gaarden, disse usle Tønder Hartkorn, som har forloklet mig, og ikke hendes kloge, milde Øjne, hendes velsignede Stemme og englegode Smil. Men denne Tanke kan jeg ikke udholde. Fraskillelsen kan jeg maa-ske udholde — jeg haaber, jeg maa blive i Stand dertil — ikke hendes Foragt. Derfor vil du nu ikke tage mig det ilde op, at jeg trækker mig tilbage som en ærlig og redelig Karl om end med et sønderknust og blødende Hjerte, og at jeg tegner og underskriver mig

Din til Døden uforglemmelige
M. Jensen.

E. S. Jeg ved vel, at jeg efter Loven er bunden til min Tjeneste, og at du kan fordre, at jeg skal give Møde efter Akkorden. Men du vil ikke være saa grusom, efter at du har hørt min Bekendelses Oprigtighed. Send mig et Par Ord og løs mig fra min Forpligtelse — mit Hjerte har du bundet for evigt.

Maren Konrads læste dette Brev baade een og to Gange; saa gik hun op i sin Storstue og

gav sig til at græde bitterlig. Hun græd af Ruelse over, at hun havde tænkt saa lavt om ham, og hun græd af Elskovs Smerte. Aldrig havde nogen Mand saaledes aabnet sit Hjerte for hende, aldrig havde hun drømt om, at hun kunde vække saadanne Følelser. Og saa skulde hun aldrig se ham mere! Saa skulde hun som hidtil gaa ene om alt, uden Hjælp, uden Støtte, uden Glæde! Herefter syntes hun, at Livet maatte blive hende dobbelt mørkt og brydsomt, nu hun havde set et Glimt af Paradisets Herlighed.

Om Natten sov Maren kun lidt. Da hun den følgende Morgen havde faaet purret Folkene, tog hun atter Brevet frem og læste det for tredje Gang. Først da gik det op for hende, at Efterskriften krævede et Svar. Han ventede at blive løst fra Aftalen. Ja, hun kunde da ikke tvinge ham, naar han ikke vilde. Og hvor var det ikke retskaffent og mandigt handlet af ham! Men hvad skulde hun skrive? Hun havde ikke Pennen saadan i sin Magt som han. Efter en hel Dags Overvejelse sendte hun Tjenestedrengen til Herregaarden med mundtligt Bud. Han skulde hilse Morten Tjener og sige, at det skulde komme an paa ham selv, men det bedste var vel, at de taltes nærmere ved.

Dette Svar havde krævet lige saa megen Tid og Hovedbrud for Maren Konrads at sætte i Stil,

som Brevet havde kostet Morten. Men det havde den forønskede Virkning; Morten kom igen. Det var lige i Tusmørket, da han gik op over Gaarden; rimeligvis havde han valgt dette Tidspunkt, for at ingen skulde se det sønderknuste og blødende Hjerte, han maatte bære paa.

Og da de en Times Tid efter skiltes, var det ikke Maren, der havde fæstet sig en Karl, men Karlen, der havde fæstet Maren. Første November forlod Morten sin Baron, og otte Dage efter stod hans Bryllup med Maren Konrads.

III.

At det virkelig var et helt nyt Liv, der op-
randt for Enken i Skovstrup, kom hun snart paa
det rene med. Tidligere havde hun skullet have
Øje paa hver Finger med Karlene og Pigerne;
dette kunde hun nu, hvad de første angik, spare
sig aldeles, og hvad de sidste angik, hændte det
jævnlig, at naar Maren havde sat dem til Arbejde
hist, forlangte Morten, at de skulde være her, og
da kunde det meget let give Anledning til Ube-
hageligheder, hvis nogen gjorde sig skyldig i en
stedlig Misforstaaelse. I Førstningen havde Maren
sin Nød med at huske, hvor let Livet var blevet
hende, og det forekom hende stundom, at Morten
lagde en altfor stor Del af den fælles Byrde paa
sig, at han drev sin Omhu for hende altfor vidt.
Han kunde ordentlig se bister ud og sige heftige
Ord, naar hun vilde give en Ordre til Karlene,
eller blot hun satte sine Fødder i Stalden, og
spurgte hun: „Hvad skal I bestille i Dag?“ lød
som oftest det venlige Svar: „Det bestemmer jeg,

Maren!“ eller med en ringe Ændring: „Det rager ikke dig.“ — Der var snart ikke den Ting i hele Gaarden, der ragede Maren, saaledes tog den brave Ægtefælle sig af alt muligt.

Alligevel var det ny Liv ikke uden Skyggesider. Fra sit elleveaarige Ophold hos Baronens havde Morten medtaget fine Vaner. Vi ville nu slet ikke tale om, at han gav sig til at holde Ridehest, og det med et Tilbehør saa straalende, at ingen Baron skulde have skammet sig derved; thi dette Lysthaveri medførte kun Ekstraulejlighed for Andenkarlen, der skulde holde Skaberakket i Orden. Nej, men Morten maatte have varm Aftensmad hver Aften, og han kunde ingen Sinde spise ved samme Bord som Folkene, men holdt sine Maaltider ene i Mellemstuen; desuden krævede han megen Opvartning, og da han selv var vant til at gøre Opvartning, var han ikke let at gøre tilpas. Paa dette blev der dog bødet noget ved, at han aldrig krævede mindste Hensyn vist Maren, en Lettelse, der var saa meget mere at paaskønne, som han ellers var yderst streng i sine Fordringer til Folkene. Som et ringe Afdrag paa den bundløse Gæld, hvori disse Skabninger antoges at staa til deres Husbond i Henseende til Arbejde og Høflighed, tillod Morten, at de tiltalte ham med „De“, og at de stod med Huen i Haanden, naar han uddelte sine Ordre til dem;

ligeledes at de gjorde fuldt Arbejde de hellige Dage. Dette sidste var tillige at betragte som et Vidnesbyrd om den Omhu, han viste for deres sande Vel, idet Morten vidste af Erfaring, hvor fordærveligt det er for de unge at have for mange Hviledage.

Men trods al Strengthed kunde Morten til sine Tider optræde med den største Venlighed og Elskværdighed mod disse lavere Væsener. Saaledes da der et Aars Tid efter Brylluppet kom til at tjene ham en rank, sorthaaret Pige med to blanke, kastanjebrune Øjne; mod hende var Morten saa mild og føjelig, at det var en Lyst. En Dag saa Maren, at han lagde Armen om hendes Liv ude i Bryggerset og klappede hende paa Kinden. Maren tog heftigt paa Veje, skammede sin Husbond ud og forlangte, at Pigen skulde rejse. Dertil svarede Morten med stor Sagtmødighed, at hun kunde selv rejse, om hun saa vilde rejse ad Helvede til, og over dette Svar græd Maren lige saa meget som over Mortens første og sidste Brev til hende. Efter den Tid var det ikke rigtig godt mellem Ægtefolkene. Morten titulerede undertiden sin Hustru „en lille, graa So“; det optog Maren ogsaa som en Fornærmelse. Morten lagde ikke Mærke til, hvorledes Maren optog noget som helst; han havde store Planer om at nybygge Gaarden, thi han

kunde ikke udholde at bo længer i den gamle Rønne.

Følgelig blev Gaarden bygget om med Grundmur, Tegtag, lange Rækker af Værelser, Vinduer som i nogen Kirke, gibsede Lofter, takkede Gavle og hvælvet Indkørsel. Morten Jensen rejste selv til København for at købe ny Møbler, og af alt det ældre Inventarium var Maren det eneste Stykke, som flyttede over i det ny Stuehus, thi det gamle Bohave vilde naturligvis have gjort daarlig Figur i den ny Gaard. Maren gjorde ogsaa daarlig Figur i den ny Gaard, men hun lod sig desværre ikke bytte om og kun højst ufuldkomment pudse op.

I Løbet af et Par Somre blev hele Stuehuset malet, udvendigt og indvendigt. Dette Arbejde forestodes af Lars Maler, men inden vi gaa videre i vor Fortælling, nødes vi til at hellige Lars Maler nogle Linier.

Han og Morten vare Nabobørn og gamle Skolekammerater. I Skolen var Morten Nr. 1, Lars Nr. 2. Lars havde langt bedre Hoved end Morten; men for det første talte han daarligt for sig, for det andet kunde han ikke hamle op med Morten i Skønskrivning. Han havde senere lært Malerprofessionen i Odense og ansaas for i Dygtighed at overgaa sit Fags samtlige Mestre i denne Stad; ingen kunde med sine Farver saa fortræffe-

ligt efterligne de naturlige Træsarter som han — ingen kunde lakere som han. Af Ydre var han en høj, rank Karl med lange, magre Kinder, ordknap og arbejdsom. I Kærlighed havde han været lige saa uheldig, som Morten havde været heldig, og var forbleven ugift. Alle Vegne, hvor ny Gaarde bleve opførte, kom Lars Maler og lagde sidste Haand paa Værket. Han var Ven med alle Egnens Storbønder, og hans lange, tørre Skikkelse og den uadskillelige, sølvbeslagne Kurlænderpibe var vel set hos dem alle.

Lars Maler holdt altsaa sit Indtog i Skovstrup med alle sine Farveposer, Malerkrukker, Vernis- og Oliekunke, og Morten Jensen vilde, at han denne Gang skulde om muligt overgaa sig selv og præstere noget enestaaende. Morten Jensen selv deltog med Iver i alle de Forsøg, der gjordes med Hensyn til Valg af Farver. Han var daglig paa Jagt efter Modeller og tog dem, hvor han fandt dem: Svampene i Skoven, Løvet paa Træerne, Potteskaaret paa Møddingen, visne Løv og bleggule Straa. Ypperlige Virkninger opnaaedes ved Sammenstilling, og i Henseende til Valgets Dristighed stod Bygherren ikke tilbage for Mesteren. Man saa leverfarvede Vægge med forglemmigejfarvede Borter, bleggrønne Dørfelter i teglrøde Rammer og porfyrgrønne Vinduesposter til Karme med de lyseste Vedfarver. Vinranker

med uhyre Drueklasser slyngede sig op ad Stolper og ned ad Vægge, og pluskæbede Englehoveder gennembrød *à la grecque*-Borterne under Loftet, hvor mægtige Rosetter i alle Regnbuens Farver dannede straalende Centrere. Desuden var der i de egentlige Galaværelser en overdaadig Anvendelse af Broncefarger og forgyldte Lister.

Det længere Ophold i Skovstrup hos Morten Jensen gav Anledning til, at Lars Maler og han fornyede det gamle Venskab, og hvad mere var, til at Mortens Fremtidsplaner tog en helt ny Retning. Begyndelsen skete en Aften, da de to Mænd efter endt Dagværk sad ene ved Toddyglassene i den lille Mellemstue.

„Ja, det er nu godt nok alt det,“ sagde Lars paa sin drævende Maade og blæste et Par svære Klodeskyer fra sig. „Men det er jo ikke det al ligevel.“

„Hvad er det ikke? Hvad skal det sige?“

„Nej Gu' er det ej,“ sagde Lars vægtigt.

„Jeg aner ikke, hvad du mener,“ tilstod Morten.

„Jo for se Gaarden kan du jo snart blive færdig med, ja jeg mener, æh — —.“

„Ja med at bygge, mener du.“

„Netop, med at bygge; men hvad vil du saa?“

„Saa skal Haven anlægges i tilsvarende Stil

naturligvis. Jeg tager et Stykke af Banken ind; det bliver som til nogen Herregaard, ser du.“

„Naturligvis, men æh — det er dog kun Lapperi det hele — ligodt.“

„Hvad er det?“

„Med de Talegaver, du har.“

„Talegaver!“ raabte Morten leende. „Du vil vel ikke gjøre mig til Præst?“

„Der kan være fler end Præsterne, der har Brug for deres Talegaver,“ mente Lars. „Og saa desuden skriver du jo som nogen Jurist.“

„Aa ja. Jeg kan nok selv klare, det jeg har at skrive,“ sagde Morten med en klædelig Beskedenhed.

„Jeg tykkes, du skulde lade Have være Have.“

„Og sætte mig hen og skrive?“ spurgte Morten ironisk.

„Maren skøtter vel ikke større om det Haveanlæg, og æh —.“

„Ja tror du, det er for Marens Skyld, jeg bygger?“

„Nej, men ser vi, Børn har I ingen af.“

„Naa, men hvad vil du da, Menneske?“

„Jeg vil, du skal tage dig noget ordentligt for, æh — at du skulde blive til noget: Sogneraadsformand eller Amtsraadsmedlem eller, æh — Rigsdagsmand.“

„Saadan!“ sagde Morten og trommede eftertænksomt paa Bordpladen. „Ja hvem ved? Det kan maaske komme, noget af alt det. Men der skal Tid til. Eller — -- kanske — kanske man ogsaa skal gøre noget selv.“

„Det er det, du skal. Du skal gøre noget selv. Æh — du skal gøre dig bekendt.“

„Ja, hvordan mener du?“

„Som for Eksempel nu paa Søndag otte Dage. Da skal der være Grundlovsfest ude i Høgsholt Skov.“

„Det saa jeg i Stiftstidenden.“

„Saa saa' du kanske ogsaa, at jeg er i Bestyrelsen. Hvad tykkes du, æh — om at holde en Tale?“

„Holde Tale!“ udbrød Morten. „Det kan jeg vist ikke. Jeg har aldrig saadan, naar jeg undtager i et Fødselsdagsselskab eller paa den Maade —. Ja, du siger noget? Det var vel ikke umuligt. Bare jeg vidste, hvad jeg skulde tale om?“

Men herfor vidste Lars Maler Raad fuldt op, og nu gav han den opmærksomt lyttende Morten Forklaring paa Datidens vigtigste politiske Spørgsmaal og forklarede ham, at hvad han endnu manglede, var han, Lars, Mand for efterhaanden at sætte ham ind i.

Dette Emne blev taget op hver følgende Aften. Morten begyndte at studere Bladene paa

Kraft, abonnerede paa to københavnske Tidender og kom forholdsvis snart til Kundskab om, at det egentlig saa' grueligt ud med hele Styrelsen baade den indenrigske og den udenrigske, saa der var nok at kritisere og tage Fingre i. Grundlovsdagen holdt han sin Jomfrutale, og den indbragte ham megen Hæder. Ved det efterfølgende Festmaaltid var han i en saa løftet Stemning, at selve hans Bryllupsdag traadte fuldstændig i Skygge.

Ved Rigsdagsvalget optraadte Morten Jensen som Modkandidat mod Kresens mangeaarige Repræsentant, Baron Svanefeld til Aagaard. Morten faldt, men faldt med Ære. Han lovede at komme igen, og hundredstemmige Hurraraab besvarede Løftet.

IV.

Foreløbig kørte Morten hjem. Til Følelsen af det lidte Nederlag kom den Slaphed, som nu pludselig indtraadte efter mange Dages og Ugers Spænding i Forening med aandelig og legemlig Anstrengelse. I hvert Ansigt, han mødte, troede han at læse hemmelig Spot; han forestillede sig, at naar Personen var kommen forbi, vendte han sig om og sagde til sig selv: „Du fik en lang Næse, Morten. — Du vilde være Rigsdagsmand, jo pyt!“ Og saa lo Personen og saa' haanligt efter den faldne Kandidat.

Han forestillede sig Festmaaltidet, som det sejrende Parti havde foranstaltet til Ære for Baronens Kinder og løftede en Smule paa Over-skæggets brede, hængende Fløje. Han hørte Modpartiets triumferende Udfald i Bordtalerne og følte et dumpt, indædt Raseri, der dannede en pinlig Modvægt mod den uendelige Tomhed, Livslede og Selvforagt, han var et Bytte for.

Han lod Vognen holde nede i Porten og gik gennem Køkkenet ind i Sovekammeret. Det var lige i Tasmørket. Maren rejste sig fortunlet op fra en Stol, thi hun hørte ham ikke, før han traadte ind. Det saa ud til, at hun havde taget sig et lille Blund.

„Har I noget Mad?“ spurgte Morten i en gnaven og mat Tone uden forudgaaende Hilsen.

„Mad paa denne Tid!“ gryntede Maren og strøg et Par Haartjavser fra Panden, medens hun skuttede sig af Kulde. „Du talte jo ikke om, naar du kom hjem.“

„Men vi har vel Mad i Huset,“ sagde Morten en Tone højere og rakte hende sin Kæppe og Hat.

Hun tog bægge Dele og luntede ud i Forstuen. Han aabnede Kakkelovnslugen; der var kulsort.

„Og saa er her naturligvis hverken Ild eller Aske,“ vedblev han med jævnt stigende Forbitrelse til sin tilbagevendende Livsledsagerinde. „Du sidder vist heller og fryser ihjel, end du gider putte en Tørv i Kakkelovnen.“

„Vil du have en to, tre kogte Æg?“ spurgte Maren spagfærdigt.

Morten aabnede Døren ud til Køkkenet og raabte barsk:

„Kom ind med noget Ild, og tænd os saa en Lampe i en Fart!“

Bægge Pigerne fløj op og beviste til en Begyndelse deres Tjenstiver ved at falde et Par Gange over deres egne Træsko. Der kom Ild i Kakkelovnen og Lys paa Bordet; Maren travede ud og ind om Kap med Pigerne; Morten greb en Avis og satte sig til at læse.

„Hvad blev det saa øren til?“ spurgte Maren frygtsomt og bredte en Dug over den ene Bordende.

„Ja, det er nok mig, der maa spørge om, hvad det bliver til,“ svarede han tirrende, sænkede Avisen og lod sine Øjne løbe over den tomme Dug. „Jeg syntes, du talte om Æg.“

„Ja Vandet skal da koge først,“ svarede Maren lidt knapt og skyndte sig ud af Døren, som om hun blev forskrækket for sit eget Svar.

Den ene af Pigerne kom styrtende ind paa Hosesokker med Tallerken, Kniv og Gaffel; den anden fulgte lige i Hælene paa den første med Smørret og det afskaarne Brød. Derpaa viste Maren sig igen i et næsten overgivent Luntetrav med et stort Saltmadsfad i Armene.

„Nu kan du begynde med dette,“ sagde hun og løb hen til Chatollet for at hente Brændevinsflasken.

„Har vi ikke Finbrød?“ spurgte Morten ransagende.

„Det er sluppet op, men vi skal bage i Morgen.“

„Ja, det skal vel hjælpe i Dag.“

„Naar vi har, bryder du dig aldrig om det. Du holder jo mest af Grovbrød, siger du.“

„Du mener, det er godt nok til mig,“ svarede han med et drillende Smil og begyndte at smøre.

„Brødet er, som det pleier at være, men om det er godt nok til dig, det er en anden Sag.“

„Hvad skal det sige?“ spurgte han og saa' truende op.

„Aa, det lader jo ikke til, at noget er dig tilpas i Aften.“ Marens Taalmodighed begyndte at svinde.

„Er der nogen, der har anstrengt sig for at gøre mig tilpas?“

„Saa kunde du lade os vide, naar du kom.“

„Kunde jeg saa have Haab om at træffe dig vaagen maaske?“ spurgte Morten med knusende Spot.

„Ja lad os nu se i Morgen til Morgen, hvem af os der er først vaagen.“

I det samme aabnede den ene af Pigerne Døren for at sætte Æggene ind. Maren tog imod Tallerkenen og bar dem frem.

„Her er Æggene! Saa er det maaske godt?“

„Godt!“ raabte Morten og rejste sig. „Det

er godt, naar alting gaar, som det skal, enten jeg er til Stede eller ej. Men saa snart jeg er ude af Porten, staar alt stille.“

„Det har da gaaet i adskillige Aar, førend du kom hertil, Morten,“ sagde Maren og rystede lidt i Stemmen.

„Hvad behager!“ raabte Morten og sprang imod hende. „Kommer du med Skoser?“

„Nej, det var med Æg,“ svarede Maren, som ellers yderst sjældent lod sig formaa til at sige Vittigheder. „Sæt dig nu ned, og spis!“

„Din infame Kælling!“ skreg Morten og greb hende fat i Skulderen. „Tror du, jeg tager imod Næsvisheder af din Skidenso, din gamle Smækmalene! Vil du tage dig lidt i Agt, eller jeg skal bage dig en Æggekage, saa du skal blive baade gul og grøn!“ Og med dette mystiske Tilsagn ruskede han hende hid og did med saa krampagtige Stød, at Marens ene Slæbe i vild Forskrækkelse fløj op under Chatollet.

Maren selv derimod var desværre kommen i en saa ophidset Stemning, at alle Advarsler vare spildte paa hende. Vel havde hun til daglig Brug ingen anden Vilje end sin stærke Husbonds, men Morten havde dog adskillige Gange erfaret, at der var Grænse for Marens Evne til at underkaste sig, og det var, sandt at sige, ikke første Gang, at han i Aarenes Løb havde set sig nød-

saget til at ruske hende en Smule for at bringe hende til Forstaaelse af det rette Forhold i deres ægteskabelige Samliv. At det nu atter skulde glippe for Maren i en Stund, hvor Morten vendte hjem som slagen Helt, var naturligvis særlig uheldigt.

Altsaa fulgte Maren ikke den venlige Opfordring om at tage sig i Agt, men raabte trodsig:

„Ja rive og slaa og skælde og turnere, det er noget, du forstaar. Det er sært, du ikke skammer dig ved at lægge Haand paa saadan en gammel Kælling som mig. Men du skammede dig jo ikke ved at sleske og hykle i sin Tid — —.“

„Hold Mund!“ skreg Morten, „eller jeg gør en Ulykke paa dig!“

„Ja det skulde du gøre!“ vedblev Maren æggende. „Og det er da ogsaa min Tro, at du kommer i Tugthuset, førend du nogen Sinde kommer i Rigsdagen. Men jeg kan ikke gøre ved, at du er falden igennem.“

„Hvem siger, at jeg er falden igennem?“ spurgte Morten kogende, men slap alligevel sit Tag i Marens Skulder, maaske paa Grund af Hentydningen til Tugthuset.

„Det er godt nok at se,“ svarede Maren, „paa det Humør, du kommer hjem i, og det var desuden noget, enhver kunde vide i Forvejen.“

„Hvordan kunde det vides?“ spurgte Morten og viste Tænder.

Der var kommen en ulyksalig Snaksomhedens Aand over Maren, og hun fortsatte uden Betænkning:

„Aa, hvad ligner det efter for saadan en som dig at stille dig op mod dit forrige Herskab? Men du bilder dig ind, at du er en farlig Karl og vil gøre dig klog. Nu kan du se, hvad de regner dig.“

„Hvad de regner mig,“ skreg Morten, „det viser de Stemmer, jeg har faaet i Dag. Nej, det er nok her, jeg ikke regnes,“ vedblev han og tog paa ny Tag i hende. „Det er nok dig, der ikke regner mig. Men vi skal se, om det ikke kan læres.“

„Aa, her danser vi temmelig godt efter din Pibe alle sammen,“ hvinede Maren; „men det var hæsligt, at ikke de andre ogsaa vilde lade sig kommandere og give dig deres Stemmer i Stedet for Baronens; du har da tit nok fortalt dem, at du var ti Gange klogere end han.“

Morten udstødte mod Sædvane en Ed, en af de kraftigste, Herregaardssproget ejer. Derpaa for han hen, drejede Nøglen om i Døren og greb Ridepysken, der hang paa Vinduespillen over Bordet.

„Jeg skal lære dig at danse,“ brølede han ude af sig selv og hævede Pysken. I det samme hørte man de forfærdede Piger paa klaprende Træsko flygte ud af Køkkenet, fejt ladende deres Madmoder i Stikken.

V.

Den første Tid efter Valget holdt Morten Jensen sig hjemme. Om det var af Nedslaaethed over det uheldige Udfald eller af andre Grunde, er uvist; for Resten var hans Kone ogsaa senge-
liggende en Uges Tid, og saa længe Maren maatte holde Sengen, veg den faldne Lovgiver ikke fra hendes Alkove, men plejede hende med Trofasthed Nat og Dag, ja tillod næppe nok Pigerne at yde hende den mindste Haandsrækning. I Løbet af Foraaret deltog han i en Snes Generalforsamlinger og fik senere hen Tid til at overkomme et halvt Hundrede Skovfester og Folkemøder foruden de ordinære Gilder, være sig af glædelig eller sørgelig Art, i Bylavet eller Familiekresen. Og da han aldrig undlod ved nogen Sammenkomst at fremsætte sine Tanker om det lille Samfund, som kaldes Kommunen, og det store Samfund, som kaldes Staten, saa vare disse hans Tanker i vid Omkres snart lige saa kendte og højt skattede som hans Person. Og hans Tankers Sum var denne, at

naar Bønder stemte paa en Baron eller Professor til Rigsdagsmand, eller naar de paa samme Vis valgte deres Præst til Sogneraadformand, saa erklærede de sig selv for umyndige, saa lode de sig spytte i Øjnene af de store og fortjente til fulde den Ringeagt, de fornemme nærede for dem. Han forelagde ofte sine Medmennesker det Spørgsmaal, om de nogen Sinde havde hørt eller læst, at en Bonde var sat til at styre Kirkens Anliggender, eller Universitetets Anliggender, eller Hærens Anliggender; om de nogen Sinde havde hørt eller læst, at en Gaardmand var bleven udnævnt til Chef for Toldvæsenet, eller Telegrafvæsenet, eller hvilket som helst af de mange andre Væsener. — Og at Morten Jensens Ord faldt i god Jord, i det mindste i hans egen Kommune, viste sig, da ved Nytaarstid Morten blev valgt til Sogneraadets Formand.

I hele Sognet var der egentlig kun een Bonde, der stillede sig noget forbeholdent overfor den nyfødte Sol i Skovstrup, og denne Bonde var gamle Per Mikkelsen i Herninge. Herninge var Sognets Westend; her var de største Gaarde, de anseteste Haandværkere; i Herninge laa Kirken, Præstegaarden, Kroen og en anselig Købmandsgaard. Og Per Mikkelsen var Konge i Herninge. Hele Byen tænkte, som Per Mikkelsen tænkte, vilde, som Per Mikkelsen vilde, stemte, som Per

Mikkelsen stemte. Og dette gjaldt ikke blot Herninge By. Per Mikkelsen havde mægtige Frænder i bægge Nabosognene, og hans Indflydelse her var næsten lige saa stor som hist.

Morten Jensen vilde give meget til, at han kunde vinde Per Mikkelsen, og havde heller ikke ladet det skorte paa Anstrengelser fra sin Side, men disse Anstrengelser havde hidtil kun baaret liden eller ingen Frugt. Per Mikkelsen havde et jovialt Syn paa Livet; hvor Morten Jensen svang Indignationens Svøbe over det syndige Samfunds Hoved, der sad gamle Per Mikkelsen og lo i Stilheden paa sin egen poliske Maade, ikke blot ad Samfundets Daarligheder, men ad Morten Jensens med. Per Mikkelsen selv var sig sin Anseelse og Indflydelse bevidst og holdt sig forsikret om, at ingen, hverken store eller smaa, skulde prøve paa at spytte ham i Øjnene. Desuden satte han Pris paa lejlighedsvis at trykke Baronens i Haanden, og paa den Opmærksomhed, at Amtmanden, naar Per Mikkelsen havde Ærinde paa Kontoret, hilste ham ved Navn og spurgte til hans venstre Ben, som fra gammel Tid af havde en Skavank. Per Mikkelsen kunde ved næste Rigsdagsvalg maaske kaste det Lod i Vægtskaalen, der gjorde, at Morten Jensen for anden Gang blev befunden for let.

En Gang hen i Sommeren mødtes de to store Mænd ude i Købmandens Kontor i Odense: Per

Mikkelsen og Morten Jensen, og foruden dem var der en tre, fire andre af Egnens Gaardmænd til Stede. Købmanden trakterede med halve Bajere og Cigarer, og Morten kom efter Sædvane ind paa sit Yndlingsemne: Selvstyre.

„Vi kan styre, som vi vil,“ sagde Per og lo paa sin poliske Maade til højre og venstre, „saa slipper vi i Herninge aldrig nogen Sinde af med Sidsel Flips og hendes Unger.“

Sidsel Flips var et Kvindemenneske, der havde slaaet sig ned i Herninge By og der lejet sig en Stue hos Drejeren, Sognets eneste Socialist, hos hvem hun saa boede, til billig Harme for alle skatteydende Borgere og rimeligvis til kommende Byrde for hele Sognet. Thi endskønt Sidsel aldrig havde baaret Brudekrans, var det dog gaaet saa mærkeligt til, at der var to grisede Smaatøse, der kaldte hende Moder, og det var ikke godt at vide, hvor mange der kunde komme efter. Endnu var Sidsel ung og stærk og slog sig godt igennem, men en Gang vilde det naturligvis komme dertil, at hun maatte gaa paa Fattiggaarden med hele sit Afkom. Denne Mulighed pinte Herninge By, der endnu aldrig havde ydet noget Kontingent af Lemmer til Sognets Fattiggaard, saa længe den havde staaet, men fremfor alt pinte den Per Mikkelsen, denne Bys Konge.

„Lad Sidsel være den, hun er,“ sagde Morten.

„Om hun ogsaa skal komme til at koste Sognet et Par Hundrede Kroner om Aaret, højt regnet — hvad siger det?

„Det er rigtig, Morten,“ sagde Jens Piil, en af Morten Jensens ivrigste Beundrere. „Hvad har det at sige for de rige Gaardmænd i Herninge?“

„Nej, ved I, hvad det er, der koster os Penge? Det er dette, at vi skal have Fuldmægtig til alt. Vi kan ikke skrive en Kvittering eller et Skøde, uden at vi skal til Prokuratoren eller hans Skriver med det; vi kan ikke maale et Stykke Jord op, uden at Skolelæreren skal gjøre Regnestykket for os. Og alle Vegne skal der spyttes i Bøssen, hist en Tikroneseddel, her en Gaas eller en Kalvefjerding. Det er det, der koster Penge — hundrede Gange mer end Sidsel og hendes Lige.“

„Ja du kan sige os det, Morten,“ lød atter den beundrende Røst. „Vi har for mange af den Slags Folk, som kaldes Embedsmænd. Det er nogle dyre Karle.“

„Aa hvad,“ sagde Per Mikkelsen; „den Slags Folk kan jo ikke helt undværes. Men hvad Sidsel Flips er angaaende — —.“

„Du mener, Per,“ faldt Jens Piil ind med en glad Latter, „at hende kunde I nok undvære.“

„Ja og saa kan jeg nu heller ikke forstaa andet,“ sagde Per Mikkelsen, medens en hel Skok Smaatrolde kigede ud af hver Fold i hans gamle,

ornøjelige Ansigt, „end at du, nu du er bleven Sogneraadformand, sagtens kunde skaffe os af med hende, naar du vilde. Hvad siger du, Jens?“

„Hvad jeg siger? Jeg siger, at der er ikke den Ting, Morten sætter sig for — —.“

„Du maatte jo,“ vedblev Per, „med de Tale-gaver; du har, ligefrem gerikte kunde snakke hende ud af Sognet.“

„Ja! Hahaha! Ja! Ja, ligefrem gerikte,“ udbrød Jens Piil, som i denne af Per Mikkelsen fremsatte Formodning fandt et overvældende fyldigt Udtryk for sin bundne Tanke. „Morten Jensen er den værste Taler i hele Fyns Land, og jeg vil give mit Hoved paa, at han, naar han vil, snakker jer Sidsel Flips lige saa let ud af Herninge Sogn, som han snakker Baronnen ud af Rigsdagen. Han! Naar han vil!“

„Jeg tykkes nu ogsaa,“ sagde Per og blinkede lunt til bægge Sider, „at vi skulde mærke en lille Kende til, at vi har faaet en ny Sogneraadformand, ellers kunde vi lige saa godt have beholdt vor gamle Præst. Paa Ligningen har jeg ikke mærket noget til, at jeg er bleven sat ned.“

„Hvis det ligger dig saa hardt paa Sinde, Per, kunde det vel ikke høre til Umulighederne at blive af med Sidsel paa en skikkelig Maade,“ sagde Morten og brystede sig.

„Det er det, jeg siger,“ raabte Jens Piil og

saa sig triumferende omkring. „Men saa holder du paa Morten, næste Gang vi skal have Valg, Per Mikkelsen! Saa giver du ham din Stemme!“

„Det er et Ord,“ sagde Per Mikkelsen leende og lænede sig tilbage i Sofahjørnet. „Skaffer du os af med Sidsel paa en skikkelig Maade, Morten, saa stemmer jeg paa dig til Rigsdagsmand, næste Gang vi skal have Valg.“

„Det hører I paa,“ sagde Morten ivrigt.

„Ja, og det drikker vi paa,“ raabte Jens Piil med straalende Aasyn og rejste sig. „Skaal, Per Mikkelsen! Skaal, Morten Jensen!“

Og saa lo og klinkede hele Selskabet, og det var ikke godt at vide, om det var Spøg eller Alvor.

VI.

En Times Tid efter sad Morten Jensen i sin lette, lille Enspændervogn og kørte hjemad. Efter at det nemlig ret var gaaet op for ham, hvilken uheldig Repræsentant Kresen havde i Baron Svanenfeld til Aagaard, havde Morten aflagt en og anden aristokratisk Vane, naar den syntes ham at staa i for stærk Modstrid til hans Livs Hovedopgave. Saaledes havde han da først og fornemmelig solgt sin Ridehoppe og i dens Sted anskaffet sig en ganske ordinær Traver, hvorfor man nu idelig saa ham færdes til Vogns, fra By til By, fra Møde til Møde, og Morten Jensen holdt sig for overtydet om, ikke blot, at hans lille lakerede Fjedervogn var et langt mageligere Befordringsmiddel, men tillige, at det forlenede ham just med den Ramme af kommunal Værdighed, som sig egnede og anstod Formanden for Herlinge Sogneraad.

Da han fra Landevejen drejede ned ad den lange, krogede Gyde, der førte ud til Skovstrup,

indhentede han en Fodgænger, der med sindige Daglejerfjed drog af Sted langs den grønne Grøftekant med en Pose paa Nakken.

„Vil du køre med, Kanelius?“ spurgte Morten og standsede sin Traver.

„Tak for det!“ sagde tiltalte, kastede sin Pose op bag i Vognen og vilde selv følge efter.

„Nej, vær god og sæt dig her i Stolen!“ sagde Morten nedladende. „Her er Plads nok for os bægge.“

„Ja, jeg siger saa mange Tak,“ sagde Kanelius og kravlede op, hvorefter han med samvittighedsfuld Omhyggelighed knappede hver eneste Knap paa Forlæderet. Da dette langt om længe var besørget, lagde han sine brede, knudrede Hænder over Haandtaget paa sin Egestok, sænkede Hagen, saa den næsten hvilede paa Haandbagen og saa tavs og grublende ned for sig.

Vognen strøg let og behageligt vuggende hen ad den faste, hvide Vejbane.

„Hvad sidder du og grubliser over, Kanelius?“ spurgte Morten og gav sin Traver en lille opmuntrende Snært.

„Aa, det er ikke noget større, Jensen,“ sagde den lille, tavse Mand, der formodentlig mente, at det var upassende at besvære Sogneraadets Formand i Herninge med sine Smaasorger.

„Du sidder jo, som du var falden i Gifte-tanker.“

„Aa, jeg siger nu aldrig saa stort. Jeg lader dem snakke, som forstaar det.“

„Du har da Mæle som andre Folk. Kommer du fra Langstrup?“

„Nej. — Jeg har været et lille Løb oppe i Herninge.“

„Og hvor agter du dig nu hen?“

„Ja jeg skal hjemad.“

„Og du bor i Tommerup! Det var en sær Genvej.“

„Møje rigtig, Jensen; men jeg lægger Vejen om ad Skovstrup.“

„Ja, det skal du selv passe. Du har vel saa været oppe at se til Kæresten?“

„Hm! Kæresten!“ Kornelius skubbede sig et Par Tommer højere op i Sædet og saa med et bittert Smil ud imod Synskresen.

„Var Sidsel ikke ved Humøren? Vilde hun ikke give Audiens?“

„Det er ingen let Sag at blive klog paa de Kvindfolk, Jensen.“

„Det kan jeg ikke klage paa,“ svarede Morten med bevidst Overlegenhed. „Naar vi kommer til dem paa den rette Maade, siger de aldrig nej.“

„Sidsel hun er en sær Ting, Jensen.“

„Men hvorfor gifter du dig ikke med hende?“

Tøsene er du jo dog Fader til. Hvad ligner det efter at holde til med hende paa den Maade, og hvad Fordel har I af det?"

„Akkurat. Lige bestemt mine Ord.“

„Du betaler jo ikke saa lidt mellem Aar og Dag for de to Børn, og Sidsel er et skrappt Fruentimmer, som du nok kunde være tjent med at faa til Kone. Og saa saa' det dog ogsaa mere ordentligt og anstændigt ud for Folks Skyld.“

„Ja det er vist nok.“

„Men saa gør Alvor af det, for Fanden! Hvad venter I paa?"

„Hun vil ikke, Jensen.“

„Er det Sidsel, der ikke vil?"

„Akkurat.“

„Hvorfor vil hun ikke?"

„Hun vil nok, men ikke uden at jeg kan garantere hende en Stump Hus, som vi kan kalde vort, som de ikke kan smide os ud af paa et halvt Aars Tid. Ellers maa det hellere blive, som det er, siger hun.“

„Drejeren har vel stukken dig ud, naar vi ser os til.“

„Det har Drejeren ikke,“ svarede Kornelius og nikkede med en uangribelig Tryghedsfølelse. „Men Sidsel vil have Garanti.“

„Hun maa saa være bleven mere nøjeregnende,

end hun før har været," sagde Morten en Smule spydigt.

„Det er just det. Hun har Erfaring for, at der skal Garanti til.“

„Kan du da ikke faa dig et lille Hjørne ovre under Jakob Madsens Skov og bygge dig en Smule Hus paa?“

„Det lader sig ikke gøre, Jensen.“

„Ja hvorfor?“

„For Mændene ere enige om, at de vil ikke have flere jordløse Huse, og de er rædde for mig og Sidsel. De vil ogsaa have Garantier.“

„Er der ingen Ting til fals da?“

„Nej, men der er et af Rasmus Hansens Huse fæsteledigt. Det kunde jeg nok faa, men han forlanger hundrede Kroner i Indfæstning. Og hvor faar vi dem fra, Jensen?“

„Hvor mange har du selv?“

„Jeg kunde vel rede en tredive Kroner.“

„Kan Sidsel ikke rede lidt?“

„Jeg ved ikke, om hun kunde skyde en Snes Kroner til. Men saa lidt til at begynde med, og Brylluppet? Om det aldrig er saa fattigt, koster det dog Penge.“

Morten tav et Par Minutter. Hesten, der af Øvelse vidste, naar dens Herre hengav sig til stille Betragtninger over Kommunens Ve og Vel,

slog over i Skridt og lod Hovedet synke. Samtidig lod Kornelius ogsaa sit synke.

„Nu skal jeg sige dig noget,“ udbrød omsider Morten Jensen. „Hvis saa er, at du bliver betænkt paa at fæste det Hus, og du gifter dig med Sidsel, saa kunde det jo være, at Herninge Kommune vilde laane dig det halve Hundrede, der mangler. Jeg ved, du er en ærlig Karl. Du skulde faa dem rentefrit og kunde saa afdrage dem med ti Kroner hvert Aar.“

„Ja jeg siger Tak, Jensen, men jeg ved ikke, om jeg tør gaa ind paa det.“

„Det er rentefrit, hører du.“

„Rasmus Hansen forlanger ti Dages Arbejde i Høstens Tid, og vi begynder med en temmelig stor Familie. Daglejen er lille, men hvad vi skal købe, er dyrt. Det er altsammen noget, der er Garanti for.“

„Men saa er du og Sidsel et Par raske, unge Folk.“

„Jeg tror ligodt ikke, at hun gaar ind paa det,“ sagde Kornelius og stirrede end mere tungsindig frem mod Vognspejlet.

„Ja saa maa vi se, om vi ikke kan skaffe dig de halvtredsindstyve Kroner paa en anden Maade.“

„Hm! Det lader sig nok ikke gøre, Jensen.“

„Det vil mest komme an paa, om du kan holde ren Mund med det og med, hvad vi her har talt om. Men du hører jo ikke til de skvatmunde.“

„Folk klager mestens over, at jeg siger for lidt.“

„Ja saa kan du komme over til mig paa Søndag Formiddag, at vi kan snakke om det.“

VII.

I Juni Maaned holdt Baronen flere Møder med sine Vælgere. Morten Jensen fulgte sit gamle Herskab fra By til By.

„Det er saadan af gammel Vane,“ sagde Morten Jensen.

Et af disse Møder blev holdt i Herninge Kro. Midt paa Gaardspladsen var der trukken en Vogn frem, og om denne som Talerstol samlede sig et anseligt Tal af Vælgere. Først blev der valgt en Ordstyrer, og saa traadte Baronen frem. Han løftede lidt paa Hatten og begyndte sit Foredrag. I dette gjorde han Rede for det Arbejde, der var udrettet i den sidst afsluttede Rigsdagssamling og klarede sit eget Standpunkt til alle vigtigere Spørgsmaal. Baronens Foredrag kunde maaske have været kortere; derimod er det umuligt at tænke sig det mere tørt og kedeligt, end det virkelig var, lige fra han begyndte, til han endte. Nu bad Morten Jensen om Ordet.

„Mine Herrer og ærede Vælgere!“ raabte Morten. Derpaa stak han sin højre Haand dybt ned i Bukselommen, som for derfra at hente op — een for een — de Ting, han havde paa Hjerte; i den anden Haand holdt han en Notebog med marmoreret Læderbind. „Mine Herrer og ærede Vælgere! Som I alle ved, har jeg i adskillige Aar haft den Ære at være Tjener hos Baronens paa Aagaard, vor højtærede Rigsdagsmand. Jeg har fulgt ham fra Fyn til København, fra Herregaard til Herregaard, fra Basseralle til Basseralle, og derfor tykkes jeg endnu, at jeg ikke kan være bekendt at lade ham rejse om alene, men at jeg maa være til Stede, hvis han nu og da skulde trænge til en lille Haandsrækning.“ — En glad Mumlen gennemløb ved disse Ord Forsamlingen. — „Men det er dog ikke blot for Baronens Skyld, at jeg er kommen til Stede her; det er ogsaa for de ærede Vælgeres Skyld — —.“

„Og for din egen, Morten!“ skreg en irriteret Røst yderst i Kresen.

„Ja, jeg hører til Vælgerne,“ parerede Morten med et venligt Smil.

„Hør! Hør!“ raabte Drejeren henne fra Talerstolens fjermer Baghjul.

„Jeg antager nemlig ikke,“ vedblev Morten, „at I har forstaaet meget af Baronens Tale, og hvis saa er, at I beder Baronens om yderligere

Besked, vil han rimeligvis lige saa lidt forstaa jer, for I er simple Folk og har ingen Begreb om, hvordan saadanne høje Herrer skal tales til. Se det er jeg nu saa igaaet med, og derfor skal jeg tillade mig paa jeres Vegne at fremkomme med et og andet Spørgsmaal.“

Denne Indledning undlod ikke at gøre den tilsigtede Virkning. Morten Jensen forstod ikke blot at tale de høje Herrer til, men ogsaa at tale „de ærede Vælgere“ til; han kendte sine Landsmænds Skødesynd, at det kun gælder om „at komme Folk til at le“, naar man med eet Slag vil vinde Stemningen for sig. Morten interPELLEREDe, og BaronEN svAREDE. Spørgsmaalene faldt i det morsomme, og Svarene faldt i det skarpe, og Forsamlingen var hovedsagelig enig i, at Morten Jensen var en Allerhelvedeskarl, da denne atter forlangte Ordet.

„Saasom det er vor højtærede Rigsdagsmand, der har indbudt til dette Møde, og han udelukkende har gjort det for at give os Forstand paa, hvad han har udrettet i Tinget, saa tykkes jeg, at det vilde være meget beklageligt, hvis vi-maa tilstaa for os selv, at vi gaar hjem lige saa kloge, som vi gik hertil. — Det var skammeligt at sige, at Baronens Forklaringer ikke har været lange nok; de har egentlig blot haft een Fejl — og alle de Svar, BaronEN har givet paa mine Spørgsmaal,

har haft den samme Fejl — det hele er bleven til saadan en Slags — Pærevælling.“

Denne Vending gav Anledning til en Pavse, idet Forsamlingens Flertal brød ud i en styrkende Latter, og den vilde sikkerlig ogsaa have fremkaldt en skarp Tilrettevisning af Dirigenten, hvis denne ikke i samme Øjeblik havde været optaget af at tømme en halv Bajer, saa det ikke var ham muligt at tage Ordet. „Vi maa derfor,“ vedblev Morten Jensen, „prøve, om vi ikke kan komme til et Resultat paa en anden Maade, navnlig ved at se, hvorledes Baronens har stemt over de forskellige Lovforslag, som har været for i den nu sluttede Samling. Og da jeg naturligvis med største Opmærksomhed har fulgt vor højtærede Rigsdagsmands hele Færd, saa tror jeg, at jeg med Hensyn til disse Afstemninger vil være i Stand til at oplyse et og andet, som vil være mer end tilstrækkeligt vejledende.“

„Hør! Hør!“ brølede Drejeren.

Paa dette Tidspunkt begyndte Notebogen at gøre Tjeneste.

„Først var der Forslaget om at nedsætte Tolden paa visse Livsfornødenheder, et Forslag, der, hvis det blev til Lov, vilde faa den største Betydning for alle Smaafolk. Hvem tror I altsaa stemte mod Forslaget? Det gjorde vor højtærede Folketingsmand, Baron Svanenfeld til Aagaard.“

Misfornøjet Mumlen.

„Saa var der Forslaget om at bygge en Fiskerihavn Pokker i Vold oppe paa den jyske Vestkyst, en Sag, som I nok begriber er af største Vigtighed for os Fynboer. Hvem stemte altsaa for denne vigtige Havn? Det gjorde Hans Højvelbaarenhed — Baron en.“

Latter.

„Dernæst var der Forslaget om at oprette en Gesandtskabspost i et lille Rige nede i Sydamerika, et Rige, som ingen af os her kender større til. Hvem stemte for Gesandten, tror I? Ja mange Stemmer fik han naturligvis ikke, men han fik — Baronens.“

Umaadeligt Bifald.

„Nu indbragtes et privat Lovforslag om at lægge en Bane over Femø, og hvad Betydning Jærnbannerne i det hele taget har for Kornpriserne og Arbejdslønnen, behøver jeg ikke at gaa nærmere ind paa. Men hvem stemte mod Forslaget? Det gjorde vor Rigsdagsmand, det gjorde — Baron en.“

Paa denne Maade fortsatte Morten Jensen sit Overblik; Forsamlingen lærte i en Fart Omkvædet, og naar Morten kom til sin lille Tankestreg, lød det i samlet Kor „Baronen“, efterfulgt af en endeløs Jubel, og det hvad enten Baron en havde stemt for eller imod, hvad enten Forslaget var ond

eller godt, hvad enten man kendte det mindste til Sagen eller ikke. Bestandig havde Morten Jensen Køret og Latteren paa sin Side, og det var fra dette Øjeblik af klart, hvem der vilde blive Fler-tallets Mand ved det følgende Valg, der skulde finde Sted i Januar Maaned. Da Mødet var forbi, kom Per Mikkelsen hen til Morten Jensen, gav ham Haanden og sagde:

„Du er en Knop, Morten.“

„De skal mules, de Karle!“ svarede Morten lidt ophedet og adspredt.

„Naar jeg skal sige min Mening, var du lige haard nok, tykkes mig, og det kunde nu heller ikke staa for Skrald, alt hvad du kom med. Men du har vist, at du kan mer end snakke. Du skaffede os af med Sidsel Flips.“

„Ja det var nemt nok,“ svarede Morten og lo. „Hende tog Kanelius jo.“

„Du er en lun Bror. Og det er der ikke noget ondt i, for det er jeg selv. Næste Gang vi skal til Valg, saa har du min Stemme, Morten.“

„Det faar du Tak for,“ sagde Morten oprigtigt og trykkede Per Mikkelsen i Haanden. „Gaa nu med ind, og lad os faa en Toddy sammen! Halloj! Der kører Baronen! Vi beholder Valpladsen, og det betyder, at vi er Sejrherrer.“

VIII.

Nogle Dage efter modtog Morten Jensen en Tilsigelse om at møde i Retten, og han mødte naturligvis. Herredsfogden behandlede den vorde Rigsdagsmand med al mulig Høflighed og tog alle de Hensyn, som det er Mand inden for Skranken muligt at tage til Mand uden for Skranken. Iøvrigt begærede han sig underrettet om, hvilken Medvirkning Morten Jensen havde ydet Arbejdsmand Kornelius Larsen af Tommerup ved hans i afvigte Foraar indgaaede Ægteskab med Pigen Sidsel Flips af Herninge.

Hertil svarede Morten Jensen, at hans Medvirkning denne Sag betræffende havde indskrænket sig til at yde Kornelius Larsen et Laan paa halvtredsindstyve Kroner, hvilket Laan Kornelius skulde have rentefrit og i Løbet af fem Aar tilbagebetale Morten Jensen med ti Kroner aarlig. Derefter spurgte Herredsfogden, om Laanet var ydet Kornelius af Kommunens Kasse eller af Morten Jensens egen Kasse, og dertil svarede Ejeren af

sidstnævnte Kasse, at det var en fuldstændig privat Sag mellem Kornelius og Morten. Endelig ønskede Herredsfogden at kende Grunden til slig højmodig Handling, øvet af Gaardejer Morten Jensen i Skovstrup mod Indsieder Kornelius Larsen af Tommerup, og Sogneraadformanden i Herninge svarede herpaa tilfredsstillende, at Kornelius og han tidligere havde tjent i Gaarde sammen, og da Kornelius ikke vidste nogen anden Udvej til at faa sin gamle Kæreste, saa kunde Morten ikke bringe det over sit Hjerte at sige nej til den arme Djævel.

Dermed var Forhøret sluttet, og Morten kørte hjem i sin velbekendte Enspænder, idet han undervejs grundede over de to Ting: for det første, hvem der kunde have pustet den Mistanke i Herredsfogden, og for det andet, om Morten ikke i Overraskelsens Øjeblik havde gjort sig noget for uskyldig. Han lagde derfor Hjemvejen over Tommerup for at gøre en lille Afstikker ned til Kornelius's og Sidsels Wigwam under Skoven.

Et vældigt Piskesmæld efterfulgt af et mægtigt Halloj kaldte Sidsel ud.

„Hvor har du Kanelius, Sidsel?“ spurgte Morten.

„Hejane me!“ udbrød Sidsel. „Faar jeg saadan fine fremmede! Ja aa Gud dog! Kanelius han er langt væk, Jensen.“

„Naa, han er vel ikke længer væk, end vi kan faa fat i ham,“ sagde Morten med et lille Smil over Sidsels indskrænkede Forestillinger om en Sogneraadsformands Rækkeevne. „Jeg skal nødvendig tale med ham i Dag eller i Morgen.“

„Ja, men Kanelius er rejst ud af Landet. Han er højt oppe i Jylland paa Jærnbanearbejde. Det er over en Maaned siden, han drog af Sted, men han tjener saa mange, mange Penge. Jeg havde Brev fra ham i Forgaars, at de har gjort ham til Fortriller, og hvis alt bliver ved at gaa saa godt som hidtil, garanterer han, at han kommer hjem til Efteraaret med over tre Hundrede Kroner i rent Oplæg.“

„Det var dog en forbandet Ulykke?“ udbrød Morten ærgerlig. „Hvad Fanden skal det til? Jeg maa og skal tale med ham.“

Sidsel indsaa ikke Muligheden af, at dette lod sig gøre, med mindre Jensen vilde rejse op til Jylland; hun havde Kornelius's Adresse, og nu skulde hun løbe ind og hente Brevet, for hun kunde ikke rigtig læse, om det var Hobro eller Holstebro; men Morten ytrede ikke mindste Lyst til at rejse op til disse venlige Smaabyer og var i det hele taget saa bittert stemt mod dette fjerne Baneanlæg, at Sidsel ikke vidste sine levende Raad for at formilde ham. Sluttelig bad han Sidsel om een Ting, og det var at høre godt efter,

hvad han nu agtede at meddele hende. Dette lovede Sidsel af et oprigtigt Hjerte og anspændte sin Opmærksomhed til det yderste.

„Du skal vide,“ begyndte Morten med sænket Stemme, som om han frygtede for skjulte Vidner, „at jeg har været i Retten i Dag angaaende de halvtredsindstyve Kroner, I fik af mig, da I fæstede Huset her.“

„Aa, Gud Fader!“ udbrød Sidsel og slog Hænderne sammen, medens hendes Træk stivnede af Forfærdelse.

„Jeg forklarede Herredsfogden, at Kanelius havde faaet Pengene som et rentefrit Laan af min private Kasse paa — —.“

„Ja, men Herre Jøsses!“ udbrød Sidsel i dybeste Fortvivlelse; „Jensen sagde jo den Gang —.“

„Du skal ikke bryde dig om, hvad jeg sagde,“ snærrede Morten, „for hvad jeg sagde den Gang, staar jeg naturligvis ved; men hvis Herredsfogden kalder dig i Forhør, saa maa du stadfæste min Forklaring, at Pengene var et rentefrit Laan paa fem Aar med ti Kroner aarlig Afbetaling. Hvad Kanelius og jeg for Resten har os imellem, kommer ingen ved.“

„Ja bare vi dog ikke skal komme i Forlegenhed for det paa en eller anden Maade?“

„I kan ikke komme i nogen Forlegenhed, naar du holder dig denne Instruks efterrettelig;

men hvordan Fanden Herredsfogden har faaet snuset dette op, er jeg ikke Mand for at regne ud, med mindre du eller Kanelius har sludret om det.“

„Jeg har ikke med en Stavelse talt om det for nogen levende Sjæl,“ forsikrede Sidsel; „det gør jeg min Saligheds Ed paa, og hvad Kanelius angaar, da garanterer jeg for ham som for mig selv.“

„Ja jeg antog ogsaa, at jeg kunde stole paa jer; I ved, hvad det gælder. Det er naturligvis jert Sogneraad, der staar bagved, og det skal I tage jer i Agt for. De lugter Luntten, forstaar du; men vi skal ligodt pudse dem, naar kun du nu husker Parolen.“

„Men hvis Herredsfogden forlanger, at jeg skal gøre Ed, Jensen?“

„Saa vidt kommer det ikke. Derimod kunde det gerne stikke ham at optage Forhør over din Mand, naar han kommer tilbage; men saa sørger du for, at Kanelius faar talt med mig, førend han kommer til at tale med Herredsfogden.“

Sidsel lovede at gøre sit bedste og repeterede endnu en Gang, hvad hun havde at sige, hvis hun skulde blive kaldt i Retten. Derpaa bød Morten Farvel og kørte videre ad Skovstrup til. Men Herredsfogden gjorde noget, som Morten Jensen ikke havde tænkt paa. Han skrev til hin jydsk

Jurisdiktion, hvad enten det nu var Hobro eller Holstebro, og lod gennem den Kornelius afæske Forklaring. Derpaa kom der atter Stævning til Morten Jensen.

Denne Gang var Herredsfogden næppe saa hensynsfuld som sidst imod den vordende Rigsdagsmand. Morten Jensen maatte gentage sin første Forklaring; Herredsfogden oplyste Morten om, at han ogsaa var i Besiddelse af en Forklaring fra Kornelius betræffende den samme Sag, og om det uheldige i, at disse to Forklaringer ikke stemte overens, idet Kornelius under Eds Tilbud erklærede, at de halvtredsindstyve Kroner var Gave og ikke Laan. Morten blev derefter noget famlende i sin Redegørelse, men huskede dog endnu ikke rettere, end at Kornelius havde laant Pengene. Herredsfogden ønskede at se Bevis for dette Laan; Morten formentede ikke at have et saadant, da han udelukkende for gammelt Kammeratskabs Skyld havde ladet Kornelius faa Pengene. Herredsfogden blev nu ubehagelig høj-røstet og opfordrede indtrængende Morten til at sige Sandheden. Da denne derpaa atter fik Ordet, erindrede han tydeligt, at Kornelius havde faaet Pengene som Gave, og han mindedes ogsaa, at det ikke saa meget var for Kammeratskabets Skyld som for at fri Herninge Kommune for Byrden af Sidsel og hendes Børn. Herredsfogden blev mere

og mere heftig og spurgte Morten om, hvorfor han ikke havde sagt Sandheden i det første Forhør, og Morten tilstod, at Grunden var Frygt. Han frygtede for, at Sagen vilde berede Kommunen Vanskeligheder, naar den rette Sammenhæng blev oplyst, og han frygtede for, at han ogsaa selv vilde paadrage sig Ansvar paa Grund af sin Medvirkning til Ægteskab mellem Kornelius og Sidsel.

Om denne Frygt var begrundet eller ej, oplyste Herredsfogden intet; derimod undlod han ikke at meddele Morten, at han var sat under Tiltale for at have afgivet falsk Forklaring for Retten. Og i samme Nu — i det Nu, da Begrebet „falsk Forklaring“ naaede Mortens Øren — slog det som et Lyn ned i ham, at han var en slagen Mand, og det i Ordets dybeste Forstand. Han vidste, at han vilde blive dømt til Fængsel, at det var ude med hans Valgbarhed til Rigsdagen, at han var vanæret i Samfundets Øjne, styrtet fra Tronen, brændemærket for Livstid. Og alt dette for lumpne halvtredsindstyve Kroner, for et løst, uovervejjet Ord, undsluppet ham af Frygt og fastholdt af Fejhed. Der var kun tre Skridt fra Skranken, hvor han stod, og hen til Udgangsdøren; men inden han havde taget det tredje Skridt, havde hans Tanke gennemfaret den svimlende Afstand fra Sædet i Folketingssalen til

Briksen i Fængslet, og i det Øjeblik, han lagde Haanden paa Dørgrebet for at gaa ud, vaklede han, drejede rundt og styrtede tungt om paa Gulvet. To tililende Retsbetjente førte ham ud i Forværelset, og der gik øjeblikkelig Bud efter en Læge. Ved dennes Hjælp kom omsider Morten saa vidt til sig selv, at han kunde komme til Vogns. Købmandens Karl var Kusk for ham hjem.

IX.

Hen ad Natten begyndte Morten at tale i Vildelse; Maren, der havde lagt sig paaklædt paa Sengen, stod op, gav ham Sennepskager under Fødderne og lagde Eddikeklude paa hans Pande. Om Morgenen gik der Vogn til Køng efter Lægen; op ad Formiddagen kom han. Morten havde da faaet Bevidstheden tilbage og laa rolig hen. Da Doktoren atter tog bort, sagde han til Maren, at hvis den syges Slægtninge ønskede at se ham endnu en Gang, skulde hun ikke tøve med at sende Bud til dem.

I Sovekammeret var der to Senge, der stode med Fodenderne mod hinanden og optog hele den ene Sidevæg. Fra Stuen skiltes de ved et Panel, der naaede lige op til Loftet og havde store Døre foran hver Seng. Dørene ind til Maren's Seng vare lukkede, Dørene til Mortens Seng vare slaaede helt tilbage, og midt foran Panelvæggen var der flyttet et Bord hen. Paa dette Bord stod en Vandskaal med Eddikeklude, en Overkop, hvori der havde været rørt Sennep,

et Par Medicinflasker og en tom Tallerken; endvidere laa der en Sølvspiseske og ved en For-glemmelse tillige en Redekam, et Par Haarnaale og en Avis. Da Maren havde fulgt Doktoren til Vogns og atter kom ind i Sovekammeret, gik hun lige hen til dette Bord og begyndte at flytte lidt om paa Tingene der, medens hun af og til rømmede sig og kastede stjaalne Blikke hen paa den syge, disse sky Blikke, hvormed det var blevet hende til Vane kun at betragte ham.

Han laa og stirrede lige ud for sig; omsider blev han opmærksom paa, at hun stod stille foran Sengen med Hænderne i Siden og stirrede skummelt og trodsigt paa ham. Han tog straks igen sine Øjne til sig og laa ubevægelig som før med sammenknebnede Læber og saa lige ud for sig.

„Er du tørstig?“ spurgte Maren haardt og udeltagende.

Han svarede ikke.

„Er der noget, du vil have?“

„Lad Marie — Marie — — Gaa væk! Lad Marie —.“

Marens graa Ansigtifarve blev en Kende blegere.

„Aa du kan vel nok holde ud at se paa mig de Timers Tid, du endnu har tilbage,“ sagde hun med en, som det syntes, hoverende Skælven i Stemmen. „Kan du ikkê?“

Det gav et Sæt i den syge. Et angstfuldt Blik fløj hen til Maren og tilbage igen.

„Doktoren sagde, at vi kunde sende Bud efter dine nærmeste, hvis du vilde sige dem Farvel; men du og din Broder har jo ikke kunnet taale at se hinanden i mange Aar, saa jeg ved ikke, om jeg skal lade Drengen ride.“

Han svarede ikke og saa ikke paa hende. Maren tog fat i sin Forklædesnip og krøllede den nervøst mellem Fingrene.

„Ja, hvis du tykkes, kan vi to jo ogsaa først gøre op med hinanden. Det er det vigtigste, og det vigtigste maa gaa forud.“

Hun gik hen til Køkkendøren, drejede Nøglen om i Laasen og tog Ridepysken ned fra Væggen, hvor den endnu stadig hang paa sin gamle Plads.

„Se her!“ sagde hun med et Hævn glimt i de smaa, brungraa Øjne og vendte tilbage til Sengen. „Kender du denne, Morten Jensen?“

Hun tog Sigte efter hans Ansigt, hævede Pysken til et rasende Slag og greb med venstre Haand fat i Dynen, som for at rive den af ham. Den syge løftede afværgende sine Hænder et Par Tommer op og lukkede Øjnene.

„Ja nu kunde jeg,“ hviskede hun med rystende Stemme, „give dig den Omgang, du har til gode, og du maa tro, at det skorter mig ikke

paa Vilje. Men du er altfor ussel til, at jeg vil røre dig, din Hykler, dit Afskum, du er," vedblev hun og lod Pysken synke, „for nu er du lige ved at faa den Løn, du har fortjent. Hører du, din Keltring!“ hviskede hun med fordrejede Træk og bøjede sig tæt ind over ham. Hører du, at du skal dø! du skal dø, Morten Jensen! du har ikke en hel Dag tilbage. Er det ikke en skrækkelig Tanke for dig, at du ikke mere kan gøre mig noget ondt, at du ikke mere skal have Lov til at drille og pine og hundse mig. Forstaar du, at det er dig, der skal puttes i Jorden, og mig, der beholder det hele, mig, som er tyve Aar ældre end du, mig gamle Kælling og Somalene!“

„Gaa væk! Gaa væk!“

„Jeg skal nok gaa væk, men først skal du høre, hvem det er, der har mærket dig. Eller hvem tror du, det var, der fik Sogneraadet i Tommerup pudset paa Herredsfogden? Hvem tror du, det er, der tidlig og silde har fulgt alle dine krogede Veje, der har staaet paa Lur ved Dørene og hemmelig har læst alle dine Breve og gennemgransket alle dine Regnskabsbøger for omsider at faa Ram til dig? Kan du forstaa, hvad jeg siger, Morten Jensen?“

„Gaa væk! Gaa væk!“

„Nu slipper du for at komme i Herredsfogdens Hul, fordi der bliver et Hul oppe paa Kirke-

gaarden, som du skal puttes i om nogle Dage. Hvorfor skulde du i Herredsfogdens Hul? Fordi du havde afgivet falsk Forklaring for Retten. Jeg troede ikke, du vilde have været saa dum. Men kan du huske, at jeg sagde dig for tre Aar siden, at du kom i Tugthuset, førend du kom i Rigsdagen? Nu slipper du baade for det ene og det andet Sted, for nu skal du dø, Morten Jensen; men du skal vide, at mens du gik og stred for at komme i Rigsdagen, havde jeg, uden at du mærkede det, faaet dig lige til Tugthusets Port.“

„Aa, aa!“ stønnede den syge, aandelig som legemlig pint. „Hvad skal — hvad skal —? Aa, aa!“

„Ja gi' du dig kun!“ hvædede Maren og holdt ham sin graa, knyttede Haand hen for Ansigtet. „Men du skal have det hele. Falsk Forklaring for Retten — det er mig fortalt, at Straffen for det er to Maaneder i Hullet; men saa kommer vi igen, Morten Jensen! For tog du Pengene fra din egen Lomme, de halvtredsinds-tyve Kroner til Kanelius, eller mon de ikke blev ført op paa den Post, der kaldes Kontorhjælp, og tror du ikke, at det vilde være temmelig nemt for Herredsfogden at komme efter det, naar vi satte ham en Smule paa Sporet?“

Den syge trak Mundvigene krampagtigt tilbage og viste Tænder paa en stum, uhyggelig

Maade, som stundom en lumsk Lænkehund gør, ret som den ser sit Snit til et glubende Bid.

„Ja her er Pysken,“ sagde Maren og holdt den paa ny op foran hans Ansigt. „Du havde vist saadan en urimelig stor Lyst til at bruge den, til halvvejs at flaa Klæderne af mig og piske mig blodig og blaa, indtil jeg vred mig paa Gulvet som en Orm i Støvet og daanede for dine Fødder. Aa, hvor det maa være en Pine for dig, Morten Jensen, at det er mig, der holder Pysken nu, og at det er mig, der tager Tømmerne nu, og hvad gjør du? hvor skal du hen? Du — Rigsdagsmand!“

Den lille aldrende Kone dirrede af Sindsoprør ved saaledes uden Risiko, uden Hastværk og dog ligesom langt over egen Evne at kunne give sit indestængte Had Luft over for sin Tyran. Hun kendte ikke til Skaansel saa lidt som Slaven, naar han omsider faar sin grusomme Herre i sin Vold, og med alle Lidenskaber løsladte hengiver sig til at øve Gengæld. Hendes Hævn var fuldere, end hun i sine lyseste Drømme havde udmalet sig det; hun saa i hans Øjne, i hans Mine-trækninger, hvorledes han krympede sig under Slagene, og hun mærkede sig de Ord, der brændte de dybeste Vunder, og gentog dem atter og atter; det var de Ord, der mindede ham om,

at han var i hendes Vold, at han skulde dø, og at hun skulde raade for alt hans herefter.

„Nu ved du det,“ sluttede hun omsider aandeløs og rettede sig. Havde du behandlet mig menneskeligt, havde du ikke ligget der. Og nu skal jeg gaa væk, og nu skal jeg kalde paa Marie.“

Hun hængte Ridepysken paa dens Plads, drejede Nøglen tilbage og gik. Marie kom ind paa sin Madmoders Bud og satte sig ved Sengen.

Den syge vinkede ad hende.

„Rasmus! Rasmus!“ stønnede han.

„Er det Rasmus Buk?“ spurgte Pigen, thi saaledes hed Husmanden.

„Ja. Kald straks! Rasmus straks!“

Pigen løb, og fem Minuter efter listede Rasmus Buk ind paa Hosesokker med krogede Knæ, fremstrakt Hals og spejdende Øjne.

„Du skal — du skal hente — —“

„Hvabefaller?“ spurgte Rasmus ærbødigt og forvandlede sine Øren figurlig talt til Valdhornmundinger.

„Hente Lars Maler — — komme straks — — spørge ham op — hvor han er — — tag Heste — Heste og Vogn — — komme straks — — faa ham med straks?“

Rasmus spændte for Arbejdsvognen og kørte. Et Par Timer efter Middag traadte Lars Maler ind til den døende.

Ingen hørte, hvad de talte om, og Samtalen varede heller ikke længe. Lars Maler gik stille bort, men et Kvarter efter kom han tilbage med Degnen, gamle Bloch, og i Hælene paa de to fulgte Rasmus.

De fremmede Mænd vare alene inde hos den syge en Times Tid, saa forlode de atter Gaarden. Maren havde ikke ladet sig se. Henad Midnat døde Morten Jensen.

X.

Tidlig den næste Morgen blev Liget lagt op i Storstuen paa et Bord, og der blev bredt et Lagen over det. Saa sendtes der Bud af Sted i forskellige Retninger, ogsaa til Lars Maler; men denne Gang var det Maren, der ønskede at tale med Mortens Ungdomsven.

Det var henimod Aften, da han traadte ind i Køkkenet. Som altid røg han af Kurlænderen og holdt sig overmaade rank.

„Værs god og gak indenfor!“ sagde Maren og aabnede Døren til Sovekammeret. Bordet var stillet tilbage paa sin Plads foran Vinduespillen, Medicinflaskerne vare borte; der lugtede svagt af Røgelse, og bægge Alkovedørene vare lukkede.

Lars gik ind. Maren fulgte efter paa sin sjokkende, nølende Maade, idet hun som sædvanlig tørrede Fingrene i Forklædesnippen.

Lars blev staaende midt paa Gulvet, saa sig om, som om han savnede nogen eller noget og stillede sig omsider op med Ryggen mod Chatollet.

„Værs god og sid ned!“ sagde Maren.

„Tak.“

Lars satte sig paa Stolen foran den ene Bordende; Maren følte sig atter som Kone i sit Hus og satte sig for den anden Bordende.

„Det er kaldt i Dag,“ sagde Lars med et forkølet Snøft igennem Næsen.

„Det er det vel. Jeg har saa knapt været udenfor en Dør i Dag.“

„Aa nej. Her har været nok at gøre, æh — inden Døre.“

Maren havde atter faaet fat i Forklædesnippen. Hun saa forlegent ned for sig og spurgte: „Hvad var I her om i Gaar — du og Degnen og Rasmus?“

„Aa det var, æh — ja du kan lige saa godt faa det at vide først som sidst. Han vilde have Degnen til at skrive noget op.“

„Hvad var det angaaende?“

„Det var — ja Degnen har det i sin Forvaring. Det var nok saadan, æh — — et Slags Gavebrev.“

„Naa. Hvad gik det ud paa?“

„Det er noget, æh — som jeg ikke er saa meget for at sige dig, Maren. Degnen fik Papiret, og han, æh — lovede at komme herom med det.“

Hvis det er noget, der kommer mig ved, saa

ser jeg ligodt heller, at du siger mig det end den Rævepels til Degnen.“

„I dette er Degnen uskyldig og jeg med. Men du skal jo have det at vide ligodt.“ Lars Maler tog nogle stærke Drag af Piben og tilføjede: „Det var et, æh — Gavebrev.“

„Ja, det har du sagt. Et Gavebrev paa hvad?“
„Paa Gaarden.“

Maren for op fra Stolen som en Trold af sin Æske, naar Laaget lukkes op. „Har han — — har han givet — — har han givet Gaarden bort?“

Lars nikkede og pustede tykke blaa Tobaksskyer ud.

„Hele Gaarden? Min Gaard?“

„Lovformeligt. I Vidners Overværelse.“

Maren snappede efter Vejret. Hun vred sine Hænder krampagtigt i sit Forklæde. Omsider udbrød hun med dump Stemme:

„Kan han gøre det?“

„Gaarden var hans, Maren. Han var i levende Live og, æh — ved sin fulde Samling. Altsaa har han Ret til at give sin Ejendom, til hvem han vil.“

„Saa Gud forbande ham, den sorte Keltring!“ gispede Maren. Derpaa sank hun med Forklædet for sit Ansigt ned paa Stolen og brast i en heftig Hulken.

„Maren!“ sagde Lars og dampede som fortvivlet af Kurlænderen. „Hvad jeg vilde sige, æh — ser du — —“

„Der er ikke noget at sige,“ udbrød Maren, medens Ord og Graad kæmpede en fortvivlet Kamp i hendes Strube. „Var Gaarden ikke min, før den blev hans? Og har jeg ikke mindst lige saa megen Ret til den som han? Kan han ogsaa give min Del bort og sætte mig paa Fattiggaarden? Er det Lov og Ret?“

„Maren!“ sagde Lars dybt. „Ser du, hvad jeg, æh — vilde sige — —“

„Aa Gud, aa Gud! At han nogen Sinde skulde sætte sine Fødder inden for min Port, og jeg dumme Fæ, som — — aa Gud, aa Gud!“

„Der er ikke Tale om Fattiggaarden, Maren. Ikke Tale, æh — om den Ting.“

„Nej for det bliver vel Daaren, tænker du, og det slaar nok til. Hvor tit og mange Gange har han ikke været ved at drive mig fra Samlingen med sin Ondskab og sit Drilleri, og saa har han ment, at siden han ikke kunde naa det, mens han levede, saa kunde det lykkes ham, naar han var død. Ja ija! Gud give, det var mig, der var død! Gud give, jeg aldrig havde set ham, det ugudelige Skarn!“

„Maren!“ sagde Lars for tredje Gang. Og for at give sine Ord mere Vægt, havde han sat

Piben fra sig, var gaaet om Bordet hen til hende og lagde nu sin Haand paa hendes Skulder. „Der er ikke Tale om Fattiggaarden. Du skal faa det, æh — ti Gange bedre og roligere end du har haft det, saa længe du har været her. Du skal, Maren!“

„Aa, hvad kan du, og hvad ved du?“ hulkede Maren paa ny og vrikkede med Skulderen, for at Lars skulde tage sin Haand. „Jeg kan tænke, at det er Svogeren ovre i Broby, han har givet den til; de er to Alen ud af eet Stykke, og tror du, at jeg vil tigge — —“

„Der er ikke Tale om, æh — hans Svoger, Maren, og der er ikke Tale om, æh — at tigge. For det er mig, at æh — Gaarden er skreven til, om du, æh — vil vide det.“

„Dig!“ udbrød Maren og løftede forbavset Øjnene op over Forklæderanden. „Har han givet den til en vildfremmed? Er denne Gaard nu din?“

„Saa' du heller, at hans Svoger havde faaet den?“

Maren rejste sig og begyndte at sjokke rastløs op og ned ad Gulvet, grædende, klynkende, smaajamrende, — et værgeløst Bytte for en ulidelig Jammer.

„Du skal nok faa det godt, Maren,“ sagde Lars Maler trohjertet. „Jeg har lovet mig selv,

at du skal faa det, æh — ti Gange bedre, end du har haft det, saa længe du har været, æh — Kone i denne Gaard.“

„Ja, ija!“ stønnede Maren. „At det ikke længer er min egen Gaard! At du kan jage mig ud, hvad Time du lyster! Ja, ija!“

„Der er ingen, der kan jage dig ud. Der er tilskrevet dig en an- æh — stændig Aftægt, og hverken Ane eller jeg skal knappe dig noget af.“

„Jeg ved ikke, hvad det er for en Ane, du taler om,“ udbrød Maren febersyg, „og langt mindre kan jeg forstaa, at du, Lars Maler, vilde være saa lumpen at lade dig tilskrive en Gaard, du ikke har mindste Ret til. Jeg tykkes, du skulde være for net en Karl til at have Del i saadan et Keltringeværk.“

„Ja, det er vist nok; men ser du Maren! Der var ingen lang Betænkningstid, og, æh — Gaarden skulde gives væk ligodt. Du ved ikke, hvad for en Ane jeg, æh — taler om. Ja da har du vel nok hørt, at jeg og Per Mikkelsens Ane i Herninge for mange Aar siden har været, saadan hvad man kalder, æh — Kærestefolk, og at, æh —“

„Det troede jeg var over Styr,“ gryntede Maren inde i Forklædet.

„Meget rigtig, Maren! Men det er hverken min eller Anes Skyld, at det gik over Styr.“

„Vi ved nok, hvis Skylden var. Du var en fattig Malersvend, og Ane var en rig Gaardmandsdatter. Vi kan vel ikke lægge Anes Forældre noget til Last.“

„Det er langt fra, men den Gang, æh — da det gik, æh — over Styr, da svor gamle Per Mikkelsen paa, at hans Ane aldrig, saa længe han kunde trække Vejret, skulde staa for, æh — Alteret med en Karl, der ikke havde andet end sine Hænder at stole paa, og se saa var, æh — Ane ligesaa haard i det og svor paa, at, æh — hun aldrig vilde staa for Alteret med nogen anden Karl, æh — end Lars Maler.“

„Nej vel!“ udbrød Maren forundret. „Det har vi dog aldrig hørt noget om.“ Men i samme Nu stod hendes egen Elendighed atter lyslevende for hende, og hun stønnede fortvivlet: „Min Gaard! Min Gaard!“

„Ja nu har det staaet hen saadan i, æh — femten Aar. Det er en lang Ventetid. Vi havde da saa ogsaa bægge to opgivet Haabet, og i det, æh — sidste Par Aar har vi ikke saa meget som set hinanden. Men saa kom dette, og saa blev, æh — Fristelsen mig for stor, saa fik jo al vor Sorg Ende, og nu skal du heller ikke græde mer, Maren, for dette skal ikke blive, æh — dig til Sorg,“ vedblev Lars med bevæget Stemme og gik hende i Møde midt paa Gulvet, standsede

hende og tog med varlig Haand bægge hendes Hænder bort fra Ansigtet og Forklædet. „Du er en gammel Kone, og du har, æh — gaaet ikke saa lidt igennem i dine Dage.“

„Dette sidste er det haardeste, Lars.“

„Det skal blive det bedste, Maren. Har du ikke langt bedre af at faa dig et Par, æh — nette Smaakamre her i Gaarden, og for Fremtiden slippe for alle Bryderier? Her er Stuer nok at vælge imellem, og du skal have Lov til at tage allerførst. Eller mon du egentlig havde Lyst til, æh — at begynde forfra igen med Tjenestefolk, der spiller dig paa Næsen, og Husfolk, der æh — render med det halve ud af Gaarden. Og du kender nok Ane, Maren! Hende frygter du vist ikke! Vi tre skal nok komme ud af det med hverandre. Og hvad Bohave og Sengeklæder du ønsker — —.“

„Bohave og Sengeklæder!“ udbrød Maren.

„Har han ogsaa — —.“

„Nu tænker vi ikke paa ham, Maren. Du tager, hvad Bohave og Sengeklæder du vil, og du skal faa en Pige, udelukkende, æh — til din egen Opvartning. Du kan føre din egen Husholdning, hvis det gefaller dig, og ellers skal du altid være velkommen ved vort Bord. Du kan komme og gaa, æh, — naar du vil, og kjøre ad By, naar du vil, og saa er det min Mening, at du fouden, æh

— din fulde Forplejning skal have 150 Kroner aarlig til en lille Lommeskilling. Det faar vi Degnen til at skrive en Vedføjning om, naar han kommer med Papiret. Saa tænker jeg ogsaa, at jeg æh — kan være bekendt at se dig og enhver, æh — i Øjnene ved højlys Dag, og at du vil tilstaa, det er en anstændig, æh — Aftægt.“

Maren drog et dybt Suk, fik sine Hænder løs og sagde udmattet:

„Sæt dig ned en lille Stund, og lad os tale nærmere om det! Jeg er saa fortunlet i mit Hoved, at jeg næsten ikke kan samle noget. Ja, Ane er en god og skikkelig Pige, det jeg kender til hende, og — —.“

„Det Skudsmaal har hun baade hos rige og fattige, og det er, hvad hun er,“ sagde Lars med Overbevisning.

„Hun har ogsaa Ord for at være en dygtig Pige, og hun fortjener at faa en Mand som du. Gid I maa blive mere lykkelige i eders Ægtestand, end jeg har været!“ tilføjede Maren med et nyt Suk.

„Med Guds Hjælp har du det bedste tilbage, Maren.“

„Det bliver ikke ham, jeg skal takke for det, hvis saa er,“ sagde hun og undertrykkede med Møje den bitre Harmgraad, der paa ny truede med at bryde frem. „Men jeg indser, at naar jeg saa-

dan skulde forraades og narres alt fra, jeg hidtil har kaldt mit, saa kunde jeg være falden i værre Hænder end i dine, Lars.“

„Lad ham nu hvile i Fred, Maren! Nu er han død og borte.“

„Jeg ønsker ham den Fred, han har undt mig,“ mumlede Maren haardt og skummelt.

XI.

Nogle Dage hen i Marts Maaned stod Lars Malers og Anes Bryllup med Pomp og Pragt i Herninge By. Maren Konrads, som mange endnu kaldte hende, var flyttet ind i sin Aftægtslejlighed paa Gaarden i Skovstrup, hvilken Lejlighed bestod af Havestuen og et tilstødende lille Gæstekammer og var beliggende mellem Salen og Sovekammeret. Maren havde selv udsøgt sig af Bohavet, hvad hun for Fremtiden vilde kalde sit, og hendes Fordringer havde ingenlunde været ubeskedne. Det eneste, der havde undret Lars, var, at der blandt disse Ting ogsaa befandt sig Morten Jensens fine Ridepysk, og at hun havde hængt den op paa Vinduespillen over Bordet i samme Stilling og med de samme Omgivelser, som den havde paa Sovekammervæggen. Lars Maler gav da ogsaa sin Forundring Luft i lydelige Ord, men Maren havde paa en egen but og afvisende Maade svaret: „Aa, jeg tykkes, det er det Stykke, der minder mig mest om ham.“

Lars Maler lod sætte et kostbart Monument af Sandsten og Marmor paa Morten Jensens Grav paa Herninge Kirkegaard, og Degnen, gamle Bloch, som var en Mester til at digte Gravvers, forfattede følgende Indskrift, som endnu er at læse, og som udmærker sig ved den samme usminkede Sanddruhed og jævne Oprigtighed som saa mange andre lignende. Det lyder saaledes:

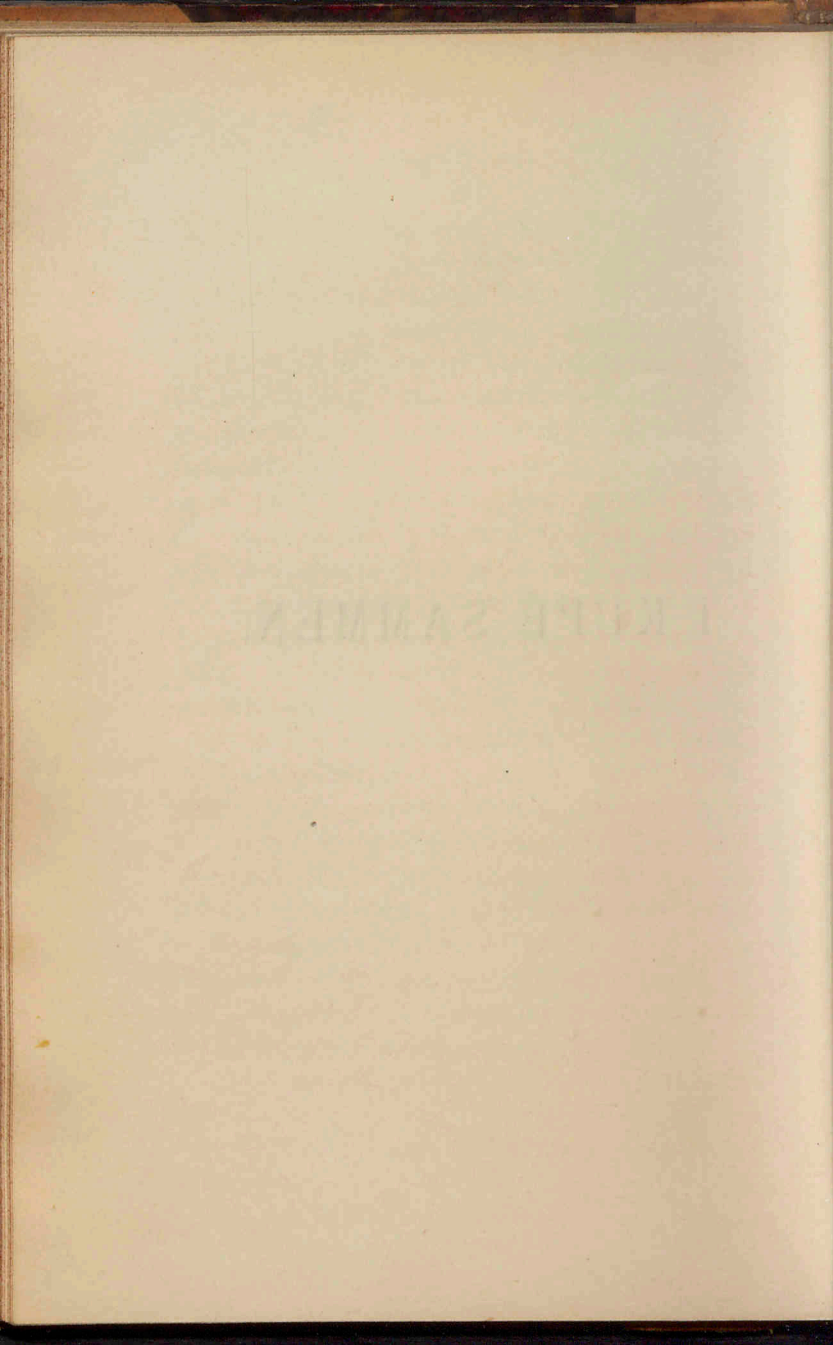
Kort var din Bane, høj din Sjæl,
mildt slog dit Hjerte for din Næste,
ej saa du paa dit eget Held,
din Tid du vied' Brødres bedste;
du trofast var mod Viv og Ven,
derfor med Graad du bæres hen.

Maren overlevede Morten Jensen i adskillige Aar, og hun bekendte tit og ofte, at Lars Maler havde faaet Ret, at disse Aar for hende vare lykkeligere end alle tidligere, hun kunde mindes. Børnene i Gaarden, Lars Malers og Anes Børn, kaldte hende Bedstemoder, og disse Børn optog al hendes Tid og alle hendes Tanker. Men de gjorde mere end det. De aabnede en ny Kilde i det gamle bitre, udtørrede Hjerte og skabte Rørelser, hun aldrig havde kendt, velsignede Glæder og velsignede Sorger, der udgød sig over en stille Alderdom og fremelskede en Efterhøst, hvis Frugter ikke bør agtes ringe. Og det var, som om de tørre, graa Ansigtstræk fik Farve og

Liv i Straalerne af den lave Høstsol, der skinnede over hendes Livs Aften, og de smaa, indhulede Øjne fik Evne til at afspejle moderlig Fryd og moderlig Bekymring. Fortidens stride Furer glattedes ud af favnende Barnearme og klappende Barnehænder, af tillidsfulde Barneøjne og kyssende Barnemunde. Og omsider kom der en Dag — det var Tiaarsdagen efter Mortens Død, en bidende kold Vinterdag, lige i Tusmørket var det — da forsvandt ogsaa Ridepysken fra Vinduespillen. Det var et Øjeblik, som om de lystige Flammer inde i den brede Kakkelovn buldrede stærkere; det var et Øjeblik, som om de kastede et ligesom bifaldende Skær over den venlige Stue og over den gamle Kone derinde; det var, som om de lyste op med en egen hoverende Glans blot for et forraade den blanke Taare, der ilfærdig skyndte sig ned over en rynket Kind, og som næppe havde begyndt at trille, før den var tilintetgjort og dens lette Spor slettet ud med den endnu redebonne Forklædesnip. „Gud vendte det til det gode,“ mumlede den gamle stille og mildt. „Det er altsammen blevet langt bedre, end jeg turde tro eller drømme om. Vorherre være ham og os alle en naadig Dommer!“

The first part of the book is devoted to a general
 introduction of the subject, and to a description of
 the various methods which have been employed
 for the purpose of determining the true
 nature of the matter in question. It is
 shown that the most accurate results are
 obtained by the use of the method of
 least squares, and that this method is
 applicable to all cases in which the
 observations are subject to errors of
 observation. The author then proceeds to
 give a detailed account of the various
 methods which have been employed for
 the purpose of determining the true
 nature of the matter in question, and
 to show that the most accurate results
 are obtained by the use of the method
 of least squares. The author then
 proceeds to give a detailed account of
 the various methods which have been
 employed for the purpose of determining
 the true nature of the matter in question,
 and to show that the most accurate
 results are obtained by the use of the
 method of least squares.

I KUPÉ SAMMEN.

Ittoget var gaaet fra Korsør. Ved Vinduet i en tredje Klasses Kupé havde to Bønder Plads lige over for hinanden. Det var Mænd i Omegnen af de halvtreds; den ene var høj og rank og havde en Krans af tæt, sort Skæg omkring det lange, strenge Ansigt; den anden var lille og tyk med et fornøjet, glatraget Ansigt. De sad bægge fremadbøjede i livlig Samtale, og livligt i det hele taget var der i Kupeen, saa de kunde sige, hvad de vilde, uden Frygt for uvedkommende Tilhørere.

Udenfor var Himlen overtrukken, af og til slog nogle kolde, smaa Regndraaber mod det optrukne Vindue, og Røgen fra Lokomotivet væltede forbi i tykke, hvide Svøb paa Baggrund af grønne og grøngule Marker, der bugnede af Græs og halvmoden Sæd.

„De er ens alle de Ka'le,“ sagde den sortskæggede, „hvad enten vi kalder dem Præster eller Professorer eller Doktore' og Officerer. De ser kun efter højere Løn og større Pension og

kræver altid ind, saa til Latinskoler og lærde Anstalter, saa til Kaserne og Fæstninger. Pengene gaar ikke af deres Lommer; det er os, der skal spytte i Bøssen.“

„Gu' er det saa, Jens Madsen. Men fortæl os nu lidt om, hvordan I ellers lever derovre paa den gamle Egn! Det var dog morsomt, at vi to gamle Fynboer saadan skulde blive Rejsekammerater. Hvordan var det? Du blev jo gift med en Enke, og hun døde, har jeg ladet mig fortælle. Havde I Børn sammen?“

„Nej, vi ikke, men Karen havde tre ved sin første Mand, en Søn, der drog til Amerika og der har slaaet sig stort op, og saa to Pigebørn. Den ældste er hjemme og har styret Kodillen, siden Moderen døde.“

„Naa ja saamænd. Og den yngste, hun er vel saa gift, kan jeg tænke?“

„Ja, Gu' bedre! Det er hun tidsnok bleven.“

„Naa, naa! Ja, de bliver ikke lykkelige alle, der kommer i Brudeseng. Var han en Svirebasse kanske?“

„Han var — ja, ser du, han var netop en af disse here, vi talte om før, der nok holder af at faa Fingre i Bøndernes Penge, men ellers —.“

„Var det en Købstadkarl eller saadan en Lærd?“

„Aa, det var en Slubbert og en Driver, efter

alt hvad jeg kan regne ud, for jeg har aldrig set Fyren og taler heller ikke om den Sag mere end højst nødvendigt. Men Jette fik det, som hun vilde have det, og vi er færdige med hinanden — — var da Meningen.“

„Har de en Gaard?“

„De har Fanden! Han er en af disse Kunstmalere, som de kalder sig, og bor naturligvis i København. Og for Resten er det nok, som man kunde vente sig, den pure Elendighed.“

„Naa, saa har hun kanske saadan ladet sig forstaa, at — —.“

„Jeg har ikke set en Ståvelse fra dem, siden vi gjorde op; men af og til har jeg hørt mig for, naar det kunde lade sig gøre. Der er navnlig en Pige fra Skovstrup, der tjener i samme Gade, som de bor i — Mads Mogensens Lavra. Du husker vel nok den lille Mads Mogensen ude bag Skoven?“

„Ham, naa, saa han har en Datter i København?“

„Hun er hjemme paa Besøg for Tiden, og hun fortalte, at Maleren havde ligget syg hele Vinteren og Forsommeren, og nu er de nok lige ved at komme paa Ladegaarden alle sammen.“

„Ja, ja, saa er det derfor, du tager til Staden, kan jeg tænke?“

„Hun er jo ligodt Karens Datter, og jeg

har lovet at være Fader for hende, saa kunde jeg hjælpe dem ud af den værste Klemme eller maaske tage hende og Børnene med mig hjem — — nu faar vi jo se! Paa Ladegaarden skal da hverken hun eller hendes Børn, saa længe jeg kan forhindre det.

„Hvor blev hun nu egentlig kendt med den Tamp?“

„Det var i en Præstegaard, hvor hun var og lærte Husholdning et Aars Tid. Jette har altid været saadan lidt fin paa det, og han var ikke længe om at faa opsnuset, at Tøsen havde nogle Skillinger efter Faderen og kunde vente ligesaa mange til efter Moderen. Se, det var jo noget for saadan en Kunstmaler!“

„Men var Pigebarnet da forrykt?“

„Ja, det var hun til Gavns. Der hjalp hverken Fornuft eller Ræson. Jeg sagde rent ud, at naar det endda havde været en almindelig Fedtemaler, skulde jeg aldrig have vredet mig ved det, for det ved vi, hvad er; men hvad skulde dette føre til? Naa, jeg blev gal, som jeg havde Grund til, og hun blev knotten og lod mig halvvejs forstaa, at havde hendes rigtige Fader levet, vilde ingen have lagt Maleren et Halmstraa i Vejen, men jeg var kun hendes Stiffader og havde maaske mest Lyst til at forholde hende hendes Arvepart. Hun sagde det just ikke rent ud, men

Meningen var der omtrent, og saa fik hun, hvad der kunde tilkomme hende, og dermed var det forbi mellem mig og hende.“

„Hvor længe er det siden, de blev gift?“

„Det var fem Aar i Foraaret. Nu har de et Par Børn.“

„Og han har allerede faaet ekspederet alle Pengene?“

„Rimeligvis, siden de er ved Ladegaarden, og det undrer mig heller ikke.“

„Hvordan er han ellers mod Konen og Børnene? Han er vel ingen rent Skarn?“

„Det skal jeg ikke kunne sige; men vi ved nok, hvordan det gaar, naar Krybben er tom, og allerhelst som det var for den fulde Krybbes Skyld, han tog hende.“

Ved en Mellemstation ventede man Togets Ankomst. Op og ned ad Perronen gik blandt andre to Mænd i Samtale. Den ene var Biblioteksassistent Bang, en lille, spinkel Mand med et mildt, aabent Ansigt, graat, kortklippet Fuldskæg og Briller; den anden øjensynlig en Landsbypræst.

„Ja, du maa sige, hvad du vil, og saa — nej, du var ikke til Stede i Morges, da Skolelærer Carlsen fortalte sin Historie. Har du hørt

den? Naa, ja, saa skal du have den, inden vi skilles," udbrod den lille Biblioteksassistent. „Aa Gud, hvor den er betegnende!“

„Kom saa med den da!“

„Jo, ser du, Carlsens Kone blev i Gaar heftig syg; Carlsen blev bange og løb hen hos en af Gaardmændene for at bede ham køre efter Doktoren. Det var der ingenting i Vejen for; men ved du, hvordan den gode Bondemand ytrede sin Deltagelse?“

„Aa, han sagde vel nogle almindelige Ting, som de fleste gør ved lignende Lejlighed.“

„Vi ved kun saa lidt, sagde han, naar det kan være forbi. Nu saa vi her i Foraaret med vort Føløg. Om Aftenen, da vi fodrede af, fejlede det ingenting, om Morgenen laa det i Stedet og var stendød. — Hvad siger du til denne Parallelisering? Aa Gud! nej, Bønder er Bæster.

„Ja, hvad!“ sagde Præsten leende. „Men du vil da ikke skære dem alle over een Kam? Fordi en enkelt — —.“

„Jo, min Salighed vil jeg saa! De er ens, alle dem jeg har set og talt med; men det er, Gud ske Lov, heller ikke mange, for jeg sætter ikke mine Fødder uden for København med min gode Vilje, naar jeg undtager de otte Dage af Sommerferien, jeg regelmæssig hjemsøger din Præstegaard. Alt skal gøres i Penge: de sælger

en Datter, som de sælger en Ko — til den højstbydende; en Husmoders Sygdom og en Følhoppes Sygdom kommer ganske ud paa et. De har ikke Spor af Hjerte eller menneskelig Følelse.“

— „Vil de Herrer gaa lidt tilbage! Nu kommer Toget.“

„Ja, der har vi det i fuld Fart. Hvor gjorde jeg af min Taske? Naa, her. Ja, saa Farvel, min kære, gode Ven, og Tak for denne Gang! Hav det godt, og hils din velsignede Kone og Drengene saa mange, mange Gange!“

Toget holdt. Folk stimlede til de aabne Kupédøre, nogle for at komme ind, andre for at komme ud.

„Ja, nu kan du have Farvel, Jens Madsen!“ raabte en lille, tyk Bonde, der fyldte hele Kupédøren, idet han kravlede ud. „Lad mig saa se, at du paa Tilbagerejsen kommer hen og besøger mig en Dags Tid! Bare to Linier forud, saa skal jeg nok møde ved Stationen med Heste og Vogn!“

Det blev der svaret paa inde fra Kupéen, og saa forlod den trivelige Bondemand Døren, Biblioteksassistenten smuttede ind næsten under hans ene Arm og fik hans Plads. Vogndørene smeldede, Klokken ringede, Damppiben skingrede, og Toget rullede videre ad Hovedstaden til.

Hr. Bang var i Talehjørnet; det var han saa

godt som altid. Han mønstrede sine Omgivelser med et velvilligt Blik; men til højre Side mødte det en gammel Kone, der gjorde et bestemt Indtryk af at være stokdøv, og lige over for sig havde han en høj, rank Bondemand med et bistert Ansigt, rammet ind af et sort Skæg, og med et Par skumle, mistænksomme Øjne. Der var ikke noget at gøre.

Saa sank den lille Assistent sammen i sit Hjørne, kneb Læberne resigneret til, lagde Hovedet paa Siden og foldede Hænderne over sit Paraplyhaandtag.

Et Kvartertid forløb, da hørtes en Stemme fra det andet Vindue: „Se, nu kommer Solen!“

Biblioteksassistent Bang rettede Hovedet og saa ud for at nyde det oplivende Syn; samtidig dermed trak hans Genbo sit tilbage. Hr. Bang opfattede Bevægelsen som en Høflighedsytring og fandt, at han burde paaskønne den med et Par venlige Ord.

„Ja, se, se!“ udbrød han. „Det lader sandelig til, at det vil klare op. I Sommer synes jeg, at man skønner dobbelt paa hver en Solstraale.“

Dertil svarede Genboen ikke noget.

„Kornet staar jo saa velsignet alle Vegne,“ vedblev den lille Biblioteksassistent og mødte frejdigt det inkvisitoriske Blik, Genboen havde

rettet paa ham. „Naar vi nu bare maatte faa et godt Høstvejr!“

„Ja, det var et sandt Ord,“ sagde Bonden alvorsfuldt. „Det var Millioner værd.“

„Jeg har netop tilbragt nogle Dage paa Landet,“ fortsatte Hr. Bang den begyndte Samtale og lod Hænderne glide kærtegnende op og ned ad Paraplystokken; „det er en Fornøjelse at se Markerne.“

„Paa Fyn maa vi heller ikke klage,“ sagde Genboen.

„Naa, saa De er fra Fyn!“ sagde Assistenten med et elskværdigt Smil. „De skal maaske ind at se Udstillingen?“

„Jeg har tænkt det, ja.“

„Den er ogsaa nok værd at se. Den er storartet, meget storartet. Selv Udlændinge er aldeles frappede. Ja, jeg har for Resten ikke været der uden een Gang, og vilde vel næppe have været det, hvis ikke min Søn havde et Billede derinde. Men vi gamle maatte naturligvis se, hvordan det tog sig ud. For med Hensyn til Malerier har Pladsen og Belysningen saa meget at sige.“

„Naa, saa Deres Søn — —.“

„Johan er Maler — naturligvis ikke,“ vedblev den lille Herre smilende, „saadan hvad man kalder Fedtemaler; den Slags Folk har de

jo ogsaa i Provinsbyerne og paa Landet. Nej, han er Landskabsmaler, Kunstmaler.“

„Saa han er Kunstmaler!“ udbrød Fynboen og kom ligesom lidt nærmere. „Det var Deres Søn, sagde De?“

„Det er min Søn, min yngste — for jeg har ikke mindre end tre. Han har et meget stort Billede paa Udstillingen som sagt — et nord-sjællandsk Landskab med Sø og Skov, mageløs dejligt malet. Men han holder det ogsaa i tusinde Kroner. Det er mange Penge, hvad? For saadan en Lærredsklud smurt over med Farve?“

„Saa han er Kunstmaler,“ gentog Bonden eftertænksomt. „Men er der nu nogen, der køber saadanne Billeder?“

„Om der er!“ udbrød Hr. Bang overlegent. „Ja, ellers saa det skam sørgeligt ud for vore Kunstnere. Nu vil vi haabe det bedste; her er jo i Sommer saa vrimlende fuldt af rige Udlændinge i København — ja, vi vil inderligt haabe det,“ tilføjede han med nedstemt Tone og klappepe mildelig Haandtaget paa sin Paraply, som om det var den, han nærmest talte til. „I de sidste Aar har det for Resten været smaat nok,“ vedblev han og saa forknytt op gennem Brillerne, „ja saamænd har det saa, og især hvad store Billeder angaar, for Folk har nu om Stunder ikke Penge. Og saa har de oven i Købet sendt os

disse franske Kunstnere paa Halsen, som om her ikke var lidt nok i Forvejen for vore egne. Tiderne er usle.“

„Det er de. Og det er de vel altid for Kunstmalere,“ brummede Bonden.

„Naa, det kunde være, hvad det var,“ vedblev Hr. Bang uden at lægge videre Mærke til Spydigheden; „men det værste er, at min Søn, da han malede sit store Udstillingsbillede, maatte sidde saa meget ude i den kolde, fugtige Skov, saa han paadrog sig en farlig Lungebetændelse. Det var i Begyndelsen af Vinteren, og først nu er han begyndt at komme paa Benene igen. Men han er saa svag, saa svag. Og i al den Tid har han ikke kunnet bestille det mindste; men Penge skal der til hver Dag, saa det er en streng Tid for dem. Faar han ikke solgt sit Billede, ser det galt ud.“ Og den lille Herre lagde Hovedet paa Siden, greb fastere om sin Paraply og stirrede bekymret hen for sig.

„Ja, men, hvorfor Fanden —“ udbrød den høje Fynbo bistert og lettede uroligt paa sig; „hvorfor begynder han paa en Næringsvej, som — —.“

„Aa, det er noget, I Bønder ikke kan dømme om,“ afbrød Biblioteksassistenten, som fulgte sin egen Tankegang. „I kender ikke noget til at skulle punge ud med flere Hundrede Kroner hvert

Aar til Husleje og staa med Skillingen i Haanden for hver eneste Bid, som skal puttes i Munden. Hver eneste Kartoffel, hvert eneste Blad Persille koster Penge.“

„Jo, men hvorfor slaar han sig ikke — —“

„Og saa med Familie: Kone og to smaa Børn. Men han maa alligevel takke Gud for den Kone. Havde hun ikke været, havde han saamænd aldrig staaet det igennem. Og han skønner ogsaa paa det, kan De tro. „Det er grumme slemt,“ sagde han forleden, „at jeg ingenting kan fortjene, men jeg tror alligevel, at det var meget værre, hvis det var dig, lille Mor, der var syg.“ Og hun gør saamænd ogsaa, hvad hun kan, for at holde Spillet gaaende. Nu har de lejet deres to bedste Værelser ud til Pensionærer, som skal have fuld Kost og al mulig Opvartning. Og de har været heldige, for de skal have 130 Kroner om Maaneden for de to Mennesker. Saa stilles der selvfølgelig ogsaa store Fordringer, og som De nok kan forstaa: alt hviler paa min Svigerdatter. Hun skal holde Huset i Orden, lave Middagsmad, gaa paa Torvet og gøre Indkøb, passe Børnene og den syge Mand, vadske, og jeg ved ikke hvad. Pige har de ikke Raad til at holde.“

„Hvor er — — den Kone fra?“ Bonden stammede i det.

„Ja, hun er saamænd egenlig Datter af — jeg ved ikke, om jeg skal sige en Gaardeier eller saadan en mindre Proprietær ovre fra Fyn. Jeg husker, ærlig talt ikke, hvad Byen hedder, eller om Gaarden har Navn. Faderen, ja, han er egenlig kun Stiffader, hører til den Slags Personer, som ikke har Syn for andet end Hartkorn og Grunker, og som mener, at hele Livet beror derpaa, saa han vilde naturligvis, at Datteren skulde giftes med en Gaard. Men hun holdt fast paa sin Maler og satte haardt imod haardt, og kort at fortælle: de skiltes som Uvenner.“

„Hehehe!“ lo Bonden. „Naa, Stiffaderen var af den Slags!“

„Ja, det er naturligvis noget kedeligt noget, og det trykker dem bægge to, især min Svigerdatter, for hun havde egenlig altid holdt meget af sin Stiffader og har ogsaa mere end een Gang tænkt paa, om det ikke lod sig gøre godt igen; men nu med disse trange Tider, vi har haft i de sidste Aar, og saa al den Sygdom og Modgang er min Søn og hun bange for, at det skal se ud, som de vil tigge sig paa, og det er de for stolte til.“

„Fik hun da ingen Penge af Fødegaarden, Deres Svigerdatter?“

„Jo, men de blev sat i „Bikuben“ hver eneste Skilling, saa snart hun havde faaet dem udbetalt,

det vil sige paa den Maade, at min Søn købte hende en Livrente paa 500 Kroner.“

„Hvordan, siger De?“ Bonden bøjede sig fremad med spændte Miner.

„Jo, saadan, at hvad Dag han dør, faar hun udbetalt 500 Kroner aarlig, saa længe hun lever.“

„Er det tænkeligt?“

„Jeg skal sige Dem: disse Malere har det jo ikke som vi Embedsmænd — jeg er nemlig Biblioteksassistent. Naar vi ikke kan mere, faar vi vor Pension: den er tarvelig, men dog meget bedre end ingenting, og vore Enker faar ogsaa Pension; men saadan en stakkels Kunstners Enke faar ikke noget, og derfor vilde min Søn, at hun først og fremmest skulde sikres. Og naar det saa skete paa den Maade, fristedes de ikke til at bruge af Pengene, om de ogsaa senere skulde faa nok saa haardt Brug for dem.“

„Det var retskaffens gjort af Deres Søn,“ sagde Bonden saa stærkt og højtideligt, at Hr. Bang forundret stirrende paa sin Genbo.

„Ja, Retskaffen mangler han ikke, den kære Dreng, og ligesaa lidt Dygtighed og Flid. „Gud give blot, at han atter havde sit Helbred! Vi vilde saa gerne have ham lidt ud paa Landet; Lægen mener, at frisk Luft og sød Mælk snart skulde stive ham, og min Ven Præsten, som jeg har været i Besøg hos, var saamænd saa

elskværdig at tilbyde hele Familien at bo i Præstegaarden en hel Maaned; men nu kan Konen ikke forlade Huset for disse Pensionærers Skyld, og rejse alene, kan vi ikke overtale ham til. De Kunstnere er saadan nogle løjerlige, ubehjælpomme Mennesker. Han kan ikke undvære sin Jette, siger han, og han vilde gaa i en evig Uro og Angest for hende og Børnene og for, hvordan de skulde komme ud af det. Naa, saa kan det jo ogsaa være, at Garderoben ikke er i den bedste Forfatning, og naar man kommer som Gæst — —“

„Naturligvis! Det er alt sammen, som det bør være. Ja, vi kan alle sammen tage fejl.“

„Hvad behager?“

„Naa, det var den Bygning der. Jeg mente — —.“

„Det er Diakonissestiftelsen. Ja, det er en anselig Bygning. Nu er vi straks ved Frederiksberg Station, men der farer vi lige forbi. Er det maaske første Gang, De er i Hovedstaden?“

„Nej, men det er mange Aar siden, jeg var her sidst.“

„Ja, saa vil de kunne se store Forandringer. Aa Gud! naar jeg tænker paa, hvad der er sket siden min Barndom!“

„Det er — hvor var det, De sagde, Deres Søn boede?“

„Valdemarsgade. Det er ude paa Vesterbro.“

„Valdemarsgade. Jo, det passer. Ja, nu er vi der nok snart!“

„Der er Søerne, saa kommer vi til den ny Klampenborgbanegaard, saa Nordbanegaarden og saa til den store. Hvor har De tænkt at tage ind? Har De Bekendte her i Byen?“

„Ikke saadan. Det bliver vel paa Knapstedgaard. Der har jeg været før, og den skal jo være til endnu.“

„Ja, nu skal jeg vise Dem lidt til rette. Vil De blot holde Dem til mig. Hvor har De Deres Tøj?“

„Det har jeg paa,“ sagde Bonden og smilede lunt. „Jeg har ikke med mig andet, end hvad jeg staar og gaar i.“

„Det er saamænd meget fornuftigt. Saa, nu skal vi se, om vi kan staa paa Benene. Vær saa god! Nu gaar De først!“

Snart stod de to Rejsefæller: Manden fra Byen og Manden fra Landet paa den smalle Sti, der løber langs Jærnstakittets Bue ud til Vesterbros Passage.

„Ja, nu skilles vore Veje,“ sagde den lille Biblioteksassistent. „Jeg gaar med det samme ud til Vesterbro for at se, hvorledes de har det hos min Søn; der har min Kone og jeg sat hinanden Stævne. De skal altsaa til den Side. Der

ser De Udstillingsbygningen, og naar de er kommen forbi den, er De paa Halmtorvet og har Knapstedgaard ligefor. God Fornøjelse og Tak for behageligt Selskab!“

„Hør nu, Hr. Bang!“

„De kender mig!“ udbrød Assistenten forbavset.

„Ja, det er ikke større, men — —. Vi kan gaa lidt herhen under Træerne, saa staar vi ikke saa meget i Vejen. Se, nu har de fortalt mig en hel Del; nu skal jeg fortælle Dem noget.“

Saa vel Ordene som den Mine, der ledsagede dem, forekom Biblioteksassistenten foruroligende. Det lød næsten som en Udfordring.

„Min gode Mand!“ udbrød han og for med sin Tanke fra Bidstrup til Betjenten henne ved den røde Postkasse. „Jeg ved virkelig ikke, hvad De mener.“

„Jo, det skal jeg sige Dem. Ser De, jeg er ikke kommen til København for Udstillingens Skyld, skønt den kan ogsaa være meget god, og jeg har heller ikke noget imod at tage den med; men jeg er kommen her for Jettes Skyld, for det er mig, skal jeg sige os, der er hendes Stiffader. Jeg havde spurgt over til Fyn, at det var saa simpelt og saa smaat for hende, og saa faldt det mig ind: kanske det endda er værre, end du ved af, og det nagede og gnov i mig; for vel har hun

næppe opført sig mod mig, som jeg tykkes, hun burde, men da jeg giftede mig med hendes Moder, da lovede jeg, at jeg vilde være Fader for hendes Børn, og hvad vi lover, skulde vi jo helst holde. Se, derfor mente jeg, at det var det heldigste, at jeg tog herind og saa med egne Øjne, at jeg kunde tilbyde min Hjælp, hvis det gjordes fornødent. Det kan være, at jeg har gjort Jette Uret, og af det, som De fortalte nys, kan jeg forstaa, at jeg ogsaa har gjort Kunstneren Uret; men nu vil jeg foreslaa, at vi følges ad derud, for har jeg forset mig, saa er jeg villig til at gøre det godt igen.“

„Men hvad siger De!“ udbrød den lille Assistent. „Er det Jettes Fader, jeg har rejst med? Og De er kommen herind for Jettes Skyld! Det var bravt! Det var bravt!“ vedblev han bevæget og rystede Bondens Haand. „Ja, lad os følges ad! De kan tro, der vil blive Glæde!“

„Og hør nu, Hr. Bang!“ sagde Jens Madsen, da de vare komne i Gang, „nu maa De hjælpe mig med at spille dem et lille Puds. Dette Maleri, Deres Søn har paa Udstillingen, det køber jeg. Men saaledes, forstaaer De, at Køberen holdes gedulgt. De kunde maaske give det Udseende af, at der var en eller anden tysk Baron eller Greve, for det er vel nærmest den Slags Folk,

der smøler saa skammeligt med deres Penge. Jeg er glad ved det, jeg har hørt i Dag, og det er for at hjælpe dem, at jeg er rejst herind.“

I Torsdags otte Dage kom Landskabsmaler Bang med Familie hjem fra Fyn, hvor de havde tilbragt hele Høsten og Efteraaret. Den lille Biblioteksassistent tog imod dem paa Banegaarden.

„Naa, min kære Dreng! Det maa jeg sige! Ja, man behøver ikke at spørge om, hvordan den fynske Luft og den søde Mælk har bekommet dig. Det maa jo være et vidunderligt Sundhedens Land.“

„Ja, og saa skulde du se en Natur! Du aner ikke, hvor der er dejligt, der omkring Skovstrup! Jeg har hele Kufferten fuld af Udkast og Studier. Nu skal du faa Malerier at se! Aa, hvor jeg skal arbejde!“

„Ja, Gud ske Lov, at du kan sige det, og se, hvor Jette og bægge de smaa straaler! Det har nok været en rigtig prægtig Tur for jer alle sammen!“

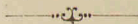
„Du kan tro det. Og fra Svigerfader skulde jeg hilse mange Gange. Du og Moder skulde være saa velkomne, dersom I vilde besøge ham til Sommer.“

„Tak, Tak! Ja, det er en Hædersmand, din

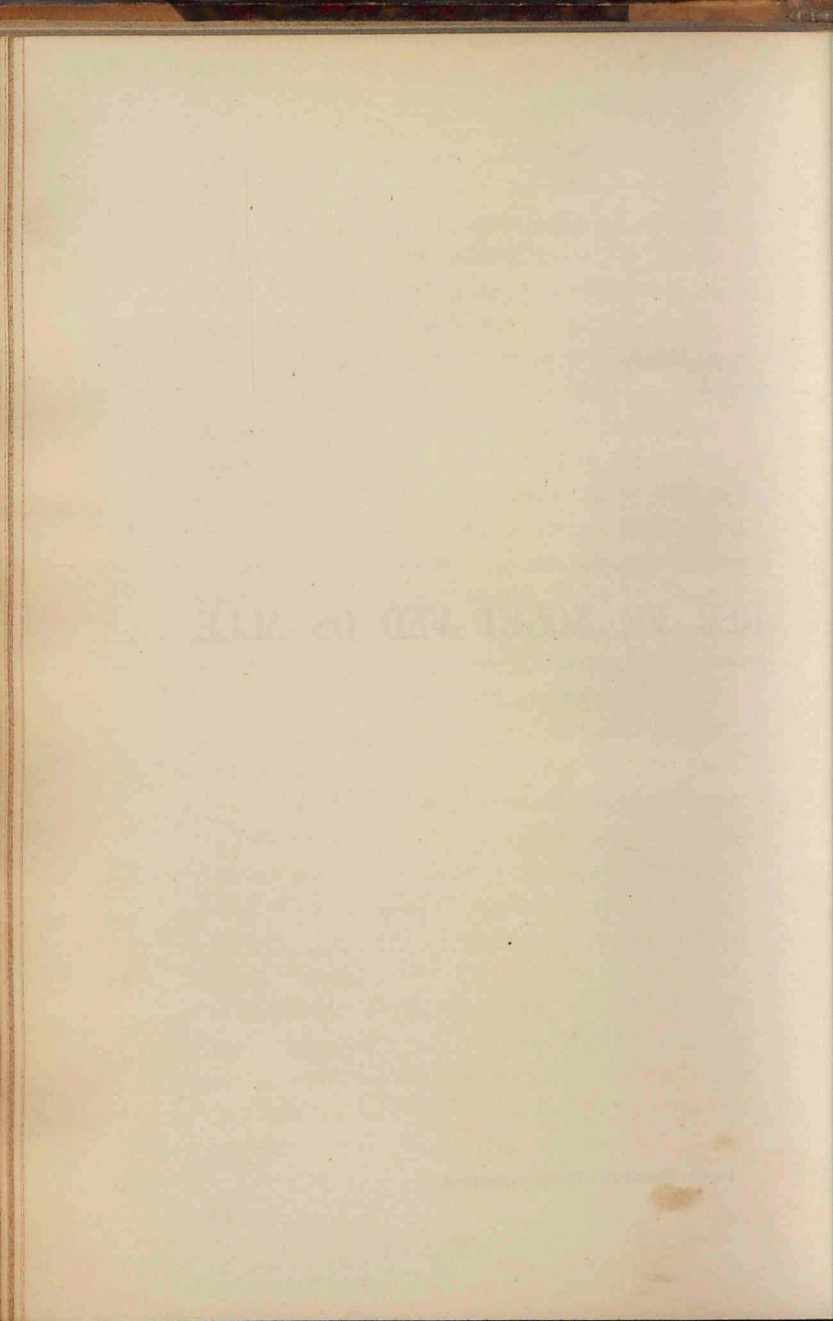
Svigerfader, helt og holdent. Jeg vil oprigtig talt sige dig, jeg havde aldrig troet, at en Bonde kunde være saa varmhjertet, saa fintfølende, kunde tænke saa nobelt ligefrem.“

„Saa skulde du høre, hvad Svigerfader siger!“ udbrød Maleren leende. „Vi lærde Folk, som han titulerer os, har hidtil ikke staaet meget højere i Kurs hos ham end Bønderne hos dig. Men det kommer maaske af, siger han, at vi ikke rigtig kender hinanden. Hvad vi ser og hører af hinanden, udtyder vi galt, og det bliver til Misforstaaelse og Uvilje paa bægge Sider.“

„Det kan være, at han har Ret,“ sagde den lille Biblioteksassistent eftertænksomt og kærtegnede stille Haandtaget paa sin Paraply.

DER ER NOGET VED OS ALLE.

Per Muk boede ude bag Skovstrup Skov i et langt, sortstolpet Hus omgivet af Udjorder, Tørvemoser og høje Bakker. Selve Huset saa man intet til, før man næsten lodret under sine Fødder opdagede det mossede Straatag og den hvidtede Skorstenspipe.

Per Muk stod uden for sin Gaardlaage og klingrede med en Spade og et Par Jærnvækker, da en ung Mand med Straahat og Spadserestok nærmede sig Huset ad den indgrøftede Grønvej, der kom slingrende ude fra Skoven og Moserne.

„Godav, Godav, Lindenberg!“ raabte Per Muk, der var en snaksom Mand. „Det er nyt at se Dem her paa vore Grænser!“

Den unge Skolelærer standsede. „Jeg har været ude hos Rasmus Nissens at hjemmedøbe deres lille.“

„Ja saa Gu'. Bø'n har Rasmusses nok af, men det er nøve usselt Kravl baade Dreng og Piger. Ja, der er nøve ve' os alle, Lindenberg.“

Væ's go' og kom med indenfor og drik engang! De har endnu aldrig været inde til vort.“

„Ja Tak,“ svarede Skolelæreren og trak lidt paa det. „Men De staar lige og skal paa Arbejde.“

„Jeg skal kuns op til Sme'en med dette here Værktøj,“ sagde Per Muk og gik foran hen til Husdøren. „Det er li' fedt, enten jeg kommer af Sted növ eller om en Time.“

Per Muk stillede sin Spade op til Husmuren, lod Vækkerne ringle ned ved Trappestenen og gik ind i Stuen; Lindenberg fulgte efter. Der var to uredte Alkovesenge; Klædningsstykker fyldte op paa Vægge og Stole; der var indelukket Sovekammerluft blandet med en gennemtrængende Duft af Kaffe og blomstrende Nelliker.

Henne ved Bordet foran Vinduespillen stod Per Muks Kone og bandt et Klæde over en stor Hvedebrøds kurv.

„Kan du gi' en Dram og en Drøve Øl, Mette!“ sagde Per Muk. „Ja, du kender val nok vor ny Skolærer!“

„Gu' Fader döv! Kommer du med saadan fine fremmede, Pæjer! Saadan som her ser ud!“

„Hvordan skal her val se ud? Det er da fra Morgenstunden inøv, og vi har kuns de smaa Lejligheder.“

Mette tog sin Kurv ned af Bordet og kom

frem med Brændevinsflasken og et Par Snapseglas. Per tørrede omhyggeligt Glassene af paa et Vidskestykke, der hang ved Kakkelovnen og havde samme Farve som denne.

Henne fra den anden Alkove lød en sagte Stønnen. Lindenberg saa derhen og skimtede et gammelt Kvindeansigt mellem Lagener og Puder. Foran Sengen stod en Stol med Træsæde, og paa Sædet stod en Skaal med kold Sagosuppe, en Spølkumme med Vand og en Medicinflaske.

„Er det Deres Moder?“ spurgte Lindenberg.

„Nej,“ svarede Per, „hverken min Moder eller min Kones Moder. Hun kommer os ingen-ting ved.“

„Jeg skal sige Skolæren,“ forklarede Mette, „vi fik hende tillige med Huset for, lad os se, ja til Høst bliver det fire og tyve Aar siden. Er det ikke fire og tyve, Pæjer?“

„Akkurat. Ja, det er den mejst tøvle Handel, jeg inøv har jort i alle mine Dave,“ sagde Per Muk og lo af fuld Hals. „Jeg skal sige os, Skolærer, jeg og Mette var dengang, hvad vi altid har været, saa fattige som to Kirkerotter og havde knap nok Klæderne til Raden end sige Tag over Hovedet. Saa var det hende, som nøv ligger henne i Sengen — Madam Johansen, vi kalder hende —“

„Ja, for hun er egentlig kommen af fornemme

Folk," indskød Mette. „Hun er saamænd en Præstedatter ovre fra Sjælland; men saa kom hun for Skade i sin Ungdom med deres Kusk, siges der . . .“

„Ja, ja! Der er nøve ve' os alle,“ undskyldte Per Muk.

„Ja, og saa blev Resletaten, at Familien maatte lade dem faa hinanden, hvad enten de vilde eller ej; de maatte skrive og skaffe Kavtion og alt det Værk, og han fik saa en stor Herregaard i Forpagtning nede ad Faaborg til. Men stort skulde det være, navnlig fra hans Side; han vilde vise, at han kunde spille Herre . . .“

„Ja og han kunde spille mer end det,“ sagde Per Muk leende og skænkede i Glassene, „for inden ti Aar havde han spillet fallit med det hejle. Men kom nøv med en Drøve nystappet Øl, Mette, saa skal jeg fortælle Historien færdig imens. Dengang de navnlig havde besørget det, saa var det, at de kom hertil og fik den lille Gaard, som Anders Jepsen nøv har. Der sad de saa og huggede i det, som de bedst kunde, i naare Aar, og der kom Mette til at tjene for Kvind' og fik en temmelig høj Stjerne hos Madammen. Men ham, Johansen, blev ligodt mejr og mejr hengiven til Spirrentus, saa de maatte gaa fra det med, og saa var det, at de fik Huset her. Omsider drak han sig sjel ihjel, Kreet, og det linnede altid lidt for hende. Hun

var kommen i Gang med at koge omkring ved Gildesfærd, for hun har altid været skammelig døjdi, saa længe hun kunde bestille nøve. Men med Aarene fik hun en Svajhed i Bejnene og blev mejr og mejr sælle, og det var just ved de Tider, jeg og Mette gik og spengelejlrede paa at komme sammen. Hun havde Tro til Mette, og hvad mig angaar, havde jeg heller ikke noget slemt Rygte, naar jeg sjel skal sige det. Vi blev saa ejnige om, at jeg skulde have Skøde paa Huset, mod at vi skulde sørge for hendes Forplejning, indtil hun døde. Det tyktes vi var en snild Maade at komme til Hus paa for saadan to fatte Dævle som jeg og Mette, og Madammen var fem og treds, saa at levede hun ti Aar til, blev det val Højden, mejnde vi.“

„Ja, ija,“ udbrød Mette og satte Ølkruset paa Bordet; „saadan er det med Ungdoms Ubesindighed. Nøv er Madammen lige ved de ni og firs, og det sidste Par Aar har hun stændig maattet holde Sengen.“

„Hun har været en svær Byrde for os,“ sagde Per Muk alvorligt; men nøv er'et ogsaa lige paa det sidste.“

„Aa Gud!“ sagde Mette; „hun kan hverken vride eller vende sig med sin egen Hjælp. Men enten det bliver langt eller kort, saa har jeg udlovet ved mig sjel, at jeg skal holde ud med

hende og passe hende, som hun kunde være min egen Moder.“

„Det er begribeligt,“ sagde Per; „en Handel er en Handel, enten hun saa er viis eller tøvle. Hun skal ha', hvad hun skal ha' baade Føje og Rejnlighed og Opvagtning i enhver Hensejende.“

„Har Doktoren været her?“ spurgte Lindenberg.

„Det er Alderdoms Svajhed,“ sagde Per Muk.

„Ja vist, men jeg synes, der staar en Medicin-flaske henne ved Sengen.“

„Det skal jeg saamænd sige Skolæren,“ forklarede Mette; „det var nøve, jeg fik forleden Dag oppe hos Christen Rasmussens, og som var levnet fra den Tid, deres Gamlemor levede. Hun laa hen i et Aars Tid eller mejr, ligesom denne here nøv jør, og saa skaffede de Drøver hende altid saadan god Luft, og saa mejnde Johanne Christens, at vi skulde prøve dem til vor gamle, ved det de nøv engang var anskaffet.“

„Ja og de havde nok været skammeligt dyre, da de blev købt,“ sagde Per.

Hun sagde saamænd, at de havde givet otte Mark i gamle Penge for den lille Flaske. Naa, men nu løber jeg saa, Per,“ vedblev Mette og tog Brødkurven paa Armen, „at jeg kan være tilbage her igen i en Hastegesvindt, hvis der skulde komme noget paa.“

„Nu kan du se, hvordan Sagerne staar,“ sagde Per Muk, hvorefter han vendte sig til sin Gæst med den nærmere Forklaring. „Mette havde navnlig tænkt at slaa et lille Slag over til Broby Mark, med det samme hun skal til Herninge at hente Brød, for der er saadan lidt Handelsblod i Mette ligesom i mig sjel forresten. Og saa tager vi den Fortjeneste med.“

„Men du maa jo da fortælle Skolæren, at vi har en Datter og bor derovre, og vi fik netop Bud i Gaar, at hun havde faaet et lille. Nøv mejn' Pæjer, at jeg skulde lade Brød være Brød og blive derovre i Nat eller, om galt skulde være, lidt længer.“

„Det mejn' jeg,“ faldt Per ind. „Hvad, de er jo Smaafolk ligesom vi sjel, og der kan nok paa saadan Tid behøves en Haandsrækning, helst da Karen ikke er saa stærk.“

„Jeg har ingen Ro paa mig til at være borte herfra længer end højst nødvendigt. Jeg sætter det lange Bejn frem og er her igen inden Mi'de. Saadan som Madammen nøv ligger hen, tør vitte lade hende være alejne, og Karen har gode Na-boer, saa hun undværer nok mig.“

„Ja nøv kan du, som sagt, se, hvordan Sagerne staar; jeg er tilbage fra Sme'en igen om en Times Tid og skal saa nok blive ved Døre, til du kommer, saa for den Sags Skyld kan du

være rolig. Og skulde der ske noget, saa kan jeg lade en af Rasmus Nissens Drengte løbe over at hente dig.“

„Vist ikke! Om en tre, fire Timer er jeg her igen. Ja saa Farvel, Skolærer, og Tak for De saa indenfor. Farvel, Pæjer!“

Den unge Skolelærer rejste sig og gik hen til Sengen. Per Muk fulgte efter.

„Det er vor ny Skolærer, Madamme!“ sagde Per med lidt hævet Stemme. „Han vil se til Dem.“

„Tak,“ sagde den gamle mildt. „Ja, nu er det, med Guds Hjælp, snart paa det sidste med mig.“

Hun talte fuldkommen uden Dialekt; Stemmen var svag og rystende, men den bar endnu tydelige Spor af fordums Velklang.

„Lider De mange Smerter?“ spurgte den unge Mand deltagende.

„Aa nej, nu ikke mere. Nu er jeg blot saa træt.“

Lindenberg stod tavs og saa paa det lille, indskrumpede Ansigt med de tilslørede Øjenstene. Paa Hovedet havde den gamle en gulhvid Natkappe med store Piber, om Overkroppen et graat, hullet Strikketørklæde.

„Ja, jeg skulde nok videre,“ sagde Lindenberg. „Farvel og Tak, Per!“

„Jeg gaar med, vi kan følges ad,“ sagde

Per Muk hurtigt. Derpaa vendte han sig til den gamle Kone. „Ja nu gaar jeg med Skolæren op til Byen, Madamme. De kan val nok klare Dem sjel en Times Tid eller to?“

„Jeg tænker nok.“ Hun gjorde et Forsøg paa at se om til Stolen. „Er der lidt rent Vand?“

„Alt er i Orden, som det skal være. Farvel saa længe, og god Bedring, Madamme!“

Døren lukkede sig efter Per Muk og Skolelæreren. Man hørte Per klingre med sit Værktøj, hans høje Snakken udenfor og Fodtrinene, der fjernede sig. Den gamle Præstedatter laa ene og ventede paa, at „det sidste“ med Guds Hjælp skulde komme.

„Nej, jeg er esen i Færd med at rydde i denne Tid nede i Jakob Mikkelsens Ellemose,“ sagde Per Muk, da de efter at være komne over Bakken lykkeligt og vel havde faaet Vejret igen. „Men det er et farligt Rakkeri og Slæb, det Skovarbejde, og vi sanker os saa møje Kulde og Gigt om Vinteren, at det er en Gru.“

„Jeg synes, De sagde før, at De var lidt af en Handelsmand.“

„Det er jeg som skabt til,“ udbrød Per ivrig. „Jeg har gode Talegaver og et godt Hoved til at regne den ud. Men det er nu ikke bleven min Skæbne. Nej, men kender Skolæren ikke

ham derovre i Tommerup, Rasmus Jeppe, vi kalder ham?”

„Hvad er der med ham?”

„Han sad i en jammerlig Hytte ovre i Usselhusene, og baade han og hejle Familien var lige ved at skulle paa Søvnnet. Men saa faar han Indpas hos Nejlens, den store Hestehandler, De ved, og han bliver Hestepasser ved ham, og nøv trækker han hejle Landet rundt med Nejlens, naar han køber Heste op, og har Indtækster større end naare Gaardmand.“

„Ja det skal der Held til at faa saadan en Plads.“

„Det skal der Held til, akkurat. Og der skal Omløb og Paapasselighed til, og det har Rasmus Jeppe. Han har til sine Tider flere Tusinde Kroner i sin Tegnebog af Nejlens. Men der er nøve ve' os alle, Lindenberg. Rasmus kunde gøre det bedre endda, naar han sjel havde lidt Handelsgeni, men det har han ikke faaet noget af — for det er en Gave.“

„Ja hvordan?”

„Jo for hvis det var mig som Rasmus, der den ene Dag er i København og den næste i Aarhus eller Vejle, saa vilde jeg, ved Siden af at jeg passede Nejlens Bøjste, drive min egen lille Forretning, med hvad der kunde falde sig: Ure og Piber, Uld og Fjer, Sennep og Hørfrø.

Naa, jeg har da ogsaa før været betroet en Hest eller to af Nejlens, naar saa var, at Rasmus Jeppe var for langt borte, og han trængte til en tro Hjælper. Men det er jutte nøve bevendt, det. Det er Rasmus Jeppe, der sidder i Pladsen, og den giver han aldrig op.“

„Kunde De ikke arve den efter ham, Per?“

„Aa Gud, Rasmus er to Aar yngre end jeg. Men hvad er det? Der har vi jo ham sjæl med den brune for!“

„Rasmus Jeppe?“

„Nej, Nejlens! Kender Ditte hans brune Hoppe, som han altid kører med? Hvad mon han vil her ude paa Skøvi?“

Et let Enspænderkøretøj kom rullende dem i Møde hen ad Vejen, der løb langs med Skovhegnet. De to Fodgængere traadte til Side; Køretøjet holdt.

„Naa det var lige til!“ udbrød den skæggede Herre, der holdt Tømmerne. „Det var netop dig, Per, jeg vilde have fat i.“

„Var det mig, De vilde have fat i, Nejlens!“ sagde Per Muk i en ydmyg, velvillig Tone. „Jeg er paa Vej op til Sme'en tillige med Skolæren. Jeg skulde have set lidt efter ved Værktøjet, og . . .“

„Lad du nu Værktøj være Værktøj for i Dag! Du kan vel ride mig et Par Heste til Odense?“

„Det kan jeg nok. Det har jeg før gjort. Hvornaar skulde det være, Nejlser?“

„Det skal være straks. Det er den høje Tid, at de kommer af Sted, for Karlen, det Snøvl, som skulde ud med dem, bliver borte, og Rasmus Jeppe skal komme til Formiddag ude fra „Sletten“ med otte andre og saa videre fort med hele Stykken ad København til Kl. 3 i Eftermiddag.

„Hvor staar de?“

„De staar hjemme i min Stald; du stikker lige ind gennem Skoven og ser at komme af Sted. Jeg er der ude, naar du kommer.“

„Det skal ske, Nejlser. Nu er jeg ligodt glad ved, at Mette kommer hjem til Mi'de for den gamles Skyld. Ja saa stikker jeg ind igennem Skøvi og smider Værktøjet af i Sme'en. Jeg kan val nok faa en af Smedens Drengte til at løbe hjem engang i Ettermi'de og sige Beskej til Mette.“

Tre Dage efter mødtes Per Muk og Mette paa Vejen ud til det sortstolpede Hus under Bakken. Mette kravlede just over Stenten, da Per kom marcherende ad Kørevejen langs Skovhegnet.

„Godav, Godav, Mette! Her har du mig igen!“ raabte Per Muk hende i Møde.

„Ja og her har du mig igen!“ svarede Mette.

„Ja det blev en lang Rejse. Du kunde nok ikke begribe, hvor jeg blev af?“

„Det er vist mig, der skal sige det. Men det var da dit eget Forslag, jeg fulgte, og nøv er Karen saa temmelig ved Magt igen. Men hun har esen væ't sælle denne Gang. Hvordan har I det?“

„Har du været i Braabe igen?“ Kommer du fra Braabe?“

„Sitten et Spørgsmaal! Hvor skulde jeg esen komme fra? Der er saa'tte sket nøve inøv?“

„Hvad er der? Hvor skulde jeg vide det fra? Jeg kommer lige gerikte fra København.“

„Gud Fader fri os! Fra København! Hvad skal det sige?“

„Da jeg kom til Unse med Bøjstene, saa var Nejlsen der rejdi nok, men Rasmus Jeppe var køjrt paa Hosbetalet med Typus, og det blev mig, sejr du, og ikke Rasmus Jeppe, der kom til København med de ti Heste.“

„Men Pæjer döv! Jeg forstaar ikke det bit-terste af al din Snak. Hvornaar tog du da fra Hejmet?“

„Lige som du var gaaet. Jeg og Skolæren fulgtes ad, og saa møjde vi Nejlsen. Var Sme-dens Dreng ikke med Beskej?“

„Men Herre, du milde! jeg har jutte væ't hejme siden. Det var saa vøvt med Karen, og du sagde jo sjel, at jeg skulde se Tiden an og blive, hvis det gjordes Behøv.“

„Men du sagde, at du kom hjem til Mi'de, hvordan det gik, og desuden var der ingen lang Tid til Betænkning, Bæjstene skulde af Sted, og növ ligger Rasmus Jeppe paa Hosbetalet, og de siger, at han lever ikke Søndag over, og Nejlsen, ser du, har givet mig Løfte paa hans Plads.“

„Nej Pæjer døv! Sitten en Gudsens Styrelse! Men den gamle, Madammen! Ligger hun da alejne?“

„Det gør hun val saa. Ja jeg vidste jutte andet, end at du kom hjem inden Mi'de.“

„Og du sagde saa bestemt, at du skulde nok blive ved Døre og se etter med al Dejl, til jeg kom igen, enten det saa blev længe eller kort. Hjane me døv! Jeg er saa ræd for det værste!“

Per Muk og Mette paaskyndede deres Gang, det bedste de kunde; de tog Bakken næsten i Løb; Laagen ind til den lille Gaardsplads stod paa Klem; som da Per Muk sidst var gaaet igennem den; alt var stille, baade ude og inde.

„Aa Gud, aa Gud!“ stønnede Mette.

Det var hende, der var foran. Hun aabnede den yderste Dør og traadte ind i den lille Forstue. Per Muk var hende i Hælene.

Mette lagde Haanden paa Dørgrebet til Stuen, men tog den atter til sig.

„Aa Gud, jeg tør ikke! Jeg tykkes, jeg kan lugte hende, Pæjer!“ hviskede hun kridhvid i Ansigtet.

Per lukkede op og gik først ind.

„Herre Gud, det gamle Skind!“ mumlede han og blev staaende midtvejs mellem Døren og Alkoven.

„Ja ija,“ jamrede Mette, „at det dog skulde ske for os.“

„Der er nøve ve'vs alle,“ sukkede Per.

„Hvor længe er det, tror du, siden at hun døde!“

„Et Par Dage vist. Hun er helt blaa under Øjnene.“

„Og saa ligger hun der saa pænt med foldede Hænder, den gamle Sjæl!“ sagde Mette, medens Taarerne strømmede ned over hendes vejrbidte Kinder.

„Hun har faaet en rolig Død, Mette. Hun ligger lisaa lige og rank, som hun søv.“

„Gud ske Lov! Naar jeg endda turde tro det! Og der staar al Sagovællingen — den har hun ikke rørt — men hvor er Spølskaalen med Vand? Herre Gud, der ligger hun henne under Kakkeløvni i to Stykker. Skaalen er trillet fra hende, den Stakkel, da hun har villet drikke.

Hjane me døv, Pæjer, at hun skulde være saa muttes alejne!“

Der blev et Øjeblik Tavshed. Per samlede Skaarene af den brudte Spølkumme op; Mette stod midt paa Gulvet og græd stille.

„Det er nøv esen ikke værd, at vi snakker nøve om dette hejr til Folk,“ sagde Per Muk omsider, „for vi har passet hende troligt, mens hun levede, og dette er en højere Styrelse. Nu løber du gelik ned til Rasmus Nissens og faar hans Kone med herop, saa skal jeg imens gaa ud til Ligkistemagasinet og faa os en Kiste inøv i denne Dag. Vi siger saa, at hun er døjt til Morgen, og du har ikke Behøv at jørre naare Rede for, hverken at du har væ't i Braabe, eller hvor længe du har været der.“

„Ja Gud ske Lov, at hun har udstridt! Nøv vej vi da, at Huset er vort, Pæjer!“

„Det vej vi, Mette, og hundrede Kroner satte hun ud til sin Begravelse, den Gang der blev skrevet Skøde. De skal ogsaa redeligt og ærligt gaa med. Har vi ikke kunnet staa hende bi i hendes Død, saa skal vi gøre Begravelsen des bedre.“

„Det maa du nok sige — de hundrede Kroner! Sitten et Gilde vi kan gøre!“

„Det baade vi kan og vil. Hun har været

Gaardkone i Byen, og hele Lavet skal ogsaa bydes med til hendes Begravelse.“

„Det kan nok være!“ sagde Mette og tørrede hastigt Øjnene. „Ja nøv er der ikke Tid til at staa her længer og lammentejre. Du gaar val til Præsten og til Ligsynsmændene med det samme!“

Hos Per Muks stod et Gilde, til hvis Lige man ikke havde set Mage paa „Skovstrup Skov“.

Hele Bylavet — femten Vogne ialt — fulgte Kisten; Klokkerne klang, Degnen sang, baade i Lighuset og i Kirken, og Præsten holdt Tale. Om Eftermiddagen var der Gilde for over halvtred-sindstyve Personer med Suppe, Steg og Kage, med Medoc og gammel fransk Vin. Efter Bordet blev der drukket Kaffe først og Punch siden, og det blev hen ad Midnat, inden de sidste Gæster forlode Gildeshuset.

„Nu er jeg rigtignok ogsaa træt, Pæjer!“ sagde Mette og sank ned paa en Stol med bægge Hænder paa sine Knæ. „Men sitten et Gilde! sitten et Gilde!“

„Jeg tror, vi kan være bekendt at mødes med hende igen, Mette!“ sagde Per Muk høj-tideligt.

„Og Line Christens i sin ny Kaabe med Skindfoder! Det kan nok være!“

„Hvad siger du saa til Jakob Mikkelsens med deres ny, sølvpletterede Seletøj!“

„Ja og sitten en Tale han holdt, Præsten! Hvad var det han sagde om mig og dig, Pæjer?“

„Han sagde, at Livets Genvordigheder . . .“

„Ja, men om mig og dig?“

„Jo, han sagde, at vi havde plejet hende troligt uden at svigte, og at du havde lukket hendes Øjne som en kærlig Datter.“

„Vi har allenfals ikke ladet hende mankejre nøve, Pæjer, og vi har kostet hende hen, saa vitte har Behøv at skamme os,“ sagde Mette med Rørelse. „Og havde jeg ikke gaaet den ulykkelige Gang til Braabe, saa skulde jeg ogsaa nok have lukket hendes Øjne, det ved Gud, jeg skulde!“

„Nøv tænker vitte mejr paa det, Mette. Ingen Menneske aner det, og — der er nøve ve' os alle. Hun er døj, og Rasmus Jeppe er døj. Hun har det godt, og vi har det godt. Der er ingen Ting at grublisejre over, Mette!“

DA FRU KJÆR GIK TILBAGE.

Fru Kjær sad ved Vinduet i sin hyggelige Dagligstue og hæklede. Bag Forsatsruderne skinnede purpurrøde Tulipaner i Rad med gule og blaa Krokus over en tæt Børste af vaargrøn Karse; der var svajede Møbler af Nøddetræ med mørkerødt Fløjls Betræk, rigt faldende Gardiner med mosgrøn Bundfarve og broget Mønster, Gulvtæppe i samme Smag, stor hvid Fajanceovn og gode Billeder i brede, forgyldte Rammer.

Paa Sybordet foran den kønne lille Frue laa et udfoldet og nylig gennemlæst Brev. Konvolutten var falden paa Gulvet. Hun sukkede dybt, lagde Hækletøjet fra sig og greb atter Brevet for vedblivende at stirre paa de samme og de samme Linier.

Hendes Historie er fortalt i faa Ord. Hun var en Skovriderdatter fra Odenseegnen. Som ung Pige kom hun hyppig ind til Byen for at besøge sin Onkel Grossereren. Hun og Fuldmægtigen paa Kontoret kom til at holde meget

af hinanden, saa meget, at de ønskede at blive Mand og Kone; men Skovrideren blev rasende. Hans Svoger maatte for Hus- og Familiefreds Skyld opsige sin Fuldmægtig, og for med det samme at pille alle Nykker ud af Hovedet paa Pigebarnet blev der arrangeret et Ægteskab mellem hende og den halvgamle Proprietær Kjær paa Skovlyst. Nu var den halvgamle Proprietær død efter først at være bleven helgammel, efter at have solgt sin Gaard og købt sig en Villa paa Mynstersvej — og der var det, at hans efterlevende Enke boede; hun var nu de fem og tredive.

Hendes Ægteskab havde ikke været ulykkeligt — ikke saadan; det var blot lidt tomt. Gamle Kjær forstod sig paa Spergel og Mergel og elskede overalt i Verden Tobak, Toddy og L'hombre; hans unge Kone forstod sig ikke det mindste paa det første og afskyede det sidste; Børn kom der ikke, men derimod Affældighed, baade aandelig og legemlig, Smaaavanskeligheder og tilsidst Sygdom og Død. Men Livet blev ikke lystigere, fordi gamle Kjær vandrede heden, det blev kun tommere end nogen Sinde tilforn. Hun nævnede det naturligvis ikke til andre; thi hun havde jo fuldt op af alle Lykkens Goder, kunde faa alt, hvad hun inden for en vis Rimelighedens Grænse pegede paa, saa hun kunde ikke være bekendt at nævne

det; hun vilde heller ikke være bleven forstaaet, om hun havde gjort det.

For Tiden var det mere tomt end ellers; hendes Broderdatter, en ubemidlet og tidlig forældreløs ung Pige, som ellers var hende til Selskab, var rejst til Fyn for at holde Paaskeferie. Brevet var fra hende.

Og de Linier i Brevet, som Fru Kjær blev ved at stirre paa, og som havde fyldt hendes Sind med Tanker og kaldt gamle Følelser til Live igen, lode saaledes:

„ . . . en høj, smuk Mand, lidt tungsindig forresten, som spillede og sang for os et Par henrivende engelske Sange. Han har nemlig opholdt sig i Amerika i mange Aar. Dorph hed han, men du kender ham sagtens ikke.“

Hun forstod, at det var den Mand, hun havde elsket, og for hvis Skyld hun i sin Tid havde grædt saa mange Taarer.

Hvordan gik det til, at han var kommen tilbage fra Amerika? Var han kommen for at blive? Var han gift? Var han rig eller fattig? Var han kommen for hendes Skyld? Hvordan havde han levet de mange, mange Aar? Havde de været lige saa tomme for ham som for hende?

Ikke paa et eneste af alle disse Spørgsmaal gav Brevet Svar. Hendes Broderdatter anede ikke, at hun kendte denne Amerikaner, og endnu

mindre, hvorledes hun havde kendt ham. Smuk var han endnu, og spille og synge — ja, det vidste hun, han kunde — og tungsindig. Var han maaské ulykkelig gift, eller havde hans Tungsind en ældre Grund? Nej, det turde hun ikke tænke, det fortjente hun ikke.

Tjenestepigen Johanne stak Hovedet ind ad Døren for at melde, at hun gik i Kælderen.

„Giv mig min Kaabe først,“ sagde Fru Kjær og rejste sig. Hun samlede Konvolutten op og lagde Brevet hen i Sekretæren. „Jeg skal ind til Byen et Ærinde.“

„Jeg skal vel have Maden færdig til sædvanlig Tid?“ spurgte Johanne og kom med Kaaben.

„Naturligvis, jeg er her snart igen. Tag mig min Hat med det samme! De har vel rene Fingre?“

„Jeg har lige vadsket mig.“

„Tak! Og Muffen!“ Hør godt efter Entréklokken, hvis der skulde komme nogen, mens jeg er borte.“

Fru Kjær gik. Hun var, som alt er sagt, en køn lille Kone med sort Haar, Dobbelthage og en fin, let buet Næse, sikre Øjne, der holdt streng Kontrol saa vel med Gryderne i Køkkenet som med Obligationerne i Sekretæren, med Nøgler og Laase, med hver en Krog og hvert et Støvgran. Og hun var en bestemt lille Kone, der i mange

Aar havde været vant til at styre baade en stor og en lille Husholdning. Derfor havde hun ogsaa Grundsætninger, virkelige, nagelfaste Grundsætninger, som hun for ingen Pris svigtede. Aldrig paabegyndte hun noget Arbejde en Mandag, var det end nok saa uopsættelig nødvendigt; aldrig gik hun tilbage for at hente noget, naar hun først var kommen paa Vej. Hun vilde ikke gøre det, om hun saa kunde faa Guld for det, og hun tillod heller ikke, at andre gjorde det, saa vidt hendes Indflydelse rakte.

Med korte fjedrede Trin og noget vuggende i Gangen satte Fru Kjær Kursen efter Gamle Kongevej. Hun var i lang, brocheret Kaabe, kækt skygget Filthat med Fjer og Slør, og hun var væbnet med en Silkeparaply, der havde Skafft som en lille Bispestav.

„Nu har jeg da vel Sparekassebogen,“ sagde hun til sig selv og følte under Kaaben. „Jeg tror alligevel, jeg vil tage tre Hundrede, for Amalie giver dog ikke Fred, før jeg faar mig et nyt For-aarsstykke, og saa strækker det ikke til med to. — Herregud! Hvor det var forunderligt, at hun der skulde høre ham spille og synge. Saa! Hvor har jeg mit Lommetørklæde? Mon jeg skulde have glemt det?“ Den nævnte Nødvendigheds-genstand var ikke i Muffen, ikke i Lommen. „Min Gud! naar vi ser os til, lod jeg det vel ligge

paa Entrébordet. Jeg kommer til — — nej, tilbage gaar jeg ikke. Man kan faa lidt nok Held til, hvad man skal udrette, alligevel. Det var dog græsselig kedeligt! Lommetørklæde kan jeg jo ikke undvære.“

Fru Kjær stod stille; det var lige paa Hjørnet af Gamle Kongevej, hvor Posthuset ligger. „Ja, jeg kan da gaa ind hos den første den bedste Kræmmer og købe mig et.“

Det var skarp Frostluft i Marts med skyet Himmel. Føret var udmærket; der var mange Fodgængere ude, og der var Fart i Strømmen. Kørebanen var som altid en sort Vælling, i hvilken Omnibussporet drog sine lange, jærnblanke Striber.

Fru Kjær var ikke gaaet langt, før hun opdagede en saadan Butik, som hun søgte. Der var store Spejlglasruder fulde af Blonder, Piber og Strimler med en Baggrund af Alverdens Lærreder og en Basis af Mansketter, Flipper, Slips, Sløjfer og Jerseyhandsker. I det samme slingrede den tunge Omnibus forbi, klirrende, raslende, klingrende, saa det formelig gjorde ondt langt ind i Hovedet. „Det passer fortræffeligt,“ mumlede Fru Kjær, „nu kan jeg akkurat naa at faa mig et Lommetørklæde, til den næste kommer, og saa køre til Tivoli med den.“

„Jeg fik da lukket Sekretæren? — — Nej, nu har jeg aldrig kendt Mage! Jeg lod bestemt Nøglen

sidde i. Ja, akkurat. Faldt i Tanker med Sparekassebogen i Hænderne over det Brev, og saa — — Ja, Gud! saa er det ingen Nytte til at købe Lomme-tørklæde, for saa maa jeg tilbage. Det er dog aldrig endnu hændet mig; men lade alle sine Skuffer og vigtigste Gemmer staa til almindeligt Eftersyn kan jeg da heller ikke. Det er rigtignok saa kontra og fortrædeligt som vel muligt. Og i Morgen er det Søndag, saa kan jeg ikke komme i Banken.“

Under denne Enetale havde Fru Kjær staaet bomstille ud for en rimvaad Bænk og stirret hen for sig, som om hun overvejede grundigt og længe, om hun skulde sætte sig paa den vaade Bænk eller ikke. Bænken saa hun naturligtvis intet til; derimod vendte alle forbigaaende sig og saa efter hende.

Endelig gjorde hun omkring og begyndte i et hastigt Tempo Tilbagetoget.

„Nu staar naturligvis den Tøs og roder op i mine Sager. Gud!“ udbrød hun forfærdet og paaskyndede yderligere Gangen, „og Brevet fra Amalie, som ligger allerøverst! Jeg vilde ikke for alt i Verden, at hun skulde se det, der staar om Herman og Tante Grethe. Men naar man er ene om alt og skal have alt i sit Hoved baade ude og inde, er det ikke saa underligt, at man somme Tider kan glemme det vigtigste.

En Lykke var det da, at jeg ikke kom i Sporvognen. For jeg er vis paa, at det første, Johanne foretager sig, er at gøre en Runde i alle Stuerne, om der ikke skulde være noget, hun kunde pille ved, og saa er Nøglen i Sekretæren naturligvis det første, der stikker hende i Øjnene. Nu er det udmærket, at jeg kan komme ind uden at ringe paa. Hun skal i det mindste faa en ordentlig Forskrækkelse.“

Villaen var for to Familier. Fru Kjær selv boede i Stuen. Yderdøren var om Dagen ulaaset. Allerede paa Fliserne over den lille Forhave gik hun listende; op ad den første Trappeafsats sneg hun sig lydløst.

Hun stak næsten uherligt Nøglen i Laasen, aabnede Døren til Entréen og traadte ind. Kokosmaatten i Gangen dæmpede hendes Trin. Alt var stille. Hvis Johanne nu stod med Sekretæren aaben — — aa, hun vilde ikke være i Johannes Sted for meget godt.

Som en Dobbeltgænger stod hun pludselig i Dagligstuen. Nej, der var ingen Johanne — og kan noget Menneske begribe det? heller ingen Nøgle i Sekretæren. Saa havde hun alligevel taget den af og lagt den — ja ganske rigtig, der laa den paa den sædvanlige Plads under Zschockes Husandagt i Reolen.

Ja, saa kunde hun forresten godt gaa igen,

uden at nogen anede, at hun havde været hjemme, og endda naa Banken, inden der blev lukket. Naa — der laa Lommetørklædet! Nu vilde hun da stikke det i Lommen, mens hun huskede det, — — og Sparekassebogen havde hun og — — hun lod Blikket strejfe rundt — — alt var, som det skulde være. „Ja, lad os saa igen prøve det i Guds Navn! skønt man skulde vel helst lade være efter den Begyndelse. Det er næsten for mig, som om jeg ikke kommer hjem med hele Lemmer.“

Det ringede. Fru Kjær løb til Vinduet, før hun løb til Døren. En Droske vendte udenfor. Den var kommen fra Alléen.

Johanne kom vel og lukkede op. Hun havde da bedt hende høre godt efter Klokken. Men der kom ingen Johanne. Hun var maaske slet ikke i Huset, naar man skulde se sig for, sandsynligvis inde at slaa en Sladder af med Agentens Marie; de havde lidt for meget Maskepi sammen. Ja, saa maatte hun selv derud.

Hun lukkede Døren op. Der stod en høj Herre i brun, languldet Overfrakke med blød Rejsehat og graasprængt Fuldskæg. Fru Kjær saa med sine sikre Øjne nedefra prøvende op; men da hun kom til hans brune, mørkhaarede Øjne, jog der en hel Alpegløden over hendes Ansigt, og hun stammede:

„Er det ikke — — er det ikke Hr. — —?“

„Jo, det er mig, Frue. Jeg kunde ikke modstaa denne Fristelse, da jeg kom til Fyn og hørte — — og fik Deres Adresse, og — —.“

„Vær saa god og kom indenfor!“

„Men jeg ser, De er i Kaabe. Maaske jeg opholder Dem.“

„Jeg kommer lige ude fra. Hvor det var heldigt. Vil De ikke lægge Deres Overfrakke — der er saa varmt i Stuen.“

„Tak — et Øjeblik maaske.“

Han trak ungdommelig rask sin Frakke af og traadte ind i den store, hyggelige Stue med de mosgrønne Gardiner og Tæppet, de blanke Møbler, guldrammede Skilderier og Blomsterfloret bag Ruderne. Fru Kjær gik ind i sit Sovekammer, som havde Dør fra Entréen, lagde sin Kaabe og Hat, glattede sit Haar, trykkede en kold, fugtig Svamp mod sine Kinder og Øjne, saa sig et Par Gange i Spejlet og gik saa ind til sin Gæst.

Han havde staaet ved det ene Vindue og formodentlig set paa Blomsterne; nu vendte han sig og gik hende i Møde, men standsede igen efter at have gjort et Par Skridt frem, og det, han vilde sige, blev det heller ikke til noget med.

„Vær saa god at tage Plads!“ sagde Fru Kjær med et indtagende Smil, som var hende eget.

„De skal rigtig have Tak, at De vilde se ud til mig, Hr. Dorph! Hvorledes lever De?“

Fru Kjær havde valgt sit Standpunkt og var igen sikker som altid. Det hjalp ogsaa hendes Gæst med at finde sig til Rette.

„Helt uvidende om Deres Hjemkomst til Danmark var jeg ikke,“ sagde Fru Kjær paa ny og satte sig ved sit Sybord, medens han valgte en lav Lænestol midt paa Gulvet og vendt imod hende. „Jeg havde lige Brev fra min Broderdatter, som i Forbigaaende nævner, at hun har truffet Dem i et Selskab hos Tante Grethe.“

Dermed var Samtalens Retning given. De havde mange fælles Bekendte paa Fyn, og ved at tale om dem undgik man at tale om sig selv.

Men alt som Samtalen gled fort, var det, som om de mellemliggende Aar et efter et slettedes ud, som om hun aldrig havde kendt ham anderledes. Det var jo de samme varme, gode Øjne, den samme Stemme, blot med en lille Bilyd af det syngende engelske Tonefald, og hun — — ja, det saa han ved første Øjekast, ogsaa hun var den samme.

Han sad og tænkte paa, hvor køn hun var, medens hun fortalte en Historie om nogle Mennesker, som ingen af dem brød sig det mindste om. Det var sytten Aar siden, han havde set hende, og endnu var hendes Hud saa skær, hendes Or-

gan saa fuldtonende; — den sorte uldne Kjole laa blødt og fast om hendes Midje og hendes trinde Overarm, og den tyrkiskrøde Krusstrimmel i Halsen og for Hænderne klædte hende fortryllende.

Det var hende, der vovede det første Skridt ud paa Glatisen.

„Saa agter De vel ellers at blive herhjemme?“ spurgte hun og greb sit Hækletøj.

„Aa nej,“ svarede han hurtigt. „I Morgen gaar jeg igen til New York. Min Stilling ved Banken er meget bunden, men da en særlig gunstig Omstændighed tilbød mig en Orlov paa et Par Maaneder, saa vilde jeg ikke lade den unyttet, skønt Aarstiden var saa uheldig som vel muligt. Jeg vidste, at mine gamle Forældre vilde blive hjertensglade over endnu en Gang at se mig, og jeg selv havde ogsaa megen Lyst til at se, hvorledes alt stod til herhjemme.“

„De rejser tilbage igen til Amerika?“

„Aa ja. Jeg kom her til Byen i Formiddags Klokken halv elleve med Iltoget og gaar med Damperen i Morgen tidlig.“

„Saa vilde jeg jo ikke — — sæt nu, at jeg ikke havde været hjemme, da De kom — — vilde De saa have rejst fra Danmark uden at — —.“

Hun kørte fast i dette vanskelige Spørgsmaal, men han skyndte sig at komme hende til Hjælp.

„Jeg havde lagt det i Guds Haand,“ sagde

han med et inderligt Blik paa hende og en vemodig Klang i Stemmen. „Skulde vi ikke mødes, vidste jeg, at det var bedst saaledes — bedst for os bægge.“

Hun rødmede og lod Hækletøjet synke som i stille Forfærdelse. „Aa, det var saa nær, saa nær ved! Jeg fortalte Dem før, at jeg var lige kommen inden for Døren, som det ringede, men jeg skulde have været af Sted straks igen — jeg havde blot glemt noget, eller rettere jeg bildte mig det ind. Jeg kan ellers ikke fordrage at gaa tilbage,“ udbrød hun og smilede i en hel Aftensky af Forvirring, „men det var saa vigtigt, jeg maatte. Var De kommen to Minutter før eller efter, vilde vi ikke have faaet hinanden at se.“ Og hendes Øjne hvilede fast paa ham, som om hun virkeliggjorde sig Muligheden og vilde indprente sig hans Billede uudsletteligt.

„Saa ved jeg, at jeg ikke er gaaet forgæves,“ sagde han bevæget og rejste sig. „Saa vover jeg at spørge, om jeg maa gøre mig færdig i Amerika, om jeg maa komme igen, om jeg maa slutte mit lange tomme, glædeløse Enboerliv — —.“

Han aabnede sin Favn, og hun rejste sig langsomt; Taarerne steg op i hendes Øjne; hans Arme lukkede sig om hende.

Fru Kjær bor endnu i sin Villa paa Mynsters Vej, men paa den Porcellæns Dørplade staar:

F. N. DORPH,

Bankkasserer.

og selvfølgelig kendes hun ikke mere ved Titelen Fru Kjær. Naar hun tænker paa de skæbnesvangre Følger af, at hun hin Dag gik tilbage, undres hun over, at hun ikke en eneste Time har fortrudt, at hun gav denne Bankkasserer Haand og Hjerte. Vel kan det endnu hænde, at den lille, kønne Frue glemmer et eller andet, naar hun gaar hjemmefra; thi omændskønt hun ikke længer er ene om alt muligt, er man jo dog ikke mer end et Menneske; men hun har nu erfaret, at et saadant Tilbagetog ikke frembyder den allerringeste Risiko, ja at man endog ved et saadant kan vinde en sand og fuld Livslykke, som ellers var udebleven. Alligevel: hun gaar ikke tilbage, nu mindre end nogen Sinde. Det er gaaget godt een Gang, og man skal ikke friste Skæbnen. Desuden fik hun virkelig ikke Held med sin Tur til Banken den Dag, for hun kom der slet ikke.

Se saadan er det med denne kvindelige Logik, — og det er derfor, den er saa berømt.

DEN STORE OG DEN LILLE
FLASKE.

THE STORE OF DEY. ENCT
BLASKI

Mellem Skovstrup og Herninge løber en lang, ensom Vej med høje Levendehegn paa Siderne. Omtrent midtvejs mellem de to Byer skæres den af et højt og sandet Bakkestrøg; til venstre for Vejen ligger en Vejrmølle. Bag ved Møllen danner Jordsmonnet en stor, skaalformet Indsænkning, der indesluttet af korte, toppede Banker, tildels kratbevoksede, og endnu længere tilbage breder sig en stor, vejløs Mosestrækning, en Art dansk Pusta med Tørveskær, Enge, dyrkede Udjorder og Ryddeland. Bakkestrøget med Møllen kaldes „Bjærgene“, Pustaens Navn er „Maëne“, det er: Engene; ved et bredt, lidet beboet Skovbælte skilles denne Eng fra andre Moser, Udmarker og Krat, der strække sig milevidt mod Nordvest til Bavnehøjsbakkerne ved Frøbjærg.

Nede i den ovennævnte Indsænkning mellem Bakkerne og Kratskovene bag Møllen laa et lille, fattigt Hus, som Folkelunet havde døbt „Postelins-huset“. Manden, der ejede det, hed Morten Elle;

hans Kone hed Maren og kaldtes i daglig Tale Ma'Elles.

Hun var en køn Kone, høj og fyldig, med brunt, blankt Haar og graablaa Øjne, men bleg af Ansigtifarve. Hun havde som ung Pige tjent paa en Herregaard og en tre, fire Bøndersteder, havde som sine jævnlige tilbragt Dagen med Slid og Slæb, Aftenen, med hvad Morskab der kunde falde for; en Gang imellem var hun med til et Spillegilde, et Skovbal eller til lidt Markedssjov — alt efter Aarstiden. Naar hun ved Maj- og Novembertide fik sin Løn, anskaffede hun sig en ny Hat med Roser og Tulipaner, en ny Parasol eller et nyt Overstykke for dog nogle Gange om Aaret at kunne være „Dame“ og ligne andre Folk; thi i een Henseende passer Evangeliets Ord nøje paa Nutidens Tjenestepiger: de spinde ikke og væve ikke, og dog var Salomon i al sin Herlighed ikke klædt som en af dem.

Morten Elle havde i flere Aar tjent som Forkarl hos Jakob Mikkelsen i Skovstrup. Han var høj og stærkbygget, med lyse, spillende Øjne, frittalende og ikke uden en vis Ærgerrighed. Han var alle Tjenestedrenge's Forbillede, den første til at arbejde, til at danse, til at drikke. Den eneste, som mulig kunde gøre ham Rangen stridig, var Peder Storm i Forvaltergaarden; de to kappedes altid om at føre an i Ungdomsløvet,

og begge havde de et godt Øje til Maren. Paa Ballerne fløj hun fra Mortens Favn i Peders Arme; men det blev tilsidst Morten, der gik af med Sejren; Peder Storm rejste senere til Amerika. Nu var det en elleve, tolv Aar siden.

Sammenlign den unge, raske Karl, der med blanke Støvler, rundpullet Filthat, tændt Cigar og i Buckskin fra Top til Taa en Søndag Eftermiddag stryger hen ad Byvejen, sorgløs og frejdig — sammenlign ham med den halvgamle, stivknæede Husmand, der til samme Tid staar ude i sin Have og hypper Kartoffler med trætte, furede Træk og en forbrændt Pibestump i Munden. Sammenlign de vævre Karle i Gildeslavet, der under højrøstet Munterhed spiller en høj Trekort og har Underkoppen fuld af klingende Krøner og Femogtyveører, med den lille Klump Husmænd ved den nederste Bordende, der forsigtig vove deres Tore paa Klørbonde. Sammenlign det skælmske, overlegne Øjekast, Karlen sender Pigerne, naar han af Husbondens Flaske skænker en Højtidsnaps eller to for Daglejeren, med den kun slet skjulte Begærlighed, hvormed denne modtager Gratifikation! Hvad den ene er, vil den anden blive — Skuffelse, Trældom og Nærings sorg ere de omskabende Kræfter.

Maren var eneste Datter af Postelinshuset, og da Morten giftede sig med hende, blev han

Ejer af Huset imod at tilstaa Marens endnu levende Moder en rimelig Aftægt. Endnu et Par Aar vedblev han at tjene Jakob Mikkelsen som Forkarl, men da han snart opdagede, at der viste sig en kændelig Forskel paa Lønnens Tilstrækkelighed nu imod før, og at det bar paa Vej nedad mod de sædvanlige Husmandskaar, sagde han Pladsen op. Det stod den Gang som vel endnu stærkt paa Dagsordenen med rationel Dyrkning af Husmandslodder, og en Tid lang spøgede Ordet Spadekultur stærkt i Hovedet paa Morten Elle, thi der hørte en tre, fire Tønder moset og tottet Jord til Huset, og med Tiden kunde den maaske nok bringes til at give noget Udbytte. Men for en Friskfyrnatur som Mortens var det et lidet tiltalende Fremtidsbillede at se sig gaaende dernede mellem de kratbevoksede Bakker mutters alene og rode i Tørvejorden, saa meget mere som der paa samme Tid fra det fjerne vinkede ham et andet Liv, langt lystigere og friere, der syntes at love endnu større Udbytte. Han bortforpagtede derfor Lodden til sin Nabo Mølleren og drog ved Majdagstide ad Sydfyn til, hvor man var i Færd med at anlægge en Jærnbane, og hvor dygtige Jordarbejdere vare stærkt efterspurgte. Da han ikke blot var en stærk og hurtig Arbejder, men ogsaa havde en ikke ringe Øvelse i at bygge Luftkasteller, saa regnede han nemt ud, at han

som „Fortriller“ skulde lægge sine fire Hundrede Kroner op i Løbet af Sommeren, og hvem kunde vide, hvad der senere, naar han blev kendt med Arbejdet, kunde tilbyde sig i Retning af Brobygning eller som Under-Entreprenør! Og Baner var der hvert Aart under Bygning i den Tid, snart hist, snart her. Det skulde blive til Kapital.

Erfaringen lærte ham dog noget andet. For det første var det ikke ham, der blev „Fortriller“, for det andet gik der grumme meget af Fortjenesten i Skudderudder. Det var dyrt at leje sig i Kost hos fremmede, og Samlivet med et forsorent Skrabsammen fra alle Landets Egne var lystigt nok, men aldeles gratis nød man det ikke. Navnlig var saadan en lang, ledig Søndag eller en dito Regnvejrsdag vel skikket til at bringe Svind i Fortjenesten. Men værre endnu var det, at Morten Elle i dette gode Lav fik mere end ønskelig Lejlighed til at udvikle en af sine Naturspirer, Lysten til at være med til Omgange og Kaffe-puncher, saa han om Vinteren, naar han var hjemme, satte mere Pris paa at tilbringe sin Aften hos Høkeren end ude i sit ensomme Postelinshus sammen med Kone og Børn. Han havde om Sommeren ikke oplevet saa ganske lidt i Retning af Batailler og Æventyr, og han holdt meget af at fortælle om sig selv og sine Bedrifter; det var som en Erstatning for det udelevne Overskud.

Maren tiggede og bad ham hvert Foraar om at blive hjemme; hun saa klart, hvad Fortsættelsen vilde føre til, og beviste med klare Tal, at han og de alle stod sig derved; men sligt vilde Morten ikke høre Tale om. Altsaa byggede han fort paa sine Baner, først i Fyn og siden i Jylland, og efter hans egen Formening skyldtes det i ikke ringe Grad Morten Elle, at vore Samfærdselsmidler i hine Aar vare i en saa frodig Udvikling. Desværre betegnede hver ny Banemil et Tilbageskridt i Mortens Husholdning, og omsider oprandt en Vaardag, hvor han ikke saa sine levende Raad til at skaffe til Veje de syv, otte Kroner, det vilde koste ham at rejse op i Jylland til Arbejdspladsen. Og da til samme Tid Mølleren opsagde sin Kontrakt angaaende Lodden, saa maatte han ty til en Gaardmand, der vilde yde ham den fornødne Hestekraft, mod at Morten hjalp ham visse Dage i Slaa og Høst. Desuden lod han sig fæste til ham de tre Dage om Ugen. Morten var, som han med Bitterhed udtrykte sig, degraderet i de Meniges anden Klasse, og Resten af sin Ærgerrighed druknede han i Flasken — i den store Flaske.

En Søndag i Foraaret hen imod Aften gik Maren og puslede om inde i sin Stue; hun havde lige faaet sine to Børn i Seng og faaet ryddet lidt op efter dem; nu og da saa hun halvt mekanisk ud af Vinduet, op imod Bakkekammen, som

den ene Møllevinge paa skraa pegede op over. Hun nærede rigtignok kun lidet Haab om, at Morten saa tidlig paa Aftenen skulde være i Sigte; desto større var hendes Overraskelse, da hun langs Hegnet blev to Mænd var, som styrede deres Gang ned imod Huset, og hun i den ene genkendte Morten. Den fremmede gik høj og strunk og saa købstadklædt ud; Morten førte Ordet, slog stærkt ud med Armene og var temmelig usikker paa Benene. Men det var ikke første Gang, Maren saa ham i den Stilling, og Menneskene kunne vænne sig til at se slemme Ting.

„Hvem kan det være, der er med ham?“ tænkte Maren og trak Omhænget sammen for Børnenes Alkove; „mon han nu skal til at slæbe sine Kanutter her til Huset? Det skal ellers blive Løgn, kan han stole paa.“

Et Øjeblik efter tumlede Morten over Dørtrinet ude i Forstuen og smækkede dernæst med en vis Frejdighed Døren op ind til Stuen.

„Vær's artig!“ sagde han højrøstet til sin Ledsager. „Her skal du sitte fremmede, jeg kommer med, Maren! Lad os nu se, om hun kan kende dig igen!“

Maren, der havde belavet sig paa at vise sig saa ugæstmild som vel muligt, studsede noget

ved denne Indledning. Den fremmede traadte nærmere og gav hende Haanden.

„God Aften, Maren! Hvordan har du det?“

„Godt nok,“ svarede Maren but og lod sine Øjne glide spørgende hen over det sortskæggede Ansigt og den knobrede Overfrakke.

„Kender du mig ikke igen?“

„Det er da vel ikke — —?“

„Du kan godt give Butiken op straks, Ma' Elles!“ raabte Morten grinende og smed sig paa Stolen ved Vinduet. „For naar jeg, som har været saa vidt omkring og har set al Verdens Folkeslag, ikke kunde kende ham, saa er du fri, dit Kalvehoved!“

„Er det Peder Storm?“

„Akkurat, Maren,“ svarede den fremmede og trykkede Marens Haand.

Det blege Ansigt rødmede.

„Værsgod og sid ned!“ sagde hun stille.

„Og saa gir du vel en Drøve Kaffe, Mor!“ sagde Morten. „Det er ikke hver Dag, jeg bringer Amerikanere hjem til dig.“

„Vi har nok ikke noget, der er værd at byde Amerikanere,“ sagde Maren undvigende. „Ja, vi havde da hørt, at du var kommen hjem igen. Er det nu din Agt at blive?“

„Det vil bero paa Omstændighederne. Jeg

har netop tjent saa meget, at jeg kan slaa mig ned, hvor jeg vil.“

„Ja, du har været en heldig Katøffel, Peder,“ sagde Morten. „Jeg skulde have fulgt dit Eksempel i Stedet for at bygge Jærnbaner. Men nu har jeg ogsaa sagt stop med det, for vi kan nok faa Lov til at slide, men det er de andre, der løber med Fortjenesten. Nu op med Kedelen, Madam! Du skal ikke kere dig om Fløden; den har vi selv med.“

Morten trak en grøn Trepægleflaske op af Lommen og satte den med Bunden haardt imod Bordet.

„Jeg ved ikke, om Storm bryder sig om vor Kaffe,“ sagde Maren og kunde ikke afholde sig fra at sende Gæsten et meget sigende Blik.

Men denne lod ikke til at forstaa det. „Jo, jeg siger Tak,“ svarede han. „Det er mange Aar siden, du skænkede Kaffe til mig, Maren.“

„Ja, Gud ved, naar det var,“ sukkede Maren og satte Kedelen paa Komfurehullet.

„Det kan jeg nok sige dig.“

Medens Peder Storm og Maren opfriskede gamle Minder, ravede Morten om for at finde et Par Snapseglass. Da han havde fundet dem, tørrede han dem med Omhu paa et Vidskestykke, satte sig igen og gav sig til at fylde dem med en vis Højtidelighed.

„Skaal, Peder Storm, og velkommen hjem til gamle Danmarks Rige! Der var en Gang, da jeg og du var de to dygtigste Karle i dette Sogn; men nu er det længe siden. Du har været i Amerika og kommer hjem som en stor Mand; jeg har faaet den sorte Kokarde. Men lige meget! Der skal nogen til det værste, sagde Drengen, han skulde have Hug.“

Morten stak sin Snaps ud; Peder Storm nippede kun til Glasset.

Maren gik ud i Forstuen for at hente et Par tørre Stikker for at lægge under Kedelen. Peder tog Flasken.

„Nu giver jeg en Dram, Morten.“

„Det var Ret. Ja, det er dig der har betalt Brændevinen. Du er dog, min Salighed, den gamle Knop endnu, Peder.“

Peder fyldte paa ny Mortens Glas og lod, som han skænkede i sit eget. Det begyndte at skumre i Stuen.

„Skaal, Morten!“

Inden Maren kom ind, var Mortens Glas atter tomt.

„Naa, hvad siger du saa om Maren, Peder Storm! Tykkes dutte, hun er en fejs Kone?“

„Sitte nøve Pjank!“ brummede Maren henne ved Ilden.

„Er det ikke rigtig nok, det, jeg siger!“

raabte Morten. „Du vil vel aldrig nægte, Peder, at hun en Gang saa halvvejs var din Kæreste, og at du var edderspændt gal paa mig, din Rad, fordi jeg løb af med hende?“

„Hold nu op med den Sludder!“ sagde Maren bister.

„Jeg holder op, naar jeg har Lyst, og jeg snakker, naar jeg har Lyst,“ sagde Morten kry. „For her inden disse Vægge tykkes jeg, jeg skulde have et lille Ord at sige endnu. Hvad mener du, Peder?“

„Ja, du er da Manden, Morten.“

„Jeg er Manden, og det er mig, der har Slæbet. Maren sidder paa Stuen og har det som Blommen i et Æg. For vel er jeg kun en fattig Husmand, men det kendes ikke paa hende og Børnene. Er det Løgn, Kælling?“

Maren skænkede, uden at svare, Kaffen op i to Spølkummer henne ved Komfuret og satte dem frem paa Bordet tillige med en lille Glas-skaal med brunt Sukker.

„Nu vil vi tage os en Hybenkradser sammen, vi to, Peder,“ sagde Morten, „for det ved jeg, at du bærer ikke Nag til mig, om ogsaa jeg hin Gang gav dig en hæs lig lang Næse. Ha ha ha!“

„Nej, lad mig skænke!“ sagde Amerikaneren. Han tog Flasken og fyldte med rund Haand Brændevin i Mortens Kaffe; derefter vilde han

hælde i sin egen Kop, men kom uforsigtig til at spille det meste paa Bordet.

„Jeg tykkes, du hælder dit udenfor,“ sagde Maren og fattede Mistanke.

„Der er nok endda,“ svarede Peder og tømte efter sin Kop i een Slurk, som om det var en Medicin, han skulde have ned. Derpaa optog han den afbrudte Samtale med Maren, stødte et Par Gange sin Kop imod Mortens, naar denne følte Trang til at klinke, og bad saa om at maatte se Børnene. Maren gik med ham hen til Alkoven og trak Omhænget til Side; han bøjede sig ned for at gennemtrænge Mørket og saa ret nøje paa de sovende Smaas Ansigter.

„De ligner deres Moder,“ sagde han og gik tilbage til sin Plads.

„Du er saa ikke gift, Peder?“ spurgte Maren.

„Hverken gift eller forlovet. Det har nu sine Aarsager.“

„Nej, du er klogere end som saa,“ sagde Morten og blev mere og mere tykmælet. „Havde jeg baaret mig ad som du og var rejst med til Amerika, saa sad jeg nu ikke her og var lænket til denne Rønne, men var Millionær kanske. Hid med Kedelen,“ raabte han kommanderende og slog i Bordet med den tømte Kop; vi skal have os en Draabe til. Det er den eneste Medikasin

mod Sorgerne. Nu vil vi slaa os løs ligesom i gamle Dage, Peder Storm“

„Nej, nu siger vi stop,“ sagde Maren bestemt.

„Du kan ikke taale mer, Morten.“

„Hvad siger du, dit gamle Dejtrug!“ raabte Morten og rejste sig dinglende. „Vil du tortere mig i mit eget Hus og forbyde mig at klinke med en gammel Ven? Hid med Kedelen, siger jeg, eller jeg skal vise dig, hvem der er Mand her!“

Efter saaledes ikke uden Møje at have hævdet sin Husbondeværdighed, faldt Morten igen ned paa sin Stol, slog bistert ud med Armene og udstødte nogle Trusler, som ingen forstod.

„Tal ham til Rette, Peder!“ bad Maren fortvivlet og med Graaden i Halsen. „Du ser jo nok, hvordan det er fat, og du har vel ogsaa spurgt det for længe siden.“

„Jeg beder godt for Morten i Aften. Lad ham faa en Punch til, Maren -- for min Skyld!“

Maren saa forundret paa den fremmede.

„Men kan det da more dig, at han . . .“

„Jeg har mine Grunde, og jeg skal nok hjælpe dig med ham, hvis det gøres behov. Vi er jo gammel kendt, Maren!“

„Hvad bliver det til?“ snøvlede Morten. Vil du lystre, Kælling, eller vil du, at jeg skal traktere

dig, som jeg trakterede Svenskeren ved Hob — Hopo — Hopobro!“

„Du kan vel give Tid, din Slughals!“ raabte Amerikaneren og tog et Tag i Morten. Derefter tilføjede han dæmpet: „Kom blot med Kedelen, Maren, og lad mig raade!“

Maren vidste ikke, hvad hun skulde tænke om Peder Storm; raadvild skænkede hun i bægge Kopper paa ny, men mindre end første Gang.

„Du maa da ellers ikke tro, at han er skarnagtig,“ sagde hun undskyldende, „eller at han til daglig Brug taler i den Tone.“

„Jeg kender nok Morten Elle,“ sagde Peder, tog Flasken og fyldte Mortens Kop til Randen.

„Men Peder dog!“ skreg Maren og rev hans Arm bort. „Vil du drikke ham ihjel paa Stedet!“

„Den Karl dør ikke af det, han har faaet i Aften.“ Derpaa tog han et Stykke Kandis i Munden og stødte sin Kop mod Mortens.

„Du er en Hæ — Hæ — Hædersmand!“ hikkede Morten. „Skaal, og Tak for det sidste!“

„Selv Tak, Morten. Og nu drikker vi ud til den haarde Bund!“

Morten satte Koppen for Munden, Maren vilde styrte til for at rive den fra ham; men Peder gik sindig imellem, og Morten, som dunkelt syntes at ane Marens Hensigt, skyndte sig at naa Bunden. I samme Nu trillede ogsaa Spølkummen skrat-

tende hen ad Gulvet, og Morten sank døddrukken sammen i Stolen.

„Men Peder dog! Hvad har du i Sinde?“ skreg Maren næsten i Rædsel og stirrede paa den fremmede med Tanken paa alle mulige amerikanske Gyseligheder, hun vidste ej hvilke.

„Vær blot rolig, Maren! Jeg vil kun alt godt mod dig. Det er saa længe siden, vi har set hinanden, vi to, Maren. Jeg vilde gerne tale lidt med dig uforstyrret. Vær bare rolig!“

„Ja ija, at du skal se ham i den Stilling!“

„Det er ikke første Gang, han har været i den. Vi kan lige saa godt være ærlige mod hinanden. Nu lader vi ham sidde for det, han er, saa imens taler vi fornuftigt med hinanden. Det er derfor, jeg er kommen. Du kan vel vide, det ikke er for at drikke Kaffepuncher med Morten.“

„Jeg forstaar slet ikke, hvad du vil,“ sagde Maren og lod sig synke ned paa en Stol ved Komfuret.

„Jeg vil — jeg vilde bare se, hvordan du havde det, Maren, og vide, om det var sandt, hvad Folk sagde, at Morten var bleven et Svinebæst og — —.“

„Ja, men det er han ikke — ikke saadan.“

„Jeg vilde se, om du var lykkelig med ham.“

„Ja ija,“ sukkede Maren og gav sig til at græde.

„Det er ingen Skade til at tale om det; der er Raad for alle Uraad. Du ved nok, hvad mine Tanker var en Gang, Maren — Morten ved det ogsaa, kunde jeg forstaa — tror du ikke ligodt, det havde været bedre, hvis det var bleven os to den Gang?“

„Det nytter ikke at tale om det nu, Peder. Du maa ikke bebrejde mig noget.“

„Jeg skal ingen Ting bebrejde dig, men du vidste min Mening, og jeg troede, at vi var enige, dengang jeg bød dig Farvel oppe ved Jakob Mikkelsens det grønne Led. Jeg kan aldrig sige dig, Maren, hvor det sved mig for Hjærtet, da jeg nogle Dage efter hørte, at du var bleven Kæreste med Morten. Og det svier af og til endnu, Maren.“

„Det kan gerne være, det var Uret af mig, men jeg kunde ikke komme af Sted med at sige dig rent ud, at jeg holdt mere af Morten dengang. Men saadan var det, og lad os nu ikke tænke mere paa det!“

„Nej, nu maa jeg bare sige dig, at jeg holder lige saa meget af dig endnu som dengang, og det har jeg gjort i alle de elleve, tolv Aar, der ligger imellem. Jeg tykkes næsten ikke, at jeg kan se Forandring paa dig, og hvis nu saa var,

at du, som ske kunde, blev Enke, vilde du saa . . .“

„Men Peder dog! Hvor kommer du paa de rædsomme Tanker!“

„Ja, jeg har det ved mig, at hvad jeg en Gang har faaet i mit Hoved, kan jeg ikke faa ud igen.“

„Aa Gud!“ hulkede Maren, „hvorfor vil du gøre mig mere ulykkelig, end jeg er?“

„Jeg vil ikke gøre dig ulykkelig. Jeg gaar nu. Men først vil jeg give dig denne.“ Han tog en lille Draabeflaske op af sin Vestelomme; den sidste Straale af Dagskæret glimtede paa dens buede Side, da han holdt den frem.

„Hvad skal jeg gøre med den?“

„Du skal gøre en Velgerning mod ham derhenne, mod dine Børn, mod dig selv og mod mig. Eller vil du, at jeg skal gøre det?“

„Hvad er der i den?“ spurgte Maren aandeløs.

„Kloroform. Naar jeg tager Proppen af og holder Flasken hen under Næsen paa ham i et Par Minutter, som han sidder der og hiver efter Vejret, saa sover han endnu tryggere, og saa vaagner han ikke mere.“

„Gud Fader i Himlen fri os!“ skreg Maren og for op fra Stolen. „Tror du, jeg kunde være med til det!“

„Du behøver ikke at være med. Det hele

skal være besørget i en Haandevending; jeg vil blot, at du skal være Medvider, for vi maa staa Last og Brast med hinanden. For Resten lader du ham sidde, hvor han sidder, og Folk vil simpelt hen tro, at han har drukket sig ihjel. Tror du ikke, at det er bedst for os alle, for det jammerlige Skrog med, og først og sidst for dine Børn? Jeg skal nok blive mod dem, som jeg kan forsvare det.“

Hun stirrede maalløs paa ham; hun var som lammet paa Sjæl og Legeme over ikke at vide, om hun i næste Øjeblik var en Morderske eller ej; thi hun vidste ikke selv, hvad Beslutning hun kunde komme til at tage. Hun var overvældet af, at denne Mand, der nu var hende en vildfremmed lige indtil den fine Dragt, den tykke Guldkæde, det sorte Skæg, — at han saaledes havde holdt af hende Aar efter Aar, medens hendes egen Mand drog hende dybere og dybere ned i Armod og Skam. Det gyste i hende, dette, at han snigende stille skulde stjæle Livet af hendes Børns Fader, at hun saa uanet pludselig kunde med sine Børn træde over i en hel anden Tilværelse, saa hun ikke længer skulde være skubbet til Side, ikke længer staa med Mælkespanden inden for Køkkendøren, ikke længer skulde frygte for sin Mands tiltagende Raahed og Nedværdigelse; det gyste i hende, fordi hun vidste, at hun stod

paa Forbrydelsens Tærskel, og fordi han, som vilde drage hende over, havde dragende Evne; det sorte, krøllede Haar og de brune, livlige Øjne, som i gamle Dage mere end een Gang havde bragt hendes Hjerte til at banke stærkere, var nu det eneste, hun kendte igen hos ham; men ogsaa i det ny, som var kommet til: det rige og fine, følte hun, at der var noget, som stod i Pagt med det svageste i hendes Natur.

Langsomt vendte hun Blikket fra ham og saa ud af Vinduet, hen over Hovedet paa den dødsdømte, ud i den klare, gule Aftenhimmel, hvor Møllevingen stod og pegede mod Himlen med sin uhyre Arm. Hvad skulde hun gribe til, hvis hun ikke vilde det, han vilde. Hun var jo saa ganske og aldeles ene mellem disse Banker og Moser, ene med to sovende Børn, med en hjælpeløs Drukkenbolt, med sin svage Natur mod denne stærke, hensynsløse Amerikaner, der havde holdt af hende saa trofast og helt i de mange Aar, mange Hundrede Mile fra Danmark.

„Det er ikke saa slemt, som det lader, naar du faar tænkt nærmere over det. Er det ikke, som jeg siger, bedst for alle Parter?“

„Gud fri os fra at begaa saadan en Gerning!“ mumlede Maren gysende og slog Øjnene ned.

„Det var rædsomt.“

„Det var en god Gerning.“

„Nej, nej, det kan det umulig være. Jeg vilde aldrig mere kunne se mine Børn eller noget Menneske frit i Øjnene. Det er en forfærdelig Synd, det siger min Samvittighed mig.“

„Men Samvittigheden tager grumme tit fejl, saa du skal hellere høre efter, hvad din Forstand siger. Du ved, at naar en først faar Smag paa Brændevin, saadan som Morten har faaet, saa bliver han uslere Dag for Dag. Tilsidst stjæler han et Ur eller en Portemonnæ for at faa Penge til at drikke op, og naar han saa har drukket, ypper han Slagsmaal. Har du ikke for et Øjeblik siden set Prøver paa, hvad du kan vente dig af ham? For ham ender det i Tugthuset, Maren; men han kan gerne forinden naa at gøre en Ulykke paa dig eller Børnene.“

„Gud naade og trøste os!“ sukkede Maren og sank ned paa Stolen igen. Hendes Knæ skælvede under hende som i Feber.

„Det kan være godt nok,“ sagde Peder; „men det er kun en Talemaade, Maren. Nej, skal der udrettes noget, maa vi selv tage fat. Det kommer ikke ved at sidde stille og ønske. Jeg har ikke været i Amerika for ingenting. Herhjemme sidder Folk saa fast i gammel Overtro, saa bogstavelig ingen kan komme ind i Verden eller ud af Verden, uden vi maa have fat i Salmebogen og synge ham baade ind og ud, og Præsterne

præker og dunderer løs, saa Folk kryber sammen over hverandre og ved tilsidst, hverken hvad de bør gøre eller ikke bør gøre. I Amerika bruger vi vor Forstand og vore Lemmer og vor Tid og lader Salmebog være Salmebog, mens alting her snart staar helt stille. Tror du, jeg var kommen hjem med Tyvetusind i Tegnebogen, Maren, hvis jeg saa lige i et og alt havde fulgt Salmebogen og de gamle Forskrifter?“

„Har du tjent saa mange Penge i de Aar, Peder?“

„Ja og saa har jeg desuden en pæn lille Gaard ovre i Minnesota af Størrelse omtrent som hele Skovstrup. Jeg kan sælge den eller beholde den, ligesom jeg vil. Skal vi rejse sammen derover, Maren?“ spurgte han lokkende og søgte at liste Armen om hendes Liv.

Hun veg tilbage.

„Rør mig ikke! Ikke endnu. Jeg ved ikke. Jeg tør ikke.“

„Du vil komme til at begynde et nyt og bedre Liv, Maren. Alt det gamle lægger vi bag os, og det hele er saa simpelt. Skulde du ikke have Lov til at væрге dig med denne lille Flaske,“ vedblev han og holdt den op imod Vinduet, „mod den store, der staar henne paa Bordet!“

„Jeg ved ikke. Jeg kan ikke nu.“

„Maa jeg gøre det? Du kan bare gaa et Par Minutter ud i Køkkenet.“

„Nej, nej!“ sagde Maren og snappede efter Vejret. „Siden maaske. Jeg skal have Tid til at betænke mig. Ikke nu!“

„Ja, jeg gør det ikke uden dit Samtykke; men siger du nej, kommer du til at fortryde det. Og jeg vil sige dig: du kan ikke faa dette uden Recept her til Lands. Du kan ikke gøre det en anden Gang.“

„Maa jeg faa Flasken?“ hviskede hun.

„Vil du hellere . . .“

„Ja, jeg vil hellere, naar jeg er ene, naar jeg faar overvejet det rigtig. Jeg kan ikke nu.“

„Vær saa god. Der har du den.“

Maren greb den lille, blanke Flaske og knugede Haanden om den, som om hun vilde klemme den i Stykker.

„Hvor mange Minutter?“ gispede hun.

„Aa, en fire, fem vel.“ Ogsaa den fremmede dæmpede uvilkaarlig Stemmen til en Hvissen. „Naar han sover rigtig trygt, naar du ikke længer hører ham trække Vejret. Du kan hælde nogle Draaber paa et Stykke Vat og holde ham det under Næsen; du kan ogsaa tage et Forklæde og hænge over Hovedet paa ham, saa virker Dunsterne bedre. Han glider ud af Verden, uden at enten du eller han ved af det.“

„Og det kan aldrig blive opdaget?“

„Folk har set ham dingle hjem med mig; bag efter drak han et Par store Puncher med mig, og du lod ham sidde for at sove Rusen ud, da jeg var gaaet. Der er ingen, der vil tvivle paa, at det jo er Flasken, det vil sige den store Flaske, der har slaaet ham ihjel.“

Der spillede Had og Overmod i det Smil, hvormed han ledsagede Forklaringen.

„Siden lader du Sagen gaa sin rolige Gang,“ vedblev Storm. „Alt sligt gaar altid godt, naar Folk kun bærer sig fornuftig ad. Du skal bare være stille og sindig, ikke videre sørgmodig, for det vil snarest vække Mistanke. Og vi forhaster os ikke. Tykkes du ikke om at blive boende her ude af Vejen, lejer du dig ind oppe i Byen. Du skal laane og hutle dig igennem, som du bedst kan, og for Resten se til at faa Huset solgt. Jeg skal nok komme og besøge dig en Gang eller to i Sommer; naar saa vi rejser til Efteraaret, vil Folk være saa smaat forberedt. Nogle vil sagtens finde dit Sørgeaar lovlig kort, men de ved alle, at vi Amerikanere gaar rask til Værks, og de ved ogsaa, at Sorgen over Morten ikke kan være grumme stor.“

„Gaa nu, Peder!“ Maren rystede som i Feber.

„Du vil helst gøre det ene?“

„Ja.“

„Det kan være, at det ogsaa er det klogeste. Du skal bare tage alt med roligt Overlæg, og tænk mest paa, hvad Lykke det vil være for dine Børn!“

„Ja, ja. Jeg skal tænke, saa godt jeg for-
maar.“

„Og saa spørges det jo snart. Men jeg skriver ikke, og du hører ikke fra mig for det første. Vær nu tapper!“

„Farvel, Peder!“

„Farvel, og lev vel, til vi ses! Væk med Flasken, naar du har brugt den, at den intet skal forraade siden!“

Peder Storm gik. Maren stod endnu ved Komfuret med den lille Flaske i Haanden.

Og hun stod der længe. Hun gennemgik alt, hvad Peder Storm havde sagt: det om Ulykke og Tugthus, det om Salmebog og om at gøre noget selv, det om den lille Flaske som Nødværge mod den store. Det var jo altsammen saa sandt, saa forfærdelig sandt og klart.

Men hun havde dog holdt saa meget af Morten og set saadan op til ham, førend han blev den Stakkell, han nu var. Og den anden var dog en fremmed, om han saa mente hende det aldrig saa godt. Og saa liste sig saadan til at tage Livet af ham, mens han sov og intet anede! Naar hun endda kunde have advaret ham

først! Hun gyste i Forfærdelse for den blotte Tanke, men kunde alligevel ikke slippe den. Jo mere hun ræddedes for den, des mere vandt den Magt over hende.

Her skulde ikke flyde Blod, ikke anvendes Vold. Det hele var saa simpelt, saa stille — saa uskyldigt. Og lod hun Øjeblikket unyttet nu, saa begyndte Jammeren og Skændselen og Ulykken forfra og i stedse stigende Maal, for hende og Børnene.

Og Kampen blev ved. Hendes hele Sjæl var i Oprør; hun gik og stod saa stille igen; hun vred og vaandede sig; hun græd og bad. Og alt imens sov Morten trygt og ubevægeligt.

Omsider syntes hendes Tanker at tage en anden Retning. Hun blev roligere, satte sig igen paa Komfurstolen, støttede Panden mod sin ene Haand og sad længe saaledes.

„Ja, det skal siges, det skal siges — og saa! Ja saa skal det blive hans Skyld og ikke min.“

Dermed rejste hun sig, laasede den lille Flaske inde i sit Hængeskab og begyndte at klæde sig af.

Søvn blev der ikke meget af. Noget efter Midnat begyndte Morten at røre sig henne ved Vinduet. Siden hørte hun ham rave omkring og derefter tumble hen til Alkoven, hvor hun laa.

Hun skubbede sig over imod Væggen saa meget som muligt; et Øjeblik efter hørte hun ham snorke tungt.

Det var op ad Formiddagen, da han vaagnede. Maren stod ved Komfuret. Børnene vare for længe siden gaaede i Skole.

„Staa nu op, og vadsk dig!“ sagde Maren roligt. „Saa skal du faa en Taar god Kaffe. Du kan vist trænge til bægge Dele. Saa overkørt som i Aftes har jeg endnu aldrig set dig.“

Morten blev helt vaagen af lutter Forundring. For en langtid mindre Rus plejede han Dagen efter at møde sure Miner og mukne Ord.

Han efterkom derfor Opfordringen straks og stivede sig, det bedste han kunde, skønt hele Stuen endnu kørte rundt med ham, da han fik Benene til Gulvet.

Han brugte en hel Stribbe Vand ude i Køkkenet til den omtalte Vadsk og friserede sig derefter med stor Omhu. Saa satte han sig for Bordenden kridhvid i Ansigtet; Maren skød en Skaal Kaffe hen til ham og lagde et Stykke Kandis ved Siden.

„Ja, hun blev lovlig haard i Aftes,“ brummede Morten med rustent Mæle for at vise sig lige saa imødekommende. „Det er en farlig Brandstok, den Amerikaner.“

„Det vil sige for dig var den haard. Den anden fejlede ingenting.“

„Han var mere fuld end jeg. Men der er ikke noget, der bider paa ham.“

„Saa-aa! Men det var nu ikke det, vi skulde tale om,“ sagde Maren og satte sig paa Komfurstolen med sin Spølkum. „Hørte du for Resten noget af det, Peder og jeg taledede med hinanden om, inden han saa omsider gik?“

„Ja-a, noget af det,“ mente Morten og anstrengte sin Hjerne.

„Saa saa du vel ogsaa den lille Flaske, han gav mig?“

„Den lille —! Naa, den lille Pægleflaske?“

„Nej, Draabeflaske.“

„Naa, Draabeflaske. Hehehe! Det er nok nogle stærke Draaber, den Kammerat har i sin Flaske. Lad os se den! Du kan stole paa, han er en hel Karl.“

„Det lader til, at han skyr hverken Ild eller Vand, naar der er noget, han sætter sig for.“

„Nej, det kan du gøre Ed paa. Han har der været en ti, tolv Aar i Amerika. Den Karl forstaar at sætte noget igennem.“

„Men du ved vist ikke, hvad det er, han vil sætte igennem?“

„Det taler den Herre ikke aabenlyst om til noget Menneske, end ikke til sin bedste Ven.“

„Kunde du have Lyst til at høre lidt om det?“

Morten stirrede forbavset paa sin Kone; hun sad der med Kaffekoppen i Skødet og var om muligt endnu mere hvid i Ansigtet end han selv.

„Ved du noget om hans Planer?“

„Han fortalte et og andet, og han sagde, at naar han havde sat sig en Ting i Hovedet, kunde han ikke komme fra den igen.“

„Det er rigtigt nok. Han er en ren Brandstok.“

„Og nu havde han sat sig i Hovedet, at jeg skulde være hans Kone, sagde han.“

„Hans . . . Er I rigtig kloge?“

„Du var jo nok kommen ham i Forkøbet; men siden du nu var bleven saadan en Stakkel, sagde han, kunde det vel naas endnu.“

„Sagde han Stakkel om mig? Saa skulde dog . . .“

„Det førte kun til Elendighed, sagde han, for os alle fire — hele dit Levned.“

„Saa skulde dog Dælen . . .“

„Ja, hør nu stille, saa kan du bagefter bande og gale, lige saa meget du vil. Han vidste saa grant, saa grant, hvordan det gaar alle dem, der faar Smag paa Brændevin ligesom du: De sanser tilsidst kun det ene, og da det stadig bliver mere og mere smaat med Fortjenesten, saa omsider stjæler de et Ur eller en Pengepung for at faa

nogle Skillinger at drikke op, og saa, naar de er blevne fulde, slaar de ned, og det ender med Tugthuset. Det gør det altid, sagde han.“

Morten blev broget i Ansigtet af Raseri. „Saa den Springomkring vil dømme Folk i Tugthuset, fordi de en Gang eller to om Aaret drikker sig en Taar over Tørsten. Saa skulde dog ogsaa . . .“

„Vi kan vel gerne sige om Ugen for dit Vedkommende,“ vedblev Maren med stille, rolig Stemme, men Læberne vare næsten blaa og dirrede nervøst. „Deri har Peder Storm Ret, at du er bleven en Stakkel, Morten.“

„Saa-aa. Er jeg det? Naar vi ser os til, fortryder du vel, at du ikke blev hans Kone. I skulde vel lave en lille Ballade, du og han, hvad? Men jeg skal vise baade dig og ham . . .“ her slog Morten i Bordet, saa Kopper og Skaale dansede.

„Vil du ikke høre Historien ud først?“

„Er der mere endnu?“

„Ja, det vigtigste er tilbage. Han fortalte om sin store Ejendom ovre i Amerika og beskrev, hvor godt jeg og Børnene skulde faa det, naar du var død og . . .“

„Naa og saa skulde du kanske bede mig, om jeg ikke snarest muligt vilde lægge mig til

til at dø," raabte Morten spottende. „Du kan tro nej, Moppe.“

„Efter hans Forklaring var det ikke nødvendigt; han havde jo denne her lille Medicinflaske, og du sad og vidste ingenting til dig. Nu han er i den Stilling, sagde han, har vi blot at tage Proppen af Flasken og holde den under Næsen paa ham. Saa sover han ind ved de Dunster, saa han aldrig vaagner mere. Det var saadan noget, de kun kunde faa i Amerika, sagde han.“

Morten stirrede med aaben Mund paa sin Kone. „I vilde ligefrem myrde mig!“ gispede han hæst.

„Det var det bedste for dig, mente han, og Folk vilde blot tro, at du havde drukket dig ihjel. Det gør du en Gang alligevel, sagde han, men saa slap du her ud af uden større Ulykker.“

Morten blev askegraa i Ansigtet.

„Jeg havde Flasken i Haanden, og som du sad der i Stolen uden Samling eller uden at vide til dig selv, og som du havde tiltalt mig i en fremmeds Nærværelse, saa kunde jeg ikke andet end grue for Fremtiden og maatte sande hans Ord, at det var det bedste for os alle, ihvor forfærdeligt det end var. Der var bare een Ting, der holdt mig tilbage.“

„Naa, een Ting?“ pressede Morten frem.

„Ja, jeg vilde, at det skulde være ærligt Spil;

du skulde vide det først. Saa bad jeg, om jeg maatte beholde den lille Flaske, jeg vilde overveje det nærmere, sagde jeg. Og nu ved du det, Morten. Nu har jeg advaret dig.“

Mortens Øjne gnistrede, han knyttede Næverne, og der kogte op i ham en ubændig Lyst til at springe løs paa hende, slaa hende i Gulvet og kvæle hende, men samtidig var han et Bytte for Følelser af hel anden Natur, lige saa stærke, lige saa voldsomme, der bandt ham til Stedet, hvor han sad.

„Naar Folk er fulde,“ vedblev Maren, „saa siges der jo, at de ved ikke, hvad de gør; men de kan ogsaa blive saadan tilredt af Ulykke og Græmmelse, at de har det paa samme Maade; det er der Eksempler nok paa. Og som jeg var i Aftes over at se dig og ham sammen, saa forpint og skamfuld, det kan jeg ikke sige noget Menneske. Naar jeg tænker paa, hvad du har været for en Karl og saa, hvad du nu er bleven til, saa gaar der ligesom et Knivstik gennem mig. Havde du havt Evne som Vilje i Aftes, var du jo fløjen lige paa mig i hans Paasyn. Og nu vil jeg sige dig, at ser jeg dig nogen Sinde mere i saadan Beredelse, saa indestaar jeg ikke for mig selv. Den lille Flaske har jeg i god Forvaring; det kan gaa saa vidt, at jeg bliver tvungen

til at bruge den, om ikke for andet, saa for at væрге mit eget og Børnenes Liv.“

Morten bevægede Læberne et Par Gange for at tale, men der kom ikke en Lyd over hans Læber. Saa tog han sin Hue og gik, uden at sige et Ord, ind mellem Bankerne ud i Mosen. Han tænkte paa at melde hele Sagen til Politiet, han tænkte paa at bryde Marens Gemmer op, finde Flasken og slaa den itu, han tænkte paa hundrede andre Ting, som han vilde sige og gøre, men kunde ikke finde Ord eller Middel, der syntes ham kraftige nok.

Stadig saa han for sig Marens store, hvide Ansigt med de dirrende Læber og de rolige graa Øjne, der røbede en frygtelig Beslutning, født af et Fortvivlelsens Dyb. Han forstod, at hendes Trussel kunde blive Alvor.

Og han tænkte med Gru paa, om Maren havde ladet Peder Storm raade, og han hjælpe- og værgeløs var gaaet saadan ud af Verden, medens Folk vilde tænke, at han havde drukket sig ihjel, og han skulde blive spottet i Stedet for ynket, og hans Død skulde aldrig blive hævnnet.

Og saa tænkte han paa, at han i god Tro havde drukket og skaalet med denne Djævels Amerikaner, der var kommen hid med slige Tanker, der havde lagt Raad op med hans egen Kone om at snigmyrde ham — i hans egen Stue,

mens han selv sad ved Siden; at han havde hoppet efter, saa saare den Keltring havde fløjtet og blot vist ham Halsen af den grønne Flaske. Det var en Braadsø af Harme, Angest og Skam, der slog sammen om ham.

„Ja, var det ikke,“ mumlede han, „fordi hun vilde tro, at jeg var ræd for hendes Medicinflaske, saa skulde jeg endnu være Karl for at vise hende, at jeg ikke drikker, uden naar jeg selv vil. Og jeg skulde vise hende, at jeg er lige saa god Karl som denne lumske, forbandede, ondsksfulde Amerikaner, og lidt til. Saa det er allerede afgjort, at jeg stjæler Ur og Pengepung for at faa noget at drikke op — og skal i Tugthuset! Jeg skal vise baade hende og ham noget andet.“

Hele Mandagen og Tirsdagen gik Morten hjemme. Han var kun lidet inden Døre, men havde Spade og Skovl med sig i Marken, gravede Grøfter og hegnede; ofte faldt han i Tanker. Ikke et Ord talede Mand og Kone sammen; naar de kom hinanden nær, undveg de hinandens Blikke, eller de strejfede hinanden fjendtligt.

Resten af Ugen var han i Dagleje hos sin Pløjemand, var tidlig paa Benene og kom ikke hjem før Sengetid. Saa var han atter hjemme nogle Dage; Maren lagde Mærke til, at han havde faaet en ny, stor Spade, og at han tumlede vældigt med Brakpletten. Hun søgte i Stilhed paa mange

Maader at gøre det godt og hyggeligt for ham; ædru var han en Ven af Orden og Renlighed; men han tog tavs og stenhaard mod alt, som han ikke gav Agt derpaa.

Saaledes gik fjorten Dage hen; i al den Tid havde hans Aandedræt ikke lugtet af Brændevin.

Omsider kunde hun ikke længer holde denne Tilstand ud. Hun havde forsøgt alle Udenoms-midler, lige fra Børnene til hans bedste Livretter.

Saa en Morgen ved Kaffen spurgte hun stille:

„Skal det blive saadan ved imellem os Morten?“

„Vi er færdig med hinanden,“ svarede han brøsig.

„Det er vi vel ikke.“

„Har du ikke selv tilstaaet, at det er din Agt at tage Livet af mig, naar du saa Lejlighed?“

„Det ved du bedre, end du siger Morten.“

„Jeg holder mig kun til dine egne Ord. Og naar saa du har faaet mig ekspederet, stikker du af til Amerika med denne sorte, krøllede Djævel. Nej, det glemmer jeg aldrig, om jeg saa blev hundrede Aar.“

„Hvis det var min Agt at stikke til Amerika med ham, saa har jeg rigtignok ladet den bedste Lejlighed gaa fra mig. Nej, jeg sagde, at jeg kunde blive saa fortvivlet, at jeg ikke vidste, hvad jeg gjorde, at jeg maatte væрге mig, som jeg kunde.“

„Du ser jo ogsaa, hvor ræd jeg er for din Flaske. Jeg er jo ikke kommen fuld hjem en eneste Gang i de sidste fjorten Dage, og var det ikke ellers et Par Gange eller tre om Ugen, det gik paa før?“

„Det har jeg stændig været vis paa, at du kunde, naar du vilde.“

„Saa-aa! Men det maa være morsomt for dig, at du kan kuske mig saadan. Naar Folk nu spørger, hvordan det gaar til med Morten Elle, at han ikke drikker sig fuld mere, saa kan du fortælle, at du har en lille Flaske, som han er ræd for.“

„Du ved godt, at jeg aldrig vilde sige noget til Folk, som kunde nedsætte dig i andres Øjne.“

„Og bilder du dig nu virkelig ogsaa ind, at jeg tror paa denne Flaskesludder?“

„Ja, saadanne Historier digtes ikke op, Morten. At jeg har Flasken og det paa et sikkert Gemmested, gør jeg dig min Saligheds Ed paa. Jeg skal kun bede til Gud, at jeg aldrig skal komme i Fristelse til at tage den frem; men sker det, saa skal du dog vide, inden det er for silde, at det er ikke for at rejse med Peder Storm til Amerika.“

„Ikke?“

„Du ved, Morten, at jeg har holdt af dig mere end af noget andet Menneske, og jeg har

altid sat dig højt, højt over den anden. Men naar jeg nu ser, hvor svag og ussel du er bleven imod ham, og du ikke undser dig ved at myrde min Tillid, mit Haab, min Tro, min Lykke og alt det bedste i mig, saa er det, at jeg ikke indestaar for, om jeg ikke en Gang med min lille Flaske tager Hævn for al den Ulykke, du har voldt mig med din store Flaske.“

Morten tav.

„Jeg tror ikke,“ vedblev Maren, „at du egentlig er ræd for mig, du mener vel sagtens, at jeg vovede det ikke, naar det kom til Stykket; men jeg siger dig atter og atter, at bliver jeg en Gang til saa fortvivlet, som jeg var hin Søndag, saa gør jeg det — ikke for at følge Peder Storm til Amerika, snarere at for bagefter at lægge mig paa min Seng og sove ind paa samme Maade ved de sidste Draaber i Flasken. Og saa maa Gud dømme os imellem.

Tror du nogen Sinde, jeg kunde faa Tillid til et andet Karlfolk, efter at du saadan har svigtet mig? Derimod tror jeg endnu, at naar det for Alvor gaar op for dig, hvad Usselhed der følger med Brændevin, at saa er du alt for stolt en Karl til, at du vil lade dig kujonere af den og gøre dig til Fabel for Folk, der i ingen Henseende kommer dig nær, hvad enten vi saa regner Husmænd eller Gaardmænd.“

Morten sad et Øjeblik tavs; saa svarede han langsomt: „Det kan ogsaa være, at du tror rigtig nok.“

„Og nu skønner jeg af alt, at du har fattet en stor Beslutning, Morten, en Beslutning, der vejer rigeligt op mod de mange Fald, der er gaaede forud. Maa jeg nu ikke hjælpe dig, det jeg kan, med at føre den igennem?“

Morten tav.

„Sætter du dette igennem, saa nøjes du heller ikke med at gaa i Dagleje hos Gaardmændene. Fordi det med Jærnbannerne slog fejl, kan jo det næste Forsøg gaa bedre. Og jeg har nok set, at du har noget nyt i Sinde med den store Spade i Brakmarken. Men jeg vilde gerne være med; jeg har aldrig været ræd for at tage fat; det gaar da fortere, naar vi er to om det.

Og saa er der ogsaa en anden Ting,“ vedblev Maren og kom ham nærmere. „Jeg vilde gerne vise Peder Storm, hvis vi skulde se ham igen, inden han rejser til Efteraaret, at jeg alligevel nok vidste, hvad jeg gjorde, da jeg tog dig og ikke ham. Han maa nok se, at du i enhver Henseende er fuldt saa god Karl som han.“

Hun lagde sine Hænder paa hans Skuldre, og der stod blanke Taarer i hendes Øjne.

„Skal vi hjælpes ad, Morten?“

Saa smeltede Skorpen. Han lagde Hænderne om hendes Hofter og sagde med lav og brudt Stemme:

„Jeg ved nok, at jeg har været en Æsel, og at jeg maa skamme mig som en Hund; men jeg har ogsaa nu, som du siger, fattet en god Beslutning. Herefter skal det være forbi med det gamle Levned.“

„Gud give dig Kraft til at føre det igennem!“ sagde Maren med et dybt Suk og satte sig paa hans Knæ.

„Jeg har lagt Mærke til,“ sagde Morten og saa lige hen for sig, „at jeg ikke endda har saa svært ved at sige nej til den første Snaps; det er den anden og tredje, der lokker mest, og har jeg faaet den fjerde, kan jeg godt sætte et helt Pottemaal for Munden og blive ved at drikke, til jeg styrter. Men saa forleden kom jeg i Tanker om Per Sadelmager nede ved Aaen; de siger jo, at han har helt holdt op med at drikke, og han har da mindst været lige saa slem som jeg. Sidste Søndag var jeg dernede; jeg vilde høre Raad. Og saa meldte jeg mig ind i denne her Totalforening.“

Marens Øjne lyste af Glæde. „Det var tappert gjort,“ udbrød hun og lagde Armene om hans Hals.

„De siger nok, at det er Tossestreger med

en saadan Forening, for hvem der vil drikke, melder sig ikke ind, og hvem der ikke vil drikke, trænger ikke til Foreningen; men hvem vil drikke og gøre sig til Svinepels til at begynde med? Det er den første Dram, der giver Mod paa den næste, og den medfølgende Skaalen og Klinken, der giver Lyst. De unge lokkes til det af de ældre, og den ene vil ikke lade sig gaa paa af den anden.“

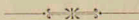
Morten holdt Stand Sommeren over, og Maren hjalp ham trofast ikke blot med Jorden, men ogsaa i Kampen mod den store Flaske. Men hun ængstedes for Vinteren med de lange, ledige Aftener. Og de andre Afholdsmedlemmer, i hvem Morten kunde have den bedste Støtte, boede alle langt borte.

„Du skulde stifte en Afdeling her i Sognet, Morten,“ sagde Maren. „Der er dog vistnok dem, som vilde gaa med, naar det rigtig blev tydet for dem.“ Hun nævnte et Par Gaardmænd, som hun vidste aldrig smagte Brændevin. „Tal med dem om det, og forhør ogsaa Præsten, om han ikke vil være med!“

Maren havde anslaaet den rette Streng; Mortens Ærgerrighed blev vakt. „Du kan nok holde en lille Tale og jævnt og ligefrem fortælle dem, hvad du tykkes om at holde dig fra Flasken. Og saa maa du lade dem forstaa, at

naar Mændene træder ind i saadan en Forening, er det ikke saa meget for det, at der er Fare for dem selv; men de skal gøre det for de unges Skyld, og for at Lejligheden kan undgaas.“

Der er nu forløben adskillige Aar siden dette mærkelige Sammenstød mellem den store og den lille Flaske. Morten staar i Spidsen for en Afholdsforening, der tæller flere af Sognets anseteste Mænd, og han er mere stolt af dette Førerskab end nogen Sogneraads- eller Brandkasseformand af sit. Samtidig har han med al sin gamle Arbejdslyst og Livlighed kastet sig over Dyrkningen af sin Lod. Med største Iver følger han hvert et Fremskridt i det lille Agerbrug, og han er aldeles sikker paa, at han ikke længer hører til „de Meniges anden Klasse“.

EN KØBENHAVNSREJSE.

Smeden i Skovstrup hed Povl Johansen. Han var en Mand paa et halvt Hundrede Aar, høj og stærktbygget med amerikansk Hageskæg og en stor Mund, der kunde le rigtig bredt og fornøjeligt, samtidig med at de smaa, graablaa Øjne skinnede af barnlig Godmodighed og inderlig Fryd over Tilværelsen. Han hørte ikke godt, men var des bedre skaaren for Tungebaand, og kom han ind paa sit Yndlingsemne: Krigen fireogtreds, var det ingen let Sag, at faa ham til at holde op igen. I Smedjen var han kun af Nødvendighed, og af de fire Elementer foretrak han ubetinget Vandet for Ilden, thi hans Yndlingsidræt var Fiskeri, hvad der i økonomisk Henseende ikke var til noget Held for ham. Kaarene vare derfor ringe, saa meget mere som han havde mange Børn, alle med hvidt Haar og sorte Ansigter. Den hvide Farve skyldtes Naturen, den sorte Kulstøvet i Smedjen og saa hos Børnenes Moder en Art Farveblindhed, der gjorde, at hun

i dette Tilfælde ikke kunde se Forskel paa sort og hvidt.

I Smedjen var der to Personer; den ene var Smeden, som stod foran Vinduet ved sin Filebænk; den anden var Byens unge Skolelærer, der lænet til Slibestenstruget stod og røg paa sin Pibe.

„Se saa,“ sagde Smeden og kastede Filen; „vær saa god! Nu er Laasetøjet i Orden.“

„Tak! Hvad koster det?“

„Det kan være sig til en anden Gang“, sagde Smeden, der havde den Egenhed, at han ikke var at formaa til at tage Betaling for Smaa-tjenester af nogen som helst Art. „Ja det er vel ikke første Gang, De rejser til København.“

„Jo. Jeg har aldrig været der før.“

„Naa ikke. Ja hvad mig angaar, da kan jeg sige det samme; men forresten har det altid hørt til mine højeste Ønsker at komme ind og se København. Jeg har jo været temmelig vidt omkring esen,“ vedblev Smeden, lagde de sværtede Arme over Kors paa Brystet og lænede Ryggen mod Filebænken. „Jeg „lærte“ i Rensborg og var hele Felttoget med baade ved Dannevirke og Dybbøl, og et Par af mine bedste Venner ved Kompagniet var indfødte Københavner, den ene Stolemager, den anden Balber. Og naar saadan jeg kommer til at tænke paa alt det, de

kunde fortælle om Slotte og Udstillinger og Gadeopløb og Ballader af alle Slags, saa kan jeg endnu den Dag i Dag blive saa tindrende opsat paa at komme ind og se hele det Liv og den Mylder og Kommers, at jeg ved ikke, hvad jeg kunde gøre, bare for at komme af Sted. For vi gaar jo ligodt her i Skovstrup halvvejs som i en Udørken og hører og ser ingenting.“

„Da kan jeg ikke forstaa, at De ikke for længe siden har gjort den Rejse. Det er dog egentlig ikke nogen stor Begivenhed“, mente Skolelæreren.

„Aa nej, men ser De, naar man først har Lænken om Benet, har noget til hver Dag og sidder smaat i det, saa bliver det en lille Umulighed ligodt. Skønt ikke for det — de første Aars Tid efter at jeg var flyttet ind her tillige med Johanne, gik jeg altid og sludrede om, at saa snart vi fik nogle Skillinger tilovers, saa vilde vi af Sted bægge to, og jeg regnede med Ekstrafortjeneste saa paa een Maade og saa paa en anden, saa vilde jeg sætte det i Værk og saa det; men det blev naturligvis Luftkasteller. Naa og saa gik det da ogsaa saadan, at der kom et Barn hvert Aar, saa Smedekonen var aldrig i Skik til at rejse udenlands. Men ligodt, hvad sker! Her for en, lad mig se, ja nu i Sommer er det akkurat seks Aar siden, kommer her en

Tilsigelse fra Sognefogden, om at jeg Lørdag førstkommende har at møde paa Herredskantoret. Jeg blev jo noget andereret ved dette here, og hvad jeg ikke blev, saa blev Smedekonen. Hun var ikke langt fra at frygte for, at jeg havde været med ved et eller andet Indbrudstyveri eller noget lige saa slemt, og da Dagen kom, vilde hun partout med til Odense; hun kunde jo ikke vide, om de maaske arresterede mig, eller om hun i det hele taget mere fik mig at se. Altsaa vi følges ad til Odense; jeg gik ud til Tinghuset, og hun søgte ud til en Søster, som er gift med en Sømand og bor i Vindegade, og der skulde vi siden mødes. Det tog naturligvis Tid, inden jeg blev færdig paa Kantoret og kom ud til Vindegade, som er lige i den modsatte Ende af Byen, og Johanne var da ogsaa helt syg, inden jeg kom.

„Naa, Gud ske Lov og Tak!“ Det var det første hun sagde, da jeg var kommen over Dørtærskelen. „Hvad vilde saa Herredsfogden dig?“

„Aa“, sagde jeg nok saa rolig! „han vilde, at jeg og du skulde tage en lille Tur til København.“

„Sitte nøve Pjank!“ kom det gelik ud af Smedekonen. „Hvad vilde han dig? Sig det lidt rask! Vi har ventet længe nok.“

„Det er som jeg siger. — God Dag og Tak for det sidste!“ siger jeg til min Kones

Søster Ane Sofie, som i det samme kom ind fra Køkkenet.

„Naa, hvad var det saa, Herredsfogden vilde dig?“ siger hun lige saadan, for hun ligner dejt sin Søster.

„Ja se nu skal jeg udlægge det for jer akkurat, som det forholder sig. Men mig faa Lov,“ siger jeg endda, „at sætte mig ned, for Fødderne bliver ligodt ømme af Støvlerne og saa af den Stenbro. Jo ser I, Mads Johansen i Stenløse er død her for en Maanedes Tid siden — —.“

„Og hvem er saa Mads Johansen?“ spurgte Ane Sofie.

„Det er mit Næstsøskendebarn,“ sagde jeg, „men forresten ved jeg ikke større om ham andet, end at han var en gammel Pebersvend og en kunstig Patron, som der altid var mange Historier om. Og nu er der bleven Arvegods til hele Familien, baade unge og gamle, og jeg har til min Part faaet syv og treds Kroner og otte og tredive Øre. Og saa har jeg dernæst sat mig i Hovedet, at de Penge skal gaa lige saa let, som de er kommen,“ — for jeg er ikke pengesbegærlig, og det Smedekonen ikke heller. „Og nu skal det være Alvor med Københavnsrejsen“.

„Du er jo tøvlé“, sagde Johanne. „Men ligodt var det morsomt at komme ind og se København.“

„Ja og nu kan vi gøre det ogsaa for andre Aarsagers Skyld. Jeg gaar om til min gamle Læremesters Søn og beder ham om at laane mig en skikkelig Smedesvend en otte Dages Tid, og saa tænker jeg, at vi tør bede dig, Ane Sofie, om at tage ud og have lidt Tilsyn med Børnene og Huset, mens vi er borte. Svoger er i England, saa du savnes ikke her.“

Jo det kunde nok lade sig gøre for hendes Vedkommende, sagde Ane Sofie.

„Ja men Pøvel døv!“ raabte Smedekonen; „tror du, jeg har Klæder til saadan en Rejse?“

„Hvad du mangler, det køber vi, min gode Kone,“ sagde jeg. „Her er Tøj nok i Butikkerne, og vi har Pengene, det koster.“

„Ja men bliver der saa nok til Rejsen?“ sagde min Kone, for det hele kørte rundt i Hovedet paa hende.

„Jeg skal gøre dig et Overslag med det samme“, sagde jeg. „Foreløbig trækker vi sytten Kroner fra; de fire tager jeg til en ny sort Filthat, for ordentlig maa vi se ud, og Resten skal være dine. Du trænger til et Par ny Sko, ved jeg, og du skal nok ogsaa have gjort lidt ved den graa Sommerkjole.“

„Ja og jeg skal have nye Baand paa min Hat! — men vi kender jo ikke et Menneske i København, Pøvel, og vi kan da ikke ligge paa Gaden.“

„Hør mig nu stille! Se saa har vi halvtreds Kroner tilbage. Rejsen fra Odense til København er fem Kroner for hver; det bliver tyve frem og tilbage. Saa er der tredive til Rest. Nu skal vi regne ud, hvad det koster at leve en Dag i København, for det bliver jo ikke saa billigt som her i Skovstrup. Først er der Nattelogis paa Hotellet. Det anslaaer vi til en Krone, for vi vil komme frem som honette Folk.“

„Nej Pøvel døv!“ kom det rygende ud af min Kone; for hendes længste Rejse er, at hun een Gang i hele sit Liv har været til Sommermarked i Assens. „Er der virkelig Steder, hvor de tager en Krone for Nattelogis? Men saa kommer vi jo da til at ligge mellem bare Grever og Baroner.“

„Hør nu videre! Saa regner vi Kaffe og Hvedebrød om Morgenen og siden hen en Bid Brød til Frokost. Det vil jeg sætte til en halvfjerds Øre for os bægge to. Saa Klokkeren et, to tager vi os hver en Portion Middagsspise — det bliver igen halvfjerds og saa hen under Aften lidt Mad igen; jeg regner i et og alt to Kroner for Kosten; det bliver tre Kroner med Nattelogis. Naar vi saa vil sige en Krone oven Bank hver Dag til Fornøjelser og Morskabsture i Tivoli og Kongens Have og paa Rundetaarn og i alle Slottene, saa bliver det fire Kroner, og fire i

tredive er syv; det er en hel Uge vi kan more os i lige fra Morgen til Aften, og saa har vi endda to Kroner i Behold, hvis saa er, at du vil købe et Par Hvedebrød og Brystsukkere eller lidt andet Pilleri til Børnene den sidste Dag. Hvad siger du til det, Smedekone?"

Naa, Smedekonen mente jo, at det var storagtigt, hvad det ogsaa var, og vi bestemte saa nærmere, at Ane Sofie skulde komme ud til os om Onsdagen med Morgentoget, og saa om Fredagen skulde vi af Sted. Smedekonen fik travlt med Udstyrelsen, og vi tænkte ikke paa andet og talte ikke om andet, hverken Dag eller Nat. Ane Sofie kom Onsdag Formiddag efter Bestemmelsen, og Svenden var det ogsaa gaaet i Orden med; han skulde indfinde sig selve Fredagen. Min Kone klagede lidt over Hovedpine om Onsdagen, og da den tog til hen under Aften, gik hun tidlig til Sengs, for at hun den næste Dag rigtig kunde vise Søsteren om og sætte hende ind i det hele. Men om Torsdagen fik vi noget andet at vide. Hen ad Morgenstunden laa Johanne i stærk Feber og var helt forstyrret i Hovedet, og op ad Dagen maatte jeg skikke Vogn efter Doktoren. Han sagde, at det var Typpus — og der laa hele Københavnsrejsen. Johanne maatte holde Sengen i ti Uger, og vi fik god Brug for min Svigerinde til at passe hende og Huset, og de

syv og treds Kroner og otte og tredive Øre fik vi ogsaa god Brug for. De gik med og mere til.

„Naa, det skulde nu være saadan,“ sluttede Smeden, „og saa siger jeg endda: Gud ske Lov og Tak, at jeg fik Lov til at beholde Johanne, og at hun blev rask igen. Nu er der ingen, der skal se paa hende, at hun har ligget ti Uger af Typpus.“

Han gik et Par Trin frem imod den aabne Dør og vinkede ud. Et Øjeblik efter viste Smedekonen sig paa Tærskelen. Hun var sort som Smeden og alle Børnene, men struttede af Sundhed og var Triveligheden selv.

„God Dag!“ sagde hun i Døren med et Nik til den unge Skolelærer. „Har du ellers noget paa Samvittigheden?“

„Ikke noget større. Jeg har bare fortalt Lindenberg om den Tur, jeg og du gjorde til København for seks Aar siden. Disse her studerede Folk har godt af at høre, at vi Smaafolk ogsaa nok ved, hvordan vi skal more os -- barestens vi faar Lov dertil.“

Og saa lo den store Smed ud af hele sit glade, fornøjede Sind og ønskede den unge Skolelærer en lykkelig Rejse.

RØVERENS LOD.

ROBERTSON

Inde i Alkoven laa en tresindstyveaarig Mand og skulde til at dø. Hans jævnaldrende Kone sad paa en Stol ved Sengen med et Strikketøj; hun var en lille, sund en med rødsprængte Kinder, venlige, graabrune Øjne og flittige Fingre. Sommer-solen ligesom fyldte den lille Husmandsstue; i Vindueskarmene stode Pelargonierne med gulgrønne, gennemskinnede Blade, og brede Lysstriber faldt paa skraa hen over den rødmaalede Bordplade, det sandstrøede Gulv og de tapetserede Vægge med Smaafotografierne over Kommoden. Alt var saa søndagsstille; man hørte kun Vægurets travle Dikken, Strikkepindenes Klirren og nu og da henne fra Bordet en brummende Spyflue, der valsede omkring nede i et tomt Saftglas.

Der saa saa hyggeligt, saa festlig rent ud i den lille Stue, som om man ventede et fornemt Besøg, og det gjorde man ogsaa: man ventede Døden. Konen med Strikketøjet vidste det, Na-

boerne vidste det, og den syge Mand begyndte at ane det.

Han aabnede Øjnene, laa en Stund ubevægelig og fulgte sin Hustrus hurtige Fingre.

„Mor!“ sagde han. „Ved du, hvad jeg ligger og tænker paa?“

Hun løftede Øjnene uden at standse sine Pinde og spurgte igen:

„Naa, hvad tænker du paa?“

„Jeg tænker paa, at hvis jeg nu skulde gaa bort — hvis jeg inden ret mange Dage skulde puttes ned oppe paa Kirkegaarden — —.“

„Nej hvad skal det dog til!“ udbrod den lille Kone, forskrækket og bedrøvet paa een Gang, og lod Strikketojet synke. „Saadanne sørgelige Tanker maa du ikke ligge med, gode Niels! Fordi vi falder i en haard Sygdom, kan vi da nok komme os igen; du er jo mestens en ung Mand endnu og af en gammel Familie; din Fader blev ni og halvfjerds, og din Moster var lige ved de halvfems, inden hun døde. Tænk dog aldrig paa det!“

„Ja men hvis det nu alligevel bliver Døden, Karen! Det ligesom aner mig, at det snart er forbi, og saa — hvad kommer saa?“

„Saa kommer Guds Rige, Niels. Det ved vi jo da fra Skolen.“

„Der er ingen af os to, Karen, der har tænkt

stort paa Vorherre siden vor Konfirmation; nu kommer det an paa, om han ikke har glemt os.“

„Vi har vel ikke været værre end de fleste, Niels. I over tredive Aar har vi delt ondt og godt med hinanden og har slidt troligt bægge to. Vi har redelig og ærlig svaret enhver sit og holdt vore Børn frem efter fattig Lejlighed. Den ene har aldrig lagt saa meget som et Halmstraa i Vejen for den anden. — Hvad kan der dog forlanges mer?“

„Det kan nok være, Karen; men vi ved jo da, at vi ikke er saa gode, som vi burde være, og dette med Troen, og hvad der hører til —.“

„Ja det er altsammen noget, som hverken jeg eller du forstaar os det bitterste paa, for det er vi ikke lærde nok til at udforske. Men det kan du være sikker paa, at det skal Præsten nok klare med Vorherre. Hvad tror du esen, vi har Præster til?“

„Aa ja, ija, Karen! Se, om du ikke kan hitte Søren's Katekismus oppe paa Dragkisten! Jeg vilde saa gerne vide, hvad det er, der staar om Troen.“

„Søren's Katekismus har jeg for Aar og Dag siden givet hen til lille Maren Vævers, og det kan heller ikke nytte, at jeg og du begynder at studere Relijon paa vore gamle Dage. Du skal barestens slaa de Tanker af Hovedet, Niels! Det

er kun saadan en Ængstelse, som følger med Sygdommen.“

„Troen er en bestandig — en bestandig Overbevisning — —. Kan du ikke huske det, Karen?“

„Jeg havde saa tungt ved at lære udenad i min Skoletid. Gud Fader dog! naar jeg tænker paa disse her tre, fire Artikler! Hvor har jeg tit maattet sidde efter for dem! Og alt hvad jeg brølte og læste og brølte igen — lige klog blev jeg. Nej se nu hellere ud paa Solskinnet og paa det dejlige Sommervej! Kan du huske, Niels, da vi første Gang var sammen til St. Knuds Marked, og du spenderede Muskatvin? Og saa siden inde paa den fine Dansebod! Hvad var det da, du sagde til mig, Niels?“

„Aa ja, ija! Vi to kommer ikke tiere til at danse sammen.“

„For Alderens Skyld kunde vi da nok tage os en Svingom endnu. Og kan du saa huske Jakob Skrædder i tærnet Sommertøj og Straahat? Han lignede nogen Herregaardsforvalter, og du trak til een Side, og han trak til en anden Side. Jeg troede, I havde revet mig midt over.“

„Han var en fejs Karl, Jakob Skrædder, i sine unge Dage, og hvor rendte han dog efter dig, Karen! Det var sært, at du ikke tog ham.“

„Jeg vidste en, der var fejsere end Jakob Skrædder.“

„Han tog sig det dejt nær, dengang han hørte, at vi var flyttet sammen. De sagde, det var af Kærestesorg, at han blev hellig.“

„Aa han forvandt da ligodt den Sorg om-sider og tog sig en anden, og nu har de en Søn, der ogsaa er Soldat og er Slof med vor Søren.“

„Har du heller ikke hans Bibelhistorie, Karen?“

„Nu vilde jeg ønske, du vilde lade de Grublerier fare og ikke tænke saa bedrøveligt! Vi har dog haft det saa godt sammen, Niels, alle de mange Aar, og hvad Glæde har vi ikke haft af Børnene! Det er det, vi skal huske paa og holde os oppe ved, naar der kommer Sygdom, og siden hen naar der kommer Alderdoms Svaghed. Vi har dog mange glade Dage at tænke tilbage paa.“ Hun satte sig paa Sengekanten, saa mildt paa ham og strøg sin Haand hen over bægge hans, der laa paa Dynen.

„Hvad hjælper det, naar vi skal dø, Karen?“

„Hvem siger, at du skal dø? Hvor kommer det dog over dig i saadan et velsignet Solskinsvejr? Nej, men hvad vilde du nu sige, hvis det var sig saa, at Søren havde faaet Permission, og Døren gik op; og der stod han midt paa Gulvet, lige op og ned, med Sabel og Pistoler og — —.“

„Han har ingen Pistoler, Karen; han er jo Infanterist.“

„Har Infanteristerne ingen Pistoler? Hvad har de da?“

„De har Rifler.“

„Ja hvad forstaaer jeg mig paa det? Havde du ogsaa Riffel, da du var Soldet?“

„Hvor vil du hen! Jeg kom ind som Rekrut i fire og halvtreds, og det var først efter den sidste Krig, at de fik Tapriflerne. Saa kom Bagladeriflerne. Nej vi havde kun de gamle franske Musketter, og saa maatte vi pudse hele Løbet, til det skinnede som Sølv. Nu er Løbene jo broncerede; nu har de ingenting at bestille, mod hvad vi havde dengang. Aa Gud! men det er ikke det, vi skal tale om! Tror du ikke, Karen, at vi skulde lade den lille Maren Vævers løbe op til Herninge og bede Præsten om at komme herud?“

„Jeg tykkes ikke, at vi saa godt kan være bekendt at sende Bud efter Præsten, Niels. Ser du, naar Præsten skal køre herud, saa skal han leje sin Forpagter og betale ham en to, tre Kroner for det, og du ved nok, at Præsten har ikke haft nogen større Fortjeneste ved dig; det er adskillige Aar siden, at du sidste Gang var til Offers, saa det vilde da lade sært, hvis vi nu vilde paaføre ham den Udgift og Ulejlighed. Nej

men nu skal jeg fortælle dig noget, jeg har gjort. Jeg har netop i Dag skikket den lille Maren Vævers til Odense, for at hun skulde faa fat i Søren og spørge ham, om han ikke kunde faa en lille Permission i Morgen, det er Søndag, begrundet paa, at — at Doktoren havde sagt — — og at du ikke var saa fuldkommen rask. Jeg gav hende de halvfjerds Øre, det koster med Toget Tur og Retur, og saa gik hun til Tommerup i Morges. Vilde det ikke være en stor Glæde for dig, gode Niels, hvis nu Søren kommer i Morgen til Morgen og kan blive hos os to gamle lige til Aftentoget! Og jeg paalagde Maren, at hun ikke maatte tage fra Odense By, førend hun havde faaet snakket med Søren. Du skulde egentlig ikke have haft det at vide før i Morgen; men siden du nu ligger der og er i saadan et daarligt Humør, saa kan jeg jo ikke nænne at tie stille. — Hvad siger du saa? Vil du nu love mig at slaa alle de sørgelige Tanker af Hovedet? Har du rigtig set, hvor Solen skinner? Og kan du høre, hvor de hvæsser Leerne inde i Anders Jepsens Løkke? Er du nu ikke rigtig glad?“

„Jo, jo, det er jeg!“ udbød den syge med Liv. „Har du virkelig sendt Bud efter Søren. Bare han dog faar Permission!“

„Det faar han saamænd nok. Det er jo saa-

dan en god Kaptejn, de har, og Søren er jo saa gode Venner med Underkorporalen.“

„Ja i min Tid lod vi nok være at faa Permission, men nu har de det heller ikke halvt saa strengt som dengang. Ja sikken dog ogsaa et dejligt Vejr det er! Kom, og ret mig en lille Smule op, Mor! Jeg tykkes, jeg er knap saa mat.“

„Der kan du se! Lige saa snart du bare giver de Griller Løbepas, saa begynder du at komme dig. Gør det ondt i Ryggen?“

„Nej, det gør ingen Steder ondt. Ja Gud give dog, at Søren vilde komme! Saa kunde han da ogsaa med det samme se til Tørven og faa os det Klaptræ lempet til Koen.“

Men nogle Minutter efter havde den syge glemt baade det store Spørgsmaal om Troen og det lille om Koen. Øjnene faldt til, og Hovedet sank ned imod Brystet. Karen trak Pudene op under ham og fik ham lempeligt lagt tilbage. Derefter satte hun sig atter paa sin Stol, og der blev stille som før. Man hørte igen kun Vægurets Tiktak, Strikkepindenes Klirren og den brummende Flue henne i Saftglasset.

En Times Tid sneg sig hen; saa knirkede den graa Laage ude ved Vejen, og raske Trin lød ned over Stenbroen. Varsomt blev Døren lukket op, og i Karmen viste sig en høj Soldat i

lyseblaa Benklæder og mørkeblaa Vaabenfrakke med to Rækker skinnende Knapper.

Det var Søren der kom.

„Aa Gud ske Lov!“ hviskede Karen og rejste sig stille. „Han gør det vist ikke Natten over, og han ligger og længes saa meget efter dig.“

Søren listede sig frem i Stuen paa sine tunge Støvler og saa spejdende hen til Sengen. Saa spændte han sin Sabel af og satte sin Hue paa Bordet. Han havde hvidlig-blondt Haar og fyldige, solbrændte Kinder, to rare blaa Øjne og et lille Overskæg næsten uden Farve.

„Hvor kan det være, at du kommer nu?“ spurgte Moderen. „Jeg turde ikke vente dig før i Morgen.“

„Jo, da Kaptejnen hørte, hvordan det stod til, fik jeg Lov til at rejse med Firetoget. Og saa bliver jeg her til i Morgen Aften.“

„Hvor han vil blive glad, naar han vaagner.“

„Han lider vel dejt ondt?“

„Nej, i de sidste to Dage har han ingen Steder ondt; men jeg kan mærke, at Kræfterne tager svært af.“

I det samme aabnede den syge Øjnene Et lykkeligt Smil gled over hans Ansigt, da han saa Sønnen.

„Velkommen, Søren!“

„Hvordan har du det, Far?“ spurgte Søren og satte sig paa Sengefjælen.

„Godt nok — saadan. Jeg har ingen Steder ondt; men jeg tror ligodt, at det er paa det sidste med mig.“

„Din Fader er bleven saa urimelig, Søren,“ sagde Karen. „Han bilder sig ind, at han skal dø. Lad os nu se, om du ikke kan tale ham til Fornuft!“

„Ja det er jo ingen Skade til at være beredt, Mor,“ sagde Sønnen.

„Men det er det, jeg ikke er,“ udbrød den syge ivrigt. „Jeg har altid, baade hellig og søgn, hængt i med, at vi barestens kunde leve; Døden fik vi ikke Tid til at tænke paa. Den kom jo af sig selv, naar vi blev gamle; men den Dag var der længe til. Og nu er den der og vil have mig med. Hvor fører den mig hen? Hvad skal der ske med mig Stakkel? Hvad er det, vi har lært, Søren? Jeg kan ingenting samle, og din Moder kan heller ikke. Du er yngre. Du har vel ikke helt glemt din Lærebog?“

„Nej,“ sagde Søren og trak forlegent paa det; „men det er ikke saadan at sige det.“

„Du forlanger da ikke, at Søren skal prædike for dig,“ sagde Karen. „Nej men hvad var det, du sagde før om det Klaptræ? Skal vi bede ham, om han vil — —.“

„Nej, nej!“ sagde den syge heftigt. „Nu gælder det det, som er større. For hvis der er et evigt Liv, og hvis der er et Helvede, og hvis jeg ikke passer til at være under Tag med alle de gode Engle, og hvis jeg har spildt min Tid med daarlige Regnestykker, saa er jeg værre faren end det usleste Kryb paa Jorden. Naar vi skal dø, er det jo saa unyttigt, alt det jeg har tænkt og gjort og sagt, og hvor meget er der ikke mellem Aar og Dag af Smaaløgn og Uærlighed og Egennytte og Forsømmelighed i stort og smaat, naar det rigtig skal sigtes! Aa Gud hjælpe mig! Jeg vilde dog saa gerne i godt Selskab, naar jeg skal væk herfra og over i en anden Verden.“

„Havde jeg bare taget min Slof med herud!“ sagde Søren og saa alvorligt hen for sig. „Han taler saa tit om de Dele og kan belægge sine Ord næsten som nogen Præst.“

„Aa han er vel hellig ligesom Faderen,“ sagde Karen; „men er det andet end Indbildskhed hos den Slags Folk! Har Jakob Skrædder eller hans Søn kanske talt med Vorherre eller set ind i Himmerig? Eller er Jakob Skrædder bedre Mand end din Fader? Nej, gode Niels! Du har været god og tro baade mod mig og Børnene alle Dage; det Skudsmaal skal vi give dig, og saa ved jeg, at Vorherres Engle, hvis der er

saadan nogen til, heller ikke vil skamme sig ved dig.“

„Hvad siger du, Søren? Hvad staar der i Lærebogen?“

„Ja der staar jo, at vi duer ikke stort nogen af os, naar vi rigtig skal ses efter i Sømmene, og det tykkes mig ogsaa er rigtig nok. Men saa,“ vedblev Søren og slog over i Læsetone, „sendte Gud sin enbaarne Søn, paa det at hver den, som tror paa ham, ikke skal fortabes, men have det evige Liv.“

„Ja, ja,“ sagde den syge hurtigt, „og Troen er en Bestandighed — hvad er det, der staar om Troen, Søren?“

„Troen er en Bestandighed i det, som haabes, og en fast Overbevisning om det, som ikke ses,“ ramsede Søren.

„Hvor kan nogen være vis paa det, som de aldrig har set?“ sagde Karen.

„Vi har heller aldrig set de Vilde i Amerika, Mor,“ sagde den syge; „men vi ved da ligodt, at de er til.“

„Ja for saa er der andre, der har set dem. Men der er ingen, der har set Vorherre.“

„Jo det har alle Apostlene,“ sagde den syge.

„Ja og det er dem,“ tilføjede Søren, „som har talt og skrevet om ham, og de lod sig pine og korsfæste for hans Skyld, skønt de kunde

have faaet Guld og grønne Skove, hvis de vilde have holdt deres Mund.“

„Det er saa længe siden,“ sagde Karen.

„Men det er just det allerforunderligste,“ sagde Søren, „at det endda ikke er døet ud.“

„Det er ikke til at forstaa for ulærde Folk.“

„Heller ikke for lærde, siges der. Men vi skal heller ikke forstaa det; vi skal tro.“

„Bare vi kunde!“ sagde Karen.

„Hvis vi rigtig til Gavns vil, saa kan vi, for saa giver Gud os Troen. Der staar i Skriften, at hvad som helst to eller tre bliver enige om at bede om i Jesu Navn, det vil Vorherre give dem.“

„Ja, ja!“ stønnede den syge. „Søren og Karen! Bed med mig!“

„Naa, naa, gode Fader! Vær dog rimelig! Hvordan skulde Søren eller jeg — hvad skal vi sige? Hvordan skal vi finde paa at komme med de rette Ord?“

„Vi kan da Fader vor,“ sagde Søren.

„Ja Fader vor, du som er i Himmelen? Bed, Søren! Bed, Karen!“

„Ja, ja, gode Niels! Naar du saa gerne vil have det —.“

„Begynd du, Moder!“

„Det er bedre, du begynder, Niels. Jeg kan ikke samle mine Tanker.“

Saa foldede Søren sine Hænder og fremsagde

Bønnen langsomt og stille. Den syge stirrede lige ud for sig; hans Læber bevægede sig; da Søren havde sluttet, hviskede han „Tilkomme dit Rige! Ja, tilkomme dit Rige!“ Derefter laa han tavs en Stund.

„Men jeg glemmer nok helt det vigtigste,“ sagde Karen dæmpet og rejste sig. „Du maa jo være skrupsulden, dit arme Barn! Vil du blive lidt ved Sengen, mens jeg gaar ud efter et Par Stikker, at jeg kan faa kogt os en Taar Kaffe og faa lidt paa Bordet!“

I det samme spurgte den syge:

„Hvad var det, han sagde til Røveren, Søren? Det var noget om hans Rige.“

„Jo Røveren sagde: „Herre, tænk paa mig, naar du kommer i dit Rige!“ Og saa sagde Jesus: „Sandelig siger jeg dig: i Dag skal du være med mig i Paradis.“

„Aa Gud give, han vilde sige det samme til mig! Røveren havde vist ikke tænkt mere paa de Dele end jeg; men da saa han skulde til at dø, saa kom det — ligesom med mig! Aa, Herre, Herre! Tænk paa mig, og lad mig komme ind til dig i dit Rige!“

Straks efter faldt den syge i Blund, og Moder og Søn holdt Maaltid sammen. De enedes om, at Søren skulde vaage til Midnat, saa vilde Moderen løse af. Søren bad om Salmebogen, saa vilde

han lede „en rigtig god“ op og læse den for Faderen, naar han vaagnede.“

Karen gik op i Øverstestuen og lagde sig. Lidt efter Midnat vækkede Søren hende og gik selv i Seng. Moderen lovede at kalde paa ham, hvis der skete nogen Forandring. Den syges Kræfter vare kendeligt tagne af; han laa med lukkede Øjne og trak Vejret tungt og rallende. Ved Daggry aabnede han Øjnene. Karen bøjede sig over ham. „Læs den Salme igen!“ hviskede han.

„Hvad for en Salme, gode Niels?“

„Den, Søren læste.“

„Hvad var det for en? Hvordan begyndte hun?“

„Han har lagt Mærke ved den.“

Karen tog Salmebogen og bladede. Saa sukkede hun og bladede igen, sad saa og læste sagte.

„Læs, Karen!“

„Aa, Herre Gud, Niels! Her staar den Salme, som — —. Kan du huske den Vinter, førend vi blev gift, at jeg og Mette Marie skulde ud i Bryggersdøren og se Nytaarsny! Kan du ikke huske, at jeg har fortalt dig det! Vi tog hver af os sin Salmebog og slog op og satte Finger ved. Og her staar hun. Ja det gik godt nok i Opfyldelse.“

„Læs, Mor!“

„O, hør os, alle Slægters Gud!
Velsign den Brudgom og den Brud,
som her for dig fremtræde!
Giv Bryllupssalmen Efterklang
af Paradisets Englesang
til Ægteparrets Glæde!“

„Ikke den!“ afbrød den syge. Derpaa rejste han sig halvt over Ende, saa sig forvildet om og spurgte:

„Hvor er Søren? Hvorfor slukker du Lyset?“

„Janeme dog!“ udbrød Karen grædende, kastede Bogen fra sig og kaldte paa Sønnen. Halv paaklædt kom han ind.

Den døende kastede sig haardt tilbage og laa stille en Stund, medens Fingrene rastløst famlede paa Dynen. Pludselig udbrød han lydeligt:

„Herre, jeg tror! Tag mig til dig i dit Rige!“

Han udstødte et Par dybe Suk; saa standse Aandedrættet.

Karen sank grædende ned paa Stolen. Søren lagde Armen om hendes Skulder, men vidste ikke, hvad han skulde sige.

Noget efter saa hun med vaade Øjne op til Sønnens Ansigt og spurgte ængsteligt:

„Tror du, Søren, at Vorherre har lukket ham ind?“

„Ja det tror jeg, Moder.“

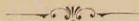
„Men vi ved det dog ikke, Søren.“

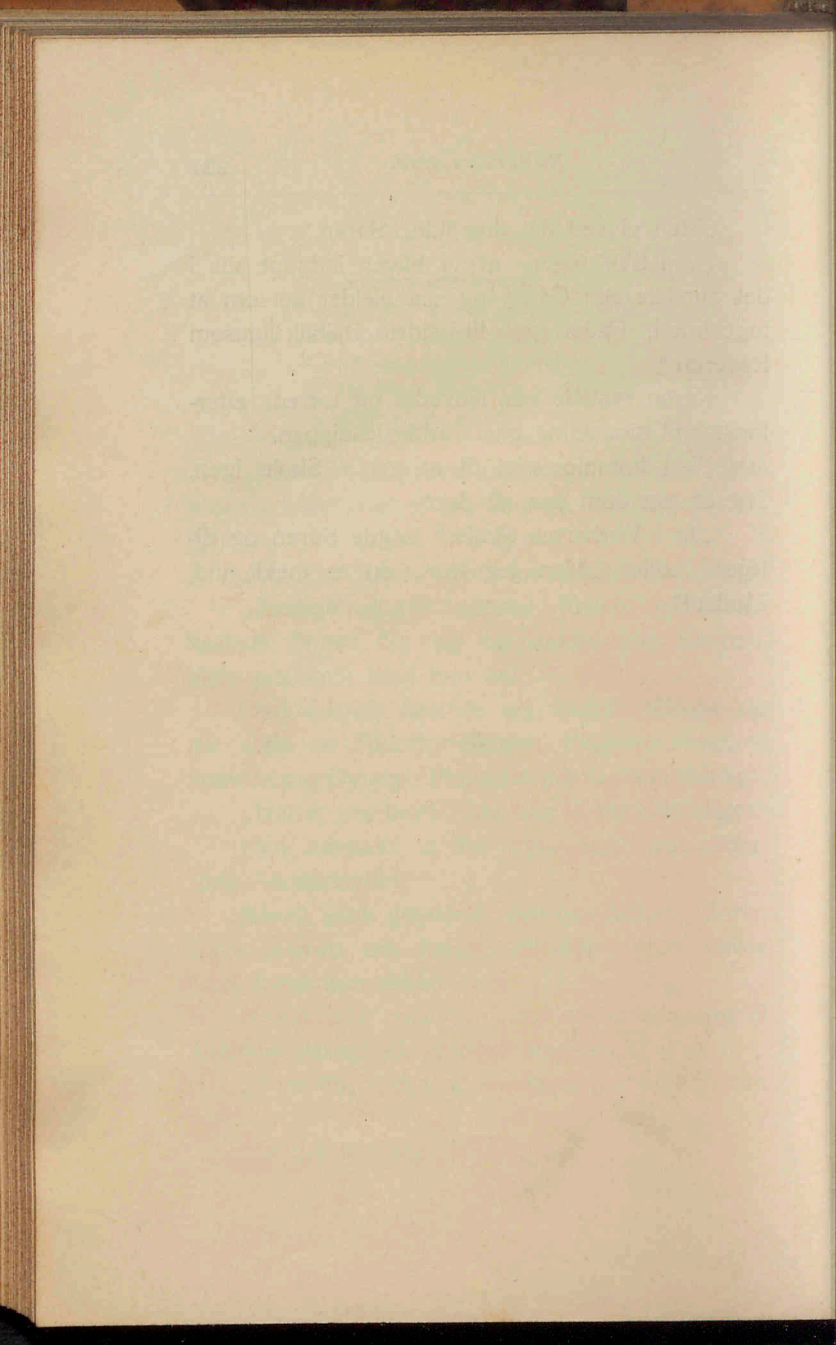
„Min Slof siger, at vi bliver indbudt alle i det mindste een Gang, og saa gælder det om at tage imod. Fader greb til i sidste Øjeblik ligesom Røveren.“

Karen rystede paa Hovedet og tørrede eftertænksomt sine Øjne paa Forklædesnippen.

„Jeg kommer vist til at gaa i Skole igen. Jeg er saa dum paa alt det.“

„Ja i Vorherres Skole,“ sagde Søren og tilføjede stille: „Men jeg tror, du er meldt ind, Moder!“

SVINERYGSUPPEN.

STARKES PFERD

Jens Madsen hed den Mand, som ejede Skovsgaard; han var Enkemand og havde været det i flere Aar. Han var en lille Mand med smaa mistænksomme og tungsindige Øjne, fine Træk og tynde Læber; Haaret var sort med talrige Sølvstænk.

Jens Madsen holdt af Fugle og havde givet mange Penge ud til Hønsegaard og Andepark; ofte saa man ham liste om med Bøssen i Haanden i kortere eller længere Afstand fra Gaarden for at faa Ram til sine to Dødsfjender: Ræven, der tog hans Kyllinger, og Høgen, der slog ned efter Duerne; mangel Gang var Bøssen vel ogsaa kun et Paaskud for at komme bag paa Karlene og Pigerne; men de Opdagelser, han ved slige Lejligheder gjorde, vare sjælden af nogen glædelig Art. Derfor blev han ogsaa mere og mere mistænksom, mere og mere ensom. Humøret forlod ham og tog Helbredet med sig.

I lang Tid gik han og hivede om, tog ned til Køngdoktoren en Gang eller to om Ugen og

vendte tilbage med Pilleæsker og Miksturer. Naar han havde faaet en ny Sort, hjalp den altid nogle Dage, men saa blev det lige galt igen, om ikke værre. Haaret graanede stærkt, Madlysten svandt bort, den tiltagende Træthed nødte ham til at lægge sig en Times Tid baade Formiddag og Eftermiddag; men han følte sig ikke styrket derved; thi i Stedet for at sove maatte han ligge og tænke paa, hvor meget der imens kunde blive forsømt og gaa til Spilde baade inde og ude ved Karle, Piger, Husmænd og Daglejerkoner.

Paa Skovsgaard havde i flere Aar tjent en Pige, som hed Maren, en Husmandsdatter fra Tommerup. Hun var køn, munter, sparsommelig og skrap til sit Arbejde. Jens Madsen regnede ud, at det i mange Maader vilde være betryggende for ham, om hun var Kone i Gaarden i Stedet for Pige; saa kunde hun ogsaa bedre pleje ham, naar han var tungsindig; maaske han endog kunde vinde sit Helbred tilbage. Efter lange og grundige Overvejelser giftede Jens Madsen sig med Maren.

Hans Tilbud var ingenlunde kommet uventet for den flinke Husmandsdatter. For det første havde hun selv Øjne i Hovedet, for det andet manglede det ikke paa Hentydninger fra hendes Omgivelser; ogsaa hun havde derfor havt Tid til Overvejelse. Men naar det tilbydes en fattig

Husmandsdatter at blive en stor og anset Gaardmandskone, der aldrig behøver at spørge om, hvor Føden skal komme fra, der kan lade væve saa meget Tøj, hun vil, og køre til Gilde og til Alters i sin egen lakerede Fjedervogn, saa er der egentlig ikke noget at overveje. Jens Madsen kunde blive slem nok at trækkes med til Tider, men længe kunde han vel ikke gøre det, saadan som han havde skrantet i flere Aar, saa graahaaret og afpillet, som han var bleven, og havde hun først faaet ham lykkelig og vel „lagt hen,“ saa var Handelen god nok.

I den Henseende saa Maren dybere end Jens Madsen; Brylluppet virkede kun som en Æske ny Piller; en Maaned eller to var han bedre, saa sank han atter sammen, og omsider var han mere i Sengen end oppe.

Han krævede mere og mere Pleje, blev mere og mere mistænksom og vanskelig, lukkede stedse fastere og fastere om Pengepungen.

Det sidste tog Maren sig temmelig let. Hun vidste at forskaffe sig smaa Biindtægter ved underhaanden at sælge lidt Smør, Æg og Uld, idet hun altid mellem Pigerne eller Daglejerkonerne havde en eller anden fortrolig, der heller end gerne optraadte som Mellemandler, saa at slige smaa Omsætninger lod sig udføre, uden at man havde nødig at plage Gaardens Husbond dermed.

Naturligvis var det ogsaa Jens Madsen uafvidende, naar Maren i Stilhed gik og traf sine smaa Forberedelser til en vis forventet Begivenhed. Hun havde i alle Forhold det Princip, at hvad man kan gøre i Dag, skal man ikke opsætte til i Morgen. Derfor havde hun forlængst Sørgetøjet i Orden til sig og Pigerne, og naar der om Foraaret bryggedes Gammeltøl, og naar der om Sommeren syltedes, undlod hun aldrig i Maal og Vægt at tage tilbørligt Hensyn til den forestaaende store Familiefest.

Forresten vidste hun somme Tider knap, hvad hun skulde tro. Naar Jens om Eftermiddagen kunde være allerdaarligst, og der saa kom en eller anden Nabogaardmand i Besøg for at se til ham, eller en Pranger rullede op for Døren, stod han stønnende ud af sin Alkove, lod Konen klæde sig paa og listede smaaajamrende ind i Stuen. Men naar Gæsten havde fortalt et Par Historier og klinket med den syge et Par Gange, naar Piben var bleven tændt og Kaffepunchen kom paa Bordet, blev Jens Madsen munter, lo og passiarede, som om han aldrig i sit Liv havde kendt til Sygdom.

Saaledes gik Tiden, og Jens Madsen og Maren havde nu i over ti Aar nydt Ægteskabets Behageligheder ved hinandens Side, uden at der var Udsigt til nogen nær forestaaende væsentlig

Forandring; Jens Madsen var fyldt de fem og halvtreds og Maren de fyrre; han kunde maaske leve tyve Aar endnu; han kunde maaske overleve hende.

Men saa endelig kom det, og denne Gang syntes det at være Alvor. Doktoren blev hentet, og i højeste Spænding saa Maren ham ryste alvorsfuldt paa Hovedet. Doktoren kom hver Dag; men med Jens Madsen blev det daarligere og daarligere.

Doktoren sad i Stuen og skrev Recept; ind til Sovekammeret var Døren lukket. Da Doktoren rejste sig, tog Maren Mod til sig.

„Sig mig oprigtig, Hr. Doktor,“ sagde hun og førte Forklædesnippen til Øjnene, „tror De, han staar det igennem?“

„Saa længe der er Liv, er der Haab,“ svarede Doktoren. „Der kan undertiden indtræde en Vending, som man allermindst drømmer om. De skal se at holde Modet oppe.“

„Vi skal finde os i, hvad der er beskikket,“ sagde Maren fattet. „Men hvis saa er, at det ikke kan være anderledes, saa er det mig ligodt kærest, at jeg faar det at vide. Det er altid bedst at være forberedt.“

„Ja, saa vær kun De forberedt,“ sagde Lægen alvorligt og gav Haanden til Farvel.

„Hvor længe, tror De, han har tilbage?“ spurgte Maren i dyb Bevægelse.

„Naar de endelig vil vide det, saa kan det i det højeste vare otte og fyrretyve Timer — saa vidt Menesker formaar at dømme.“

Maren trykkede tavs Doktorens Haand. Vognen rullede bort.

Endelig var Befrielsens Time nær; men endnu var der meget at komme over. Først selve det afgørende Øjeblik, og det var det vigtigste. Saa Bud til Odense efter Jordeseddel og Bud til Præsten, til Broderen i Tommerup og til Søsteren i Flemløse, Maal ad Kisten, Jordetøj og saa Begravelsen. Det blev en streng Uge, der forestod.

Maren havde sat sig stille ind ved Sengen, hvor den syge laa i heftig Feber og med lukkede Øjne. Line Skomagers, som hjalp til med at vaage, kom listende ind paa Hosesokker og spurgte, om hun skulde sidde lidt. Maren rejste sig.

„Jeg tror, det er paa det sidste,“ sagde Skomagerkonen med Kendermine.

„Doktoren har sagt det,“ svarede Maren højtideligt.

„Nej, er det muligt!“ udbrød Skomagerkonen og hvæste dæmpet. „Ja saa ved vi Besked. Du skal se, han gør 'et ikke til i Morgen.“

„Otte og fyrretyve Timer var det højeste, sagde Doktoren.“

„Ja, de plejer ikke at sige for lidt. Du skal se, det er forbi, inden i Morgen til Morgen.“

„Tror du! Ja barestens vi var vel over det! Det bliver ingen let Tid for mig, Line. Jeg sad netop og tænkte paa Jordefærden. Der skal ikke spørges om, hvad det koster; men hvad vi har selv, har vi da heller ikke nødig at købe.“

„Nej, det har du Ret i, Maren.“

„Det eneste skulde være med Oksekødet. For vi kunde jo nok slagte Lundekoen, som vi kalder hende, men hun er ligodt ikke fedagtig, saa jeg tror heller, at jeg køber en tre, fire Lispund Oksekød hos en Slagter i Odense.“

„Det har du nok Ret i. Det bliver da ogsaa det nemmeste at gaa til.“

„Og saa mener jeg, at vi vil have en god Flæskesteg paa Bordet til Frokosten. Men se der kunde vi jo godt slagte den ene af Foraarsgrisene.“

„Ja, tror du dog, I faar Stunder til at slagte Gris, Maren?“

„Hvad? Ja vi kunde for den Sags Skyld slagte den i Morgen til Morgen, saa var det besørget.“

„Den skal vel til 'en inden saa meget længe alligevel.“

„Sæt du dig lidt, siden du nu er her, saa tror jeg, at jeg vil gaa ud og snakke med Karlene om det.“

Det blev stadig daarligere med Jens Madsen.

Maren og den ene af Pigerne vaagede til Midnat, saa løste Skomagerkonen og den anden Pige af. Maren gav Line Skomagers Ordre til at kalde, saa snart der skete en Forandring, og lagde sig halv paaklædt paa sin Seng; egentlig Søvn var der dog ikke Tale om; hun ventede hvert Øjeblik at høre det ralle inde fra den syges Alkove, og i Tankerne tumlede hun uden Ophør med den forestaaende Begravelse. Da Klokken var slaaet fire, og der ikke endnu var sket noget, stod hun op, tog sit Skørt paa og et Tørklæde om sig og gik selv ud for at vække Karlene. Jens Madsen laa stille hen; det syntes næsten, som han sov. Skomagerkonen var vis paa, at det blev den evige Søvn, og lagde ikke Skjul derpaa.

Klokken fem genlød Gaarden af et frygteligt Dødskrig; det sagtnede, tog atter til og tabte sig omsider i en krampeagtig Stønnen, alt som Livet udtømte sig. Det var Grisen, der ude i Bryggerset maatte lade sit Liv; dens Dødsstund lod sig alligevel langt sikrere beregne end Jens Madsens.

Ved det første gennemtrængende Hvin af Grisen aabnede den syge Øjnene og bevægede Læberne; Skomagerkonen lagde Øret til hans Mund.

„Hvad er det?“ sagde den syge.

„Det skal du ikke bryde dig noget om, Jens,“

svarede Sygeplejersken i en mild, afvisende Tone. „Lig du bare stille, og tænk ikke paa det!“

Den syge fulgte Opfordringen og lukkede igen sine Øjne. Noget efter stak Maren Hovedet ind ad Døren og saa spørgende hen til Alkoven; Line Skomagers rystede med forstaaende Deltagelse paa Hovedet; Maren trak sig atter tilbage.

Jens Madsen smækkede hurtigt med Læberne og saa med et langt Blik efter Bordet; Skomagerkonen gav ham et Par Teskefulde Mikstur; derpaa faldt han tilbage i sin forrige Døs. Lidt efter hørte man en rastløs Hakken og Banken ude fra Køkkenet, og da Maren atter aabnede Døren, trængte et svagt Pust ind af Allehaande og Neliker.

Maren hviskede, og Line Skomagers hviskede; en Pige kom lydløst ind med to Skaale Kaffe; hun kastede stjaalent et Blik hen til Alkoven; det for forskrækket did og kom forundret tilbage; Pigen havde ventet at møde Døden i al sin Gru; i sin Enfoldighed saa hun ingen Forskel paa den og Søvn.

Da de tvende Koner i søsterlig Endrægtighed havde drukket deres Kaffe, forlod Maren atter Sottesengen for at tage sin Post paa Livets travle Scene; men næppe var en halv Time forløben, før Line Skomagers kom styrtende ud med alle Tegn paa den frygteligste Angest og Ophidselse.

„Maren! Hvor er du, Maren? Stræb dig og kom straks!“

„Gud Fader i Himlen!“ skreg Maren og tabte alt, hvad hun stod med, ud af Hænderne. „Er det forbi?“

Saa hurtig hendes vaklende Knæ formaaede at bære hende, ilede hun efter Skomagerkonen over den lille Forstue og gennem Dagligstuen. Ved Døren ind til Sovekammeret standsede Line Skomagers, som om hun frygtede for at gaa først ind.

„Er det forbi?“ gentog Maren.

„Ja snart,“ hviskede Skomagerkonen. „Han er helt vild. Han forlanger Svinerygsuppe.“

„Hvad gør han, siger du?“

„Det er et sikkert Tegn. Saadanne Indfald faar de altid lige til sidst. Han har ikke en halv Time tilbage.“

Maren listede foran ind og gik hen til Sengen. Den syge bevægede Læberne.

„Jeg hørte det hele,“ hviskede han.

„Hvad hørte du?“ spurgte Maren medfølelse.

„At det er forbi med mig.“

„Herre Gud! Ja vi har gjort, hvad der stod i menneskelig Magt.“

„At jeg ikke har to Dage tilbage. Var det ikke saadan?“

„Ja ija! Jeg tør jo ikke sige nej, vor Far!“

„Jeg hørte, Grisen skreg. Er det den sort-brogede?“

„Aa Gud ja! Vi turde ikke opsætte det.“

„Jeg har saadan Lyst til — —.“

„Hvad siger du?“

„Jeg har faaet saadan Lyst til at smage ham.“

„Grisen?“

„Lidt Svineryg — —.“

„Hvad siger du?“

„Lidt Svinerygsuppe.“

„Lidt Svinerygsuppe! Aa, Gud Fader! Hører du, Line! Han har faaet Lyst til Svinerygsuppe. Hvad skal vi dog gribe til?“

„Du kan rolig love ham den,“ hviskede Line, „for han kan saamænd ikke synke den.“

„Ja vil han have den, saa skal han have den; det var da Synd andet.“

„Det gaar aldrig an, Maren. Du kan gerne tage Livet af ham.“

„Det er lige meget; han skal faa sin Vilje. Svinerygsuppe har altid været hans Livret, og en Skefuld Suppe skal vi snart have færdig.“

„Han faar den aldrig at smage,“ erklærede Skomagerkonen.

Maren skyndte sig. Der gik et Par Timer, saa var Suppen færdig.

Line Skomagers kom ud i Køkkenet for anden Gang.

„Det er en underlig Gerning. Jeg skulde spørge, om den Suppe snart var færdig. Jeg tror formelig,“ tilføjede hun, „at han ikke kan slippe af med Livet, førend han har faaet hende at smage.“

Med Besvær blev den syge stivet af i opret Stilling, og Maren gav ham Svinerygsuppe, en tre, fire Skefulde; saa sank han tilbage, lukkede igen Øjnene og sagde Tak.

„Herregud!“ udbrød Maren rørt og tørrede Øjnene, da hun havde sat Skaalen fra sig paa Bordet; „at han virkelig skulde faa sin egen Begravelsessuppe at smage!“

Men det blev ikke til Begravelse den Gang. Da Doktoren kom op ad Formiddagen, sagde han, at det umulige var sket; trods sit svagelige Helbred havde Jens Madsen lykkelig overstaaet Krisen; al Fare var forbi.

Jens Madsen kom sig igen, det vil sige, saa vidt han kunde komme sig.

Han tror, det var Svinerygsuppen, der kurede ham, og nyder endnu hyppigere end forhen denne velmagende Ret. Men Maren har opgivet alt Haab; Jens Madsen kan maaske leve tyve Aar endnu; han kan maaske overleve Maren.

